ION OCHINCIUC
Fotografia de nunta
EDITURA MILITARA
K COLECŢIA SFINX COLECŢIA SFINX COLECŢIA
J»54
COLECŢIA SFINX COLECŢIA SFINX COLECŢIA
Lei S
Căpitanul stărui:
— Nu păreţi totuşi prea bucuros?
— Nici n-am de ce, mărturisi maiorul. Toată povestea asta m-a mîhnit. E sinistră. Absurdă şi sinistră.
Se aplecă apoi asupra colii albe de hîrtie şi începu să înşire încet, cu migală, literă după literă:
«Către Direcţia Generală a Miliţiei Direcţia Miliţiei judiciare
Raportăm că la 29 august 197... a fost descoperit şi arestat autorul crimei de omor comisă în noaptea de 13/14 aprilie 197...a cărei victimă a fost DaraSan Mitriţă.
Vinovatul recunoaşte că...»
COLECŢIA SFINX COLECŢIA SFINX COLECŢIA S
COLECŢIA SFINX COLECŢIA SFINX COLECŢIA S
ION QCHÍNCIUC
Fotografía de nuntă
ROMAN
EDITURA MILITARĂ BUCUREŞTI, 1981 i

Capitolul 1

Femeia stătea sfioasă, pe marginea scaunului, cu mîinile, în poale şi umerii aduşi puţin în faţă. Cînd şi cînd întorcea ochii mari, albaştri, îngrijoraţi, spre uşă,- aranjîndu-şi totodată eu gesturi reflexe fie cutele rochiei subţiri, de vară, fie buclele părului negru, lucios. Iar cînd intrarea în biroul secretarului primăriei comunale fu acoperită de statura unui voinic roşcovan, de vreo patruzeci de ani, ea dădu să se ridice. Dar se răzgîndi în clipa aceea mulţumindu-se a-şi umezi buzele. Nu-1 scăpă din ochi pe noul venit.

— Vă rog să mă iertaţi, i se adresă roşcovanul. V-am făcut să aşteptaţi.

— Nu face nimic, tovarăşe maior, îi răspunse femeia schiţînd un zîmbet sfios.

Roşcovanul ridică sprîncenele groase, stufoase, a mirare :

— Deci ştiţi cine sînt ?

— Telefonul fără fir din satul nostru funcţionează mai bine decît cel cu fir, încercă femeia o glumă.

Bărbatul voinic se aşeză la birou, în faţa ei, şi-n timp ce căuta o poziţie mai comodă pentru braţele sale mari, vînjoase, acoperite cu păr creţ, blond-roşcat, îşi zise : „Isteţică muieruşca !“

Şi se întreba dacă acest lucru îi va uşura ori îi va

îngreuna ancheta. Luă apoi un aer grav, oficial, pentru a se recomanda :

— Sînt într-adevăr maior de miliţie. Mă numesc Va- sile Cotoros.

3

— Cotoros ? repetă ea de parcă n-ar ii auzit bine. gi adăugă pe un ton mai amical : Aveţi un nume...

— Caraghios, nu-i aşa ?

Femeia schiţă un gest de protest :

— De ce caraghios ? E doar... Cum să spun ?... Se întîlneşte mai rar.

— Tata, se destăinui maiorul, era un ţăran mărunt, uscăţiv, împovărat cu o droaie de copii şi se mîndrea cu acest nume. Cînd nu mai avea argumente împotriva cuiva, îl prevenea umflîndu-şi pieptul ca un curcan : „Şi nu uita că mă cheamă Cotoros !“ Femeia surise. Maiorul adăugă ca pentru sine : Nici acum nu-mi dau seama pe ce se baza el.

Cu zîmbetul ei îngeresc, femeia îi strecură •

— Cu un fecior ca dumneavoastră.

— Mai ştii ? îi replică maiorul şugubăţ.

Se măsurau din priviri fără sfială.

•— De ce m-aţi chemat aici ? se interesă femeia.

Pe un ton grav, Vasile Cotoros îi replică :

— V-ar fi convenit la postul de miliţie ?

— Nu, recunoscu femeia. V-aţi gîndit bine. Şi arun- cînd priviri în jur, adăugă : Numai să nu încurcăm treburile primăriei.

— Fiţi fără grijă... M-am înţeles cu tovarăşul secretar. Nu-1 deranjăm.

Femeia îşi strînse din nou mîinile în poale lipindu-şi totodată tocurile sandalelor uşoare, de vară.

„E totuşi emoţionată“, îşi spuse maiorul. Şi-şi zise că era momentul să scoată carnetul de însemnări şi stiloul.

Intrigată de aceste pregătiri, femeia întrebă :

— Ce vreţi să ştiţi ?

— Eu sînt un om meticulos, o avertiză maiorul. De aceea vă rog să aveţi un pic de răbdare cu mine.

— Am ! îl încurajă ea.

— Numele !

Femeia răspunse spontan, ca o şcolăriţă :

— Văleanu Domnica.

— Cel de fată ?

— ifrim.

— Vîrsta ?

4

— Treizeci şi opt de ani.

— Ocupaţia ?

— Cooperatoare... Şi eu şi soţul meu... Am intrat printre cei dintîi în colectivă... Adică în C.A.P.

– Soţul ?
– Văleanu Gheorghe, patruzeci şi doi de ani, brigadier de cîmp.
– Copii ?
– O fetiţă... Melania... de unsprezece ani.
– Sub ce poreclă e cunoscut soţul în sat ?
Zîmbind cam stingher, Domnica Văleanu preciză :
– Hapău !
Maiorul încercă o glumă :
– E chiar aşa de „hapău“?
– De la ..Bunul“ lui i se trage.
– Bătrînul era lacom ?
– Era, fie-i ţărîna uşoară... De pămînt, de bani... Se mai zice că şi mînca urît, hăpăind.
– Ce aveţi de declarat ?
Surprinsă, Domnica Văleanu ridică mai întîi sprînce- nele subţiri, negre, arcuite ca din vîrful peniţei, apoi tuşi sec, în pumn, pentru a-şi drege vocea :
– Nu mai am nimic de declarat, rosti ea în cele din urmă cu glasul scăzut.
– Precis ?
•– Dacă aveam ceva... veneam singură să vă spun.
Femeia îşi mai învinsese emoţia. Maiorul îi cerceta mîinile fără jenă :
– Nu prea munciţi la cîmp ?
– Bărbatul meu cîştigă bine, se desvinovăţi ea.
– Şi vă iubeşte ! remarcă Vasile Cotoros.
Zimbetul lumină iarăşi chipul Domnicăi Văleanu.
– în privinţa asta nu am de ce să mă plîng.
– Vă teme ?
Clătinînd capul a resemnare, Domnica Văleanu îi replică :
– E în firea oricărei fiinţe... N-aţi văzut ? Şi la zburătoare şi la alte vieţuitoare...
– Eu dacă aş avea o nevastă ca dumneavoastră aş păzi-o ca pe ochii din cap.
5
Femeia zîmbi cu oarecare jenă :
–- Şi-al meu mă păzeşte. Iar cînd întrece măsura la pahar...
– Vă bate ? o întrerupse Vasile Cotoros.
– Ferit-a sfîntui ! exclamă ea. Nu m-a atins nici cu un deget... Altfel aş mai ţine casă cu el ? In schimb se ia]a harţă cu cei care se uită mai lung la mine... Mă cam face de ruşine pe la nunţi, pe ia cumătrii... Da-i trece repede.
Pironind-o cu privirea, Vasiie Cotoros o întrebă direct :
– Şi cu Mitriţă Dărăban se lua la harţă ?
Domnica Văleanu amuţi. Mîinile i se încleştară în poale, genunchii îi tremurau uşor, dar nu se feri de privirea rece, iscoditoare, a maiorului. Acesta avu chiar senzaţia că femeia

îl implora intr-un fel. Dar se înşela.

— Nu daţi crezare celor ce se spun în sat, rosti ea pe un ton grav, aproape autoritar. Oamenilor le place să cleveteascâ.

înfăţişarea, gestul, vorba, erau ale unei femei mai instruite. Din dosarul alcătuit de căpitanul Dragomir On.ofr.ei, cel care anchetase pînă atunci „cazul Mitriţă Dărăban[1]', maiorul aflase că Domnica Văleanu, născută Ifrim, absolvise cu medie mare toate cele opt clase ale şcolii generale din comună, iar după aceea urmase ia oraş cursuri de instruire pentru activitatea în rîndul femeilor. Viaţa ei se desfăşurase lin, frumos, pînă se pomenise implicată brusc într-o poveste dintre cele mai urîte. Cu aproape patru luni în urmă, în zorii limpezi ai unei zile de aprilie, Mitriţă Dărăban, magazioner la C.A.P., fusese găsit mort, în mijlocul uliţei, nu departe de casa ei. Victima zăcea într-o băltoacă de sînge. Cineva îl lovise mortal. Dar nici acum, după patru luni de cercetări, nu se ştia făptaşul. Bănuieli — o mie. Probe concrete •— nici una. Satul. împărţit în două tabere potrivnice, clocotea. Primul clan, al „Hapăilor“, se apăra cu înverşunare ; celălalt, al ,.Dără- banilor“, ataca violent.

„Un adevărat război troian“, îşi zicea Vasile Cotoros în timp ce-o cîntărea din ochi pe „Frumoasa Elenă".

Dărăbanii susţineau cu vehemenţă acuzaţia că Ghiţă Văleanu, poreclit -Hapău, soţul Domnicăi, l-ar fi omorît pe Mitriţă al lor din gelozie. „Poeţii“ acestora alcătuiseră

şi adevărate „balade“, scrise sim^ci, pe foi de caiete şcolare, care circulau din mînă-n mină. Una dintre aceste „balade“, aflată la dosar, începea astfel :

„La Hapău in casă
S-a făcut moarte frumoasă.
Şi Domnica Hapăului l-a dezbrăcat de haine Şi-a pus haina pe scară, .
Vin casapii şi-l omoară.“

Pe de altă parte, Hapăii erau de neclintit. Nu-şi recunoşteau nici o vină. După opinia lor, Mitriţă Dărăban fusese victima unui accident de circulaţie. Atît şi nimic mai mult. Iar cine era de altă părere, n-avea decît să cerceteze piesele de la dosar. Spre ghinionul lor însă nici această ipoteză nu fusese dovedită.

„Singura care ar putea dezlega misterul e numai ea“, îşi zicea Vasile Cotoros stăruind cu privirea asupra „Frumoasei Elena“.

Dar pe chipul femeii nu întîlnea decît candoare.

„Să fie oare într-atît de nevinovată ?“ nu înceta maiorul să se întrebe.

Jenată de insistenţa cu care era cercetată, Domnica Văleanu rosti aproape rugător :

– Nu vă mai uitaţi aşa la mine.
– Dar cum mă uit ?
– Ca la o vinovată.
Maiorul se desvinovăţi :
– Nu eu vă acuz.
– Ştiu ! răspunse ea. Dar ajutaţi-mă să scap de gura lumii.
– Gura lumii ! repetă Vasile Cotoros ca pentru sine. Cine-o poate astupa ? Nici focul, nici apa... Poate doar pământul... Ca pe Mitriţă Dărăban. Femeia îşi lăsă privirea în poale şi scoase un suspin. Maiorul n-o slăbi cu întrebările : Aţi fost prieteni buni ?
Domnica Văleanu ridică ochii. Ii jucau în lacrimi.
– Cu Mitriţă ? întrebă ea cu glasul tremurat. Am fost, recunoscu. Ne-am îndrăgit de mici... Eram vecini... Tatăl lui mi-a fost naş.
– Şi de ce nu v-aţi luat ?

– El s-a dus în armată şi-ai mei,,, m-au dat după Ghiţă.
– V-a părut rău ?
– De ce ?
– Că nu v-aţi căsătorit cu Mitriţă ?
– Cine mai ştie !
– El a suferit mult ?
– Uşor nu i-a fost... Dar asta-i viaţa... Vorba mamei : „Dacă s-ar lua toţi cîţi se îmbie, n-ar mai fi frunză pe vie“.
– Şi totuşi cine l-a ucis pe Mitriţă ?
Genul acesta de întrebări, mai bine z's de acuzaţii directe, o deruta pe Domnica Văleanu. Ea ridică iarăşi ochii la maior pentru a-1 implora :
– Susţineţi că a fost ucis ?
– Povestea cu accidentul nu stă în picioare, îi împărtăşi Vasile Cotoros pe un ton calm, amical, sfătuitor, punctul său de vedere. Te rog să mă crezi.
– Eu vă cred, rosti ea fără convingere, dar nu înţeleg de ce „nu stă în picioare“?
– Pe ce se bazează ?
– Procesul verbal...
– Expertiza şi contraexpertiza medicală, o completă Vasile Cotoros. La acestea te referi ?
îşi dădu însă imediat seama că trecuse, fără voie, la un limbaj familiar şi se corectă :
– Iertaţi-mă !
– Nu ! Vă rog ! îl încurajă Domnica Văleanu. Dumneavoastră sînteţi ditamai maiorul, iar eu o ţărancă proastă.
Maiorul zîmbi din colţul gurii.
„Şireată ! îşi spuse. Vrea să mă dea gata cu ochişorii ei azurii... Dar nu ţine !... Află, scumpo, că am mai suportat asemenea asalturi. în aceşti cincisprezece ani, la judiciar, dacă mă lăsam furat de ochişori ca ai tăi, nu mai apucam

gradul de maior“.

Ghicindu-i parcă gîndurile, Domnica Văleanu coborî pleoapele.

„Ce gene stufoase ! continuă Vasile Cotoros s-o admire, Cînd dă Dumnezeu... apoi dă. Din belşug !“

Răsuflă adînc pentru a-şi linişti cugetul şi reveni la interogatoriu :

— Ce ziceai de „procesul verbal“?

— Ştiţi şi dumneavoastră, îi replică ea spontan. Doar scrie acolo clar.

— Eşti bine informată.

— Trebuie să ne apărăm ! recunoscu ea sincer.

— Vrei să-ţi citesc ?

— Bineînţeles.

Fără a o scăpa din ochi, Vasile Cotoros întinse mîna spre servieta lui voluminoasă, rezemată de picioarele scaunului, de unde scoase, pe pipăite, dosarul gros, de aproape două sute de file, întocmit cu meticulozitate de căpitanul Onofrei. Femeia privea mapa ca fascinată. Era întîia oară cînd vedea un dosar de anchetă penală. Şi faptul că maiorul i-1 arăta, fie şi de la distanţă, i se părea un semn nu numai de bună credinţă, dai- şi de bunăvoinţă, poate chiar de prietenie.

Cu degetele sale groase, butucănoase, Vasile Cotoros începu să răsfoiască dosarul. Fîşîitul foilor se distingea clar în liniştea încăperii. Inima Domnicăi Văleanu îşi accelera bătăile- cu fiecare filă întoarsă. Maiorul se opri în sfîrşit la pagina căutată.

— Iată ce spune primul medic legist, îi preciză el. Şi citi : „Moarte violentă datorată hemoragiei interne şi externe prin ruptura venei subclaviculare drepte şi a pa- renchimului pulmonar“. Femeia rămase pe gînduri. Terminologia medicală o depăşea. Vasile Cotoros îi explică, desenîndu-i pe o filă a carnetului său : Aici, pe sub claviculă, trece, o vînă groasă, importantă... Cînd Mitriţă a fost izbit în umărul drept, s-a rupt şi clavicula şi coasta de sus... îţi dai seama ce lovitură a primit ? Femeia încuviinţă. Maiorul continuă : Osul, cînd se frînge, doar ai văzut şi dumneata la animale, are ruptura ascuţită ca briciul... Marginile astea ascuţite i-au tăiat şi vena şi plă- mînul. De aceea a murit bietul om atît de repede... Sîngele i s-a scurs atît înăuntru. în plămîn, cit şi în afară... L-ai văzut doar cum zăcea. într-o băltoacă de sînge.

Femeia se strînse în ea. Mărturisi :

—-Nu l-am văzut ! N-am avut putere.

— Nici la înmormântare n-ai fost ?

— Nu ! Deşi ar fi trebuit... Am crescut împreună... însă mi-a fost teamă... Oamenii sînt răi... Mai cu seamă

femeile... Mi-ar fi aruncat în faţă vorbe grele... Şi-aşa nu pot scoate capul în sat... Cînd am ţreabă undeva mă furişez pe după grădini ca un răufăcător.

Albastrul atît de limpede al ochilor ei deveni şi mai lucios. O încerca plînsul. Vasile Cotoros îşi zicea :

„Nu mai poate îndura starea asta... E clar ! Ar vrea să-i pună capăt însă nu ştie cum... Şi i-i teamă !“

O întrebă fără ocol :

— Ce mai aştepţi ?

Domnica Văleanu ridică iarăşi spre ei ochii parcă mai mari, mai albaştri, mai plini de acea candoare tulburătoare :

— Nu vă înţeleg !

Maiorul începu să-şi piardă răbdarea :

— E momentul să faci mărturisiri.

Replica ei sosi prompt :

— Ce să mărturisesc ?

— Cum a fost omorît Mitriţă Dărăban.

Femeia lăsă ochii în jos. începu să suspine •.

— Prin urmare nici la dumneavoastră nu am crezare !

Scos din fire, Vasile Cotoros se ridică brusc de pe scaun şi se aplecă peste birou.

— Ce crezare să-ţi dau, femeie ? îi strigă el. Toate firele duc spre casa dumitale.

Ştergîndu-şi ochii cu pumnii ei mici, Domnica Văleanu îl preveni pe un ton calm :

— Nu duce nici un fir spre casa mea... Nu-i nimic dovedit. A

Reaşezîndu-se în scaun, Vasile Cotoros îşi înfipse resemnat bărbia în piept. Femeia avea dreptate. Nu era „nimic dovedit“. Cu toate că Dragomir Onofrei, subalternul său, efectuase vreme de patru luni una din cele mai minuţioase anchete.

„Dar fără folos", îşi zicea maiorul.

Totul trebuia luat de la început. Neîntîrziat. Cu o săptămînă in urmă, colonelul Constantin Bozianu, şeful miliţiei judeţene, îl luase zdravăn la rost :

— Ce naiba faceţi cu „Dosarul Dărăban“? Iar am primit o reclamaţie din comună... Au început să bombardeze şi Capitala... O să ajungem de rîsul lumii... Dacă nu cumva am şi ajuns... Vă rog să vă gîndiţi bine şi să-mi

spuneţi : Puteţi s-au nu puteţi rezolva acest caz ? Dacă nu sînteţi în stare, recunoaşteţi cinstit şi am să mă ocup personal.

Pentru un şef de serviciu judiciar, „palma“ era usturătoare. Vasile Cotoros o suportase fără să crîcnească. Dar asta-1 înfuriase şi mai tare pe colonel :

— Ce te uiţi aşa la mine ? Poate vrei să spui că n-am dreptate ?

— Ba aveţi, recunoscuse şeful serviciului judiciar. Şi adăugase : E vina mea... Cazul mi s-a părut mai simplu şi-am acceptat să conducă ancheta Qnofrei.

Ceva mai îmblînzit, colonelul remarcase :

— Băiatul e intr-adevăr bun... Dar n-are suficientă experienţă. Abia a fost avansat la gradul de căpitan.

— Să ştiţi că dosarul întocmit de el...

— L-am văzut şi eu, îl întrerupsese colonelul. Ai să-mi spui că poate servi ca model oricărui ofiţer de la judiciar. Şi ? Nu vezi că-n afurisita asta de meserie nu ajunge să fii „tobă de carte“? Dacă n-ai fler, intuiţie, fantezie, la- să-te de meserie !

Maiorul continua să-şi apere subalternul :

— Oricine poate avea un eşec, tovarăşe colonel.

— Sînt „eşecuri“ şi „eşecuri“, îi replicase Constantin Bozianu.

Şeful serviciului judiciar simţise că cerbicia colonelului se mai înmuiase.

— V-aş cere o favoare, rostise el cu glasul scăzut.

— Anume ?

— Să-l trimiteţi pe Onofrei la un curs de specializare... în felul acesta împăcăm şi capra şi varza.

— Poate că ai dreptate, acceptase colonelul. Dar te previn : dacă într-o lună nu „cotoroseşti“ cazul Dărăban, nici să nu mai apari în faţa ochiior mei.

Vasile Cotoros se înseninase. Şeful folosise această ex- presie familiară : „a cotorosi“. Era un semn clar de împăcare cu subalternul său.

Ieşit de mult din limbajul curent, verbul „a cotorosi“ fusese repus în circulaţie doar aici, la miliţia judeţeană, şi aceasta datorită existenţei maiorului Vasile Cotoros. Iar cel care se mîndrea cu această „repunere în drepturi“ era

chiar colonelul Constantin Bozianu, singurul dealtfel care îşi putea îngădui o asemenea familiaritate.

...Cu „Dosarul Mitriţă Dărăban“ în mapă, Vasile Co- toros pornise spre satul din lunca Şiretului unde atmosfera era încinsă nu atît din pricina dogoarei soarelui de august, cît datorită luptei surde, necruţătoare, dintre clanurile Hapăilor şi Darabanilor.

Furişîndu-şi privirea pe sub sprîncenele groase, stufoase, spre femeia din faţa sa, maiorul se întreba :

„Unde a greşit Onofrei?“

Pentru că era încredinţat de acest lucru. Cu voia sau fără voia sa, tînărul căpitan fusese împins mereu spre căi ce se înfundau. Prima dintre aceste piste îi fusese oferită chiar de expertiza şi apoi de contraexpertiza medicală. „Moartea violentă a lui Mitriţă Daraban, scria în procesul verbal, a fost cauzată de lovirea victimei de către un vehicul în

mişcare, urmată de căderea acesteia sau căde- rea-proiectarea victimei din vehicul în mişcare, urmată de lovirea acesteia de părţile componente ale vehiculului sau de agregate tracţionate de acest vehicul“.

în cele două expertize medicale se mai făcuse şi men- ţiunea : „In sîngele victimei s-a găsit alcool într-o imbi- baţie de 2,55 grame la mie, ceea ce corespunde unei stări de necoordonare a mişcărilor şi de confuzie“.

Iar ei, Hapăii, aveau cunoştinţă de cuprinsul procesului verbal. Dar, ca să se convingă, maiorul o mai iscodi pe Domnica Văleanu :

•—• Mitriţă se îmbăta des ?

Femeia scutură capul pentru a~şi alunga surprinderea apoi arătă către dosar :

— Acolo ce scrie ?

— Lasă asta ! se răsti Vasile Cotoros. Dumneata spune ce ştii !

Fără a-şi pierde cumpătul, Domnica Văleanu răspunse vădit insinuant :

— Cînd umbli cu miere, te mai lingi şi pe degete... Iar el, care avea butoiul de rachiu în magazie, putea să nu tragă cîte un gît ? Simţi în acelaşi timp nevoia să adauge : Da’ nu bea decît sara cînd mîntuia treaba la C.A.P... Ziua

nu l-am întîlnit niciodată băut... Era un om potolit, gos- podăros...

— în seara aceea cu cine a băut ?

— Ce ştiu eu ?... Cu mai mulţi.

— Dumneata n-ai fost atunci la magazie ?

— Ba am trecut... Veneam de la grădină... Mitriţă m-a văzut şi m-a poftit să cinstesc un pahar... Era ziua lui.

— împlinea patruzeci de ani, preciză maiorul.

— Patruzeci ! suspină ea. Şi continuă : Da’ n-am stat mult... I-am lăsat pe bărbaţi în legea lor.

— Era şi soţul dumitale acolo ?

— Şi el, şi Nică morarul...

— Ăsta, morarul, era cumva cu o căruţă ?

— Parcă !

Agasat, Vasile Cotoros pufni pe nări :

„Iar iau povestea asta de la început !“

Se întreba totodată ce ştiau Hapăii despre metodele serviciilor de spionaj şi contraspionaj ale ţărilor belige- rante din cel de-al doilea război mondial. Pentru că izbu- tiseră să-l „satureze“ pe căpitanul Onofrei cu piste false. Şi prima dintre momelile înghiţite de tînărul anchetator fusese povestea cu Nică morarul.

Din analiza fotografiilor făcute asupra „cîmpului in- fracţional“, adică a locului unde zăcea mort magazionerul de la C.A.P., reieşeau clar urmele unor roţi de căruţă. De aici

şi prima ipoteză : Mitriţă Dărăban fusese lovit de căruţă. Beat mort, cum era, căzuse din căruţă şi nimerise sub roata care-i trecuse peste umăr, fărîmîndu-i clavicula şi coasta. Iar căruţaşul, băut şi el, de spaimă, o fi dat bice cailor fugind de la locul accidentului.

Dar se putea foarte bine ca acelaşi căruţaş, deşmă- nindu-1 pe Mitriţă Dărăban, să-l fi azvîrlit chiar el pe magazioner sub roată.

Conştiincios, Onofrei pornise fără întîrziere pe urmele bănuitului făptaş. Şi-l descoperise în persoana lui Nică morarul. Acesta venise intr-adevăr, în seara cu pricina, cu o căruţă Ia magazie. Cinstise şi el în sănătatea lui Mitriţă Dărăban apoi se înapoiase cu aceeaşi căruţă în sat, în

jurul orei 21, chiar pe uliţa în mijlocul căreia îşi găsise moartea magazionerul. învinuirea căzuse ca un trăznet pe capul bietului morar. Reluînd ancheta, Vasile Cotoros stătuse şi el de vorbă cu cel bănuit.

— Vă faceţi un păcat cu mine, tovarăşe maior, îl conjurase morarul.

Privindu-1 bănuitor, Vasile Cotoros îl făcuse atent :

— Petre Ifrim a declarat altceva !

Morarul sărise ca fript :

— Nu vă uitaţi în gura prăpăditului acela, tovarăşe maior ! Am auzit şi eu ce-a declarat : Cum că l-aş fi luat pe Mitriţă în căruţă ca să-l duc acasă... Dar n-a fost aşa... Cînd am plecat eu de acolo, cheful abia s-a încins... Şi doar nu era Mitriţă omul care să lase paharul din mînă ca să meargă acasă cu mine. Şi-apoi nu uitaţi că Ifrim ăsta e frate cu Domnica... Scornească de-a Hapăilor, tovarăşe maior !

— O femeie zicea că te-a văzut chiar în locul acela... Ai oprit căruţa şi te sfădeai cu alţi inşi.

— Am oprit, recunoscuse morarul, ca să coboare careva... Dar nu ne certam, tovarăşe maior. Eram cam băuţi şi vorbeam, bănuiesc, mai tare... Mai suduiam... Da’ Mitriţă nu era cu noi.

— Altă femeie, insistase maiorul, te-a zărit mai tîrziu, pe la zece seara, venind pe jos, cu încă un ins, tot din direcţia aceea... Te-a recunoscut după statura înaltă şi după cojocel.

—- Se poate, convenise morarul. Pentru că am lăsat căruţa la moară şi-am apucat-o spre casă.

— Ai fost cumva în duşmănie cu Mitriţă Daraban ?

— Ferit-a sfîntul ! se apărase morarul. Ne aveam ca fraţii, tovarăşe maior... Apoi nu era Mitriţă omul pe care să-l duşmăneşti. Şi răsucindu-se pe scaunul care gemuse sub greutatea lui, morarul întrebase cu îndreptăţită nedumerire în priviri : De ce vor Hapăii să mă vîre la apă ? Doar nu le-am făcut nimic, tovarăşe maior. Eu m-am purtat şi mă port omenos cu toată lumea. Asta-i răsplata care mi se cuvine ?

Zîmbindu-i amical, Vasile Cotoros îi zisese :
14
— Aşa e de cînd lumea... Făptaşii cu un păcat, păgubaşii cu o mie. Dar dumneata, mai adăugase el, pe ^pine bănuieşti ?
Florarul clătinase din cap a dojană :
— De ce mă îndemnaţi spre cele o mie de păcate ?
*
* *
Apăsată de tăcerea îndelungată a maiorului, Domnica Văleanu î! iscodi :
— La ce vă gîndiţi ?
— Chiar ai vrea să ştii ? Femeia îi surise îmbietor. Mă întreb ce ascunzi sub acest zîmbet nevinovat ? continuă el aţîţat.
— Numai nevinovăţie ! îl încredinţă ea cu glas scăzut.
El îi ripostă ;
— Atunci înseamnă că înţelegem în chip diferit acest cuvînt ?
— Tot ce se poate.
Re'umdu-şi aerul oficial, Vasile Cotoros continuă s-o interogheze :
■— Cine ziceai că a mai „cinstit“ în seara aceea cu Mitriţă la magazin ?
Domnica Văleanu începu să devină mai bănuitoare. Intuia că-maiorul era mult mai şiret decît tînărul căpitan care condusese ancheta pînă atunci. De aceea hotărî să renunţe ia a doua momeală aruncată de Iiapăi lui Onofrei. Cu o mimică de fetiţă alintată, îl dojeni şăgalnic pe Vasile Cotoros :
— Vă purtaţi cu mine de parcă aş fi un copil.
Acesta se oţărî :
— Ai impresia că am venit aici să mă joc de-a mijoarca ?
Inima Domnicăi Văleanu începu să se zbată ca la o vrabie prinsă în laţ.
— Iertaţi-mă ! făcu ea.
Maiorul atacă direct :
— Cum e povestea aceea cu tractoristul ?
— Oamenii..., se eschivă ea cu glasul moale.
15
— Lasă-i încolo pe oameni, se burzului Vasile Co- toro% Spune-mi dumneata ce ştii : Era sau nu un tractor în seara aceea acolo ?
— Era ! recunoscu Domnica Văleanu fără şovăire.
■— A cinstit şi tractoristul ?
— Avea şi el un pahar în mînă... Da’ cît a băut n-am cum să ştiu.
— L-ai auzit pe tractorist îndemnîndu-1 pe Mitriţă Daraban cu vorbele : „Hai, bădie, să te duc acasă“ ?
— N-am auzit aşa ceva, declară ea.
— Şi nici nu l-ai văzut pe Mitriţă urcîndu-se lîngă

tractorist ?
— Nu.
Vasile Cotoros lovi nervos cu palma peste dosar.
— Fratele dumitale, Petre Ifrim, aşa susţine... Declaraţia lui e aici.
Domnica Văleanu se încordă. îşi înfipse degetele în genunchi şi-şi îndreptă spinarea. în ochi îi apăru o lucire aspră, tăioasă :
-— Fiecare răspunde singur de ce-a declarat.
Mulţumit că izbutise s-o întărite, maiorul îi strecură :
— Deci cade bănuiala asta ?
Domnica Văleanu îşi recăpătă însă calmul neaşteptat de iute :
— Care bănuială ?
Maiorul începu să răsfoiască în neştire filele dosarului.
— L-aţi fugărit pe căpitanul Onofrei prin toate secţiile şi brigăzile staţiunilor de maşini agricole din judeţ, îi aminti el cu glasul înăbuşit de furie.
— Noi ? se arătă Domnica Văleanu mirată.
— Voi, clanul Hapăilor, acuză el fără înconjur şi adăugă ca pentru sine : Ştiţi să vă apăraţi.
— Dumneavoastră nu v-aţi apăra ?
Surprins de întrebare, deşi firească, Vasile Cotoros se văzu nevoit să-i dea dreptate.
„La urma urmei, aşa e ! îşi zicea. Vinovaţi ori învinuiţi pe nedrept, trebuie să se apere“.
Nu era totuşi un motiv ca el să dea înapoi. Mort-copt, adevărul se cerea descoperit şi dezvăluit. Justiţia trebuia să-şi spună cuvîntul. Rude mai apropiate şi mai îndepărtate, întregul clan al Darabanilor, acuza pe anchetatori : „Ocro
16
tiţi pe ucigaşi !... Toleraţi crima !... V-aţi lăsat îmbrobodiţi de Hăpăi !“...
Era prea de tot. Şi Vasile Cotoros venise hotărît, în sat, să pună capăt acestei stări de lucruri.
— Repet, i se adresă el Domnicăi Văleanu, că toate firele duc spre casa dumitale.
— Am priceput, rosti ea netulburată.
— Unii spun că dumneata l-ai adus pe Mitriţă în casă... Te-ai strecurat împreună cu el prin grădină.
— Cum aş fi putut face una ca asta ? ridică ea pri- virea-i nevinovată. Mă vedeţi dumneavoastră, femeie în toată firea, mamă de copil, nevastă cinstită, purtîndu-mă ca o tîrfă ?
— Asta nu cred, admise maiorul. în schimb sînt convins că l-au adus alţii pe Mitriţă Dărăban în casa dumitale.
— Cine ?
— Soţul, fratele şi cumnatul dumitale.
Răsucindu-se pe scaun, Domnica Văleanu căută sprijin în razele de soare care se strecurau prin fereastra înaltă,

largă, a încăperii. Cu pleoapele pe jumătate închise întrebă cu glasul scăzut :

— Spune ţi-mi, vă rog : Se poate fărîma cu pumnul clavicula şi coasta unui bărbat voinic, cum era Mitriţă Dărăban ?

— Nu ! Nu cred ! bîigui surprins Vasile Cotoros. Ceea ce l-a omorît n-a fost o lovitură de pumn... L-au izbit cu ceva tare... Un drug de fier, un tîrnăcop...

— Ei, vedeţi ? îl cercetă ea încrezătoare.

— Ce să văd ?

— Căutaţi ucigaşul în altă parte, îl sfătui ea clar, răspicat, ridieîndu-se în aceeaşi clipă de pe scaun. Eu atît am avut de spus, mai, adăugă. Pot să plec ?

Vasile Cotoros se ridică, la rîndul lui, dezamăgit. Nu prevăzuse sfârşitul atît de brusc al interogatoriului luat

Domnicăi Văleanu. încredinţat că în dimineaţa aceea nu va mai putea scoate nimic de la ea, se resemna :

— Bine. Dar te previn că vom mai sta de vorbă.

— Cînd doriţi ! făcu Domnica sigură pe sine.

Pe chip însă i se aşternu un aer de crn istovit.

Capitolul 2

Amurgul se lăsa peste sat. Dar Vasile Cotoros tot nu se dădea plecat din uliţă. Aici, nu departe de strada principală, căzuse cu patru luni în urmă. Mitriţă Dărăhan. în dosarul întocmit de căpitanul Dragomir Ono- frei exista o descriere amănunţită pe tare maiorul o ştia aproape pe de rost : „în jurul victimei pămîntul era uscat încît nu s-au găsit urme de adîncime... în afara celor mai vechi, lăsate de tractoare şi căruţe... Victima era în haină şi pantalon de cizmă... în picioare avea cizme negre, iar în cap — o căciulă neagră... Sub haină — o rubaşcă de molton şi-o cămaşă de pînză albită... Moartea l-a surprins cu mîna dreaptă în buzunarul hainei...“

Asta nu pricepea maiorul. De ce ţinuse Mitriţă Dără- ban mîna în buzunar ? Căutase ceva ?... Un cuţit ori altă armă ? Dacă ar fi fost surprins de vreun vehicul, ar fi ridicat instinctiv mîinile ca să se ferească.

„înseamnă că ori a fost atacat şi a căutat ceva ca să se apere, ori a fost lovit prin surprindere“, îşi zise anche- tatorul.

în buzunarul acela însă Mitriţă Dărăban n-avusese nimic. Cheile de la magazie le purta legate de curea, iăr portmoneul cu bani şi acte se aflaseră în buzunarul de la piept.

„Cam nefirească poziţie“, îşi repetă maiorul.

Uliţa nu era dintre cele mai umblate. Cotea prin spatele grădinilor înlesnind trecerea din artera principală a satului spre acareturile C.A.P.-ului.

„Locul a fost bine ales“, mai observă maiorul.

în dosarul pe care-l alcătuise, Dragomir Onofrei descria cu

exactitate : „Victima a căzut cu faţa-n jos, în mijlocul uliţei, avînd capul orientat spre intersecţia cu artera principală, pînă la care mai erau 13 metri.“

„Se îndrepta deci spre casă“, presupuse Vasile Cotoros.

„în partea dreaptă a victimei, mai preciza procesul verbal, se află, la 3,50 metri distanţă, grădina neîngrădită a locuitorului Calistrat Gheorghe, iar în partea stîngă, la 5 metri depărtare, grădina împrejmuită cu gard de sîrmă ce aparţine locuitorului Acatrinei Dumitru“.

Cu paşii lui mari, Vasile Cotoros măsură la rîndu-i uliţa. în timp ce marca prin două beţe puse cruciş punctul unde fusese găsită victima, auzi în spate foşnetul de iarbă pe care-l aştepta. Se răsuci încet. La capătul grădinii neîngrădite se ivise stăpînul acesteia.

înalt, uscat, desculţ, cu nişte pantaloni de salopetă şi-o cămaşă ieftină, în dungi, decoloratăde soare şi sudoare, Gheorghe Calistrat îşi săltă puţin pălăria veche, cu borurile lăsate, rostind prietenos :

— Bună seara, tovarăşe maior !

— Bună seara ! îi răspunse la fel de binevoitor Vasile Cotoros.

Gospodarul simţi nevoia să-şi explice apariţia :

— Nu ştiam cine umblă pe aici...

— Eu eram.

Şiret, gospodarul arătă spre cele două beţe puse cruciş, în mijlocul uliţei :

— Vreţi să aprindeţi un foc ?

— Mă gîndeam mai degrabă la o capcană.

Gheorghe Calistrat îşi dădu vesel pălăria pe ceafă :

— Chiar aşa ?

— D-apăi cum !

— Pe aici nu umblă dihănii, remarcă gospodarul.

Maiorul îi. provocă :

— Nici de cele cu două picioare ?

Luîndu-şi un aer grav, Gheorghe Calistrat conveni :

— Poate din astea... Da’ se lasă greu prinse-n laţ.

Vasile Cotoros scoase un pachet de ţigări :

— Fumezi ?

— De care sînt ?

— „Snagov“.

— Bun lucru, admise Gheorghe Calistrat.

Şi întinse mîna spre pachetul de ţigări. Maiorul îi oferi foc de la brichetă aprinzîndu-şi apoi şi el ţigara.

— Mare păcat ! rosti gospodarul într-o doară adulme- cînd în acelaşi timp fumul de tutun. La noi în sat, adăugă el a dojană, nu s-^au mai petrecut asemenea pătăranie.

îşi luă apoi ochii de la Vasile Cotoros şi-i îndreptă spre grădina de peste drum. Printre copaci se strecurau două

luminiţe. Urmărindu-i privirea, maiorul se interesă :
— De la casa lui Ghiţă Văleanu ?
— De-acolo, îi confirmă Gheorghe Calistrat. De la Hăpăi.
— Ardeau şi-n seara aceea ?
Precaut, gospodarul coborî glasul :
— Se zăreau.
•— Pînă tîrziu ? stărui Vasile Cotoros.
— Apăi le-am văzut înainte de-a mă culca, cînd m-am dus afară, ca, tot omul... Iar după aceea, pe la două, după miezul nopţii, cînd m-a trezit hămăitul cîinilor... Am ieşit atunci pe prispă să văd ce-i cu ei şi să-i potolesc.
La capătul uliţei, dinspre sat, se iviră cinci umbre. Se îndreptau către ei. Pe măsură ce se apropiau, gospodarul recunoscu pe şeful de post, ajutorul acestuia şi alţi trei (Săteni. Faptul îl intrigă dar se prefăcu a nu le da atenţie.
Maiorul îl lămuri totuşi :

— Vom face q reconstituire.
— A, da ? se dumiri gospodarul. Mă rog ! Dar să ştiţi că a mai făcut aşa ceva şi tovarăşul căpitan care a fost înaintea dumneavoastră.
Grupul celor cinci ajunse lingă ei. Şeful de post şi ajutorul lui salutară milităreşte. Sătenii ridicară doar vîrfurile pălăriilor ponosite. Ajutorul şefului de post adusese şi un ţol vechi, pe care-l ţinea împăturit sub braţ.
— Ştiţi ce aveţi de făcut ? îi întrebă Vasile Cotoi’os.
— Cum să nu ! răspunse prompt şeful de post.
Cerul limpede, spuzit de stele, avea strălucirea nopţilor de august.
—- Mergem la mata pe prispă ? se adresă maiorul lui Gheorghe Calistrat.
— Mergem, se învoi acesta.
La apropierea lor de casă, doi zăvozi se zbăturâ în lanţuri, cu lătrături furioase. Stăpînul lor îi linişti. Urcînd pe prispă, maiorul se interesă :
— Şi-n noaptea aceea erau în lanţ ?
— E lege, îl încredinţă Gheorghe Calistrat. Toată lumea trebuie să ţină cîinii legaţi.
îşi pofti apoi musafirul în casă. Dar acesta se împotrivi :
— Aici avem treabă.
— Să vă aduc măcar un scaun ? stărui gazda.
— Nu-i nevoie ! îl opri maiorul. De altfel n-o să întîrziem mult.
Prin crăpătura uşii de la tindă se iviră cîteva capete curioase de copii. Gheorghe Calistrat se răsti la ei :
— Marş la culcare, diavolilor ! Copiii închiseră uşa cît putură de încet. Gospodarul strigă prin fereastră la nevastă : Femeie !
— Ce vi:ei, bre ? îi răspunse un glas morocănos.

– Ai grijă de baistrucii ăştia !... Am treabă cu tovarăşul maior.

– Bine, bine ! se învoi femeia cam fără chef.

Mîndru că fusese, antrenat într-o acţiune importantă,

Gheorghe Calistrat îşi umflase pieptul ca un curcan. Deveni guraliv şi fără astîmpăr. Maiorul însă n-avea ochi decît pentru cele două luminiţe de la casa lui Ghiţă Hapău. Peste sat se lăsase liniştea nopţii de vară. Ici-colo mai răzbătea cîte un lătrat de cîine. Sătenii se culcau devreme. In zori îi aştepta o nouă zi, de muncă grea, la cîmp.

– Numai ei n-au somn ! remarcă Gheorghe Calistrat arătînd spre cele două luminiţe.

– De ce oare ? se prefăcu maiorul neştiutor.

– Cînd păcatul îţi apasă inima, nu se mai lipeşte geană de geană, rosti grav Gheorghe Calistrat.

îl trase apoi pe maior spre colţul casei :

– Vedeţi ? arătă el spie uliţele din vale. Mai sînt două case unde tot aşa arde lumina... Acolo, la Petre Ifrim, şi,dincolo, la cumnată-su, Mihai Cărăbuş... în fiecare seară mă uit la ele şi mă întreb : Cit or să mai poată răbda ?

Vasile Cotoros îi puse mîna pe braţ. Tăcu şi gospodarul, ascultînd cu atenţie. Din sus, dinspre casa Hapăilor, se auzeau nişte eălcături rare, grele,' însoţite de cîte un icnet. Cei doi zăvozi mîrîiră apoi lătrară puternic. Gheorghe Calistrat de pe prispă şi-i potoli. Maiorul îl urmă cerîndu-i în şoaptă :

– Umblă la fel ca în noaptea aceea.

Calistrat se furişă spre spatele grădinii pînă ce desluşi umbrele a patru oameni care purtau o povară grea. Mimă îndată, cu strngăcie, un gest de surprindere şi se ascunse după o tufă mare, de viţă de vie. Iar de acolo continuă să pîndească uliţa. Curînd, cele patru umbre se opriră în mijlocul uliţei, în locul însemnat de maior cu două beţe puse cruciş, şi răsturnară acolo, cu o bubuitură surdă, povara purtată. Şi-n clipa următoare, o voce sonoră, bărbătească, se auzi clar, rostind cu o furie imitată stîngaci :

– Stai aici, în crucea mă-ti, că stai bine !

Deşi era conştient de înscenare, Gheorghe Calistrat se înfioră totuşi. Vasile Cotoros îi puse mîna pe umăr.

– Asta ai auzit ?

– Da, tovarăşe maior !

– Şi ce-ai făcut ?

– Am aşteptat pînă ce doi dintre inşi au apucat-o la vale, spre sat, şi ceilalţi doi s-au înapoiat de unde au venit.

– Iar după aceea ?

– M-am tras înapoi, spre casă... Femeia mea, care se trezise, m-a întrebat : „Ce e, omule ?“. „Ce să fie ? Dormi

acolo !“ m-am răstit la ea. „De ce băteau cîinii ?“ m-a întrebat din nou. M-am vîrît lîngă ea în aşternut şi i-am zis : „O fi trecut careva pe uliţă“. Femeia a văzut că mi-a fugit somnul şi nu m-a lăsat pînă nu i-am povestit toată pătărania... „Omule ! mi-a spus ea. N-ai văzut şi n-ai auzit nimic... Noi sîntem oameni necăjiţi... Nu te pune cu Hapăii !“

în uliţă, şeful de post, ajutorul său şi cei trei săteni aşteptau cu nerăbdare. Vasile Cotoros veni însoţit de Gheorghe Calistrat.

— E în regulă ! se adresă maiorul celor cinci. Vă mulţumesc ! Duceţi-vă să vă odihniţi... Acuşi se face ziuă.

— Şi dumneavoastră ? se interesă şeful de post.

— Mai rămîn puţin cu gospodarul ăsta... Mergeţi sănătoşi !

Dezamăgit oarecum de simplitatea sarcinii ce-i fusese încredinţată, şeful de post salută rece, politicos, şi-.şi îndemnă ajutoarele la drum.

După ce-i văzu pe cei cinci cotind în uliţa principală, Gheorghe Calistrat se adresă maiorului :

— V-aş pofti la mine. N-am mare lucru în casă, dar un pahar tot se mai găseşte.

Invitatul făcu un gest.de împotrivire.

— Altă dată !

Aplecîndu-se la urechea maiorului, gospodarul strecură în şoaptă :

— Să nu mai şedem în uliţă... Aici şi gardurile au urechi.

Pentru a-i confirma parcă temerea, în clipa următoare se şi auzi, din grădina împrejmuită, un pîrîit de

vreasc uscat. Cei doi încremeniră. Alt zgomot nu maî urmă. Calistrat îl apucă de mînă pe maior, atrăgîndu-i atenţia asupra locului de unde venise pîrîitul. Acesta îi făcu semn să rămînă nemişcat şi se furişă singur pe lîngă gardul de sîrmă. După cinci-şase paşi încremeni şi el locului, ţinîndu-şi răsuflarea. După gard, în grădină, zvlcni o mogîldeaţă. După umbră, ca şi după iuţeala şi sprinteneala cu care sărea peste răsadurile de legume, Vasile Cotoros presupuse că era vorba de un bărbat tînăr, slab, mărunt.

— Cine crezi că era ? îl iscodi maiorul.

Vădit în încurcătură, gospodarul se scărpină după ceafă :

— Să nu intru iarăşi în păcat, tovarăşe maior.

— Ei, ce naiba ! îl îmboldi Vasile Cotoros.

— Da’ nu mă puneţi să dau declaraţie scrisă ?

— Nu te pun.

— Şi rămîne între noi ?

— Fără discuţie.

— Eu cred că-i Petrache Ifrim.

— Fratele Domnicăi ?

— Altul nu văd cine.

— Păi nu e paznic la C.A.P. ?

Gheorghe Calistrat strecură cu ironie :
— Aşa se zice ! Şi adăugă : Acum e de noapte.
— Bine-şi mai face serviciul, constată maiorul. E singur acolo ?
— Singur.
— Deci nu putem afla dacă şi-a părăsit oii nu postul ?
— Doar dacă nu l-a mai văzut întîmplător cineva.
— Vedem noi mîine, conchise Vasile Cotoros.
— Eu zic să mergeţi oleacă la mine, îl pofti din nou gospodarul.
în casa cea .mare a familiei Calistrat mirosea a rufe spălate proaspăt şi a busuioc. Cît fuseseră plecaţi cei doi

bărbaţi, gospodina orinduise prin încăpere şi pregătise o masă frugală. Bănuise ea că bărbat-su n-avea să-l lase pe maior pînă nu-1 va pofti în casă. Ridicînd paharul, Gheorghe Calistrat îşi preveni musafirul :
— Asta-i rachiu făcut de Mitriţă Dărăban... Era meşter în privinţa asta.
— Dumnezeu să-l ierte î făcu nevasta vărsînd o picătură.
Cei doi bărbaţi se supuseră datinei din bătrîni.
Cu gîndul la reconstituirea din uliţă, Vasile Cotoros rosti către gospodar :
— De-acolo, de unde ai stat, după tufa de viţă, s-a auzit bine vorba din uliţă ?
Gospodarul confirmă.
— Şi zici că glasul era al lui Mihai Cărăbuş ?
— Asta nu putea fi decît vorba lui : „Stai aid, în crucea mă-ti, că stai bine“, făcu Gheorghe Calistrat schim- bîndu-şi vocea.
— A rostit chiar aşa, desluşit ?
— Nu prea... Avea limba împleticită... Doar băuse pînă atunci şi la magazie, şi la CAP, şi acasă, la cumnatu-su Ghiţă,
— Cam duşmănoase vorbe, constată Vasile Cotoros.
Nevasta lui Calistrat, iute de gură, nu se putu stăpîni :
— Avea şi de ce.
Bărbatul o opri :
— Taci, femeie !
— De ce să tac ? se răţoi ea. Pînă nu faci foc, nu iese fum. ;
Vasile Cotoros o privi cu interes :
— Despre ce-i vorba ?
— Ei ! făcu bărbatul a lehamite. Oamenii spun multe.
— Adică ? stărui maiorul.
Nevasta interveni mai arţăgoasă :
— Ăştia nu ştiu de saţ. tovarăşe maior... Nu degeaba

li se zice Hăpăi., Au vrut să fure din magazie şi Mitriţă i-a

prins... De aceea i-au astupat gura pe veci.

— Prostii ! făcu bărbatul din nou a lehamite. Nu omori un om pentru atîta lucru.

Femeia nu se lăsă :

— Dar pentru ce ?... Dacă Mitriţă dădea faptul în vileag nu mai rămînea nici Ghiţă Hapău brigadier, nici nevastă-sa în consiliul de conducere... Da' omul bun e prost !... I-a iertat şi s-a văzut unde a ajuns ! Sub nucul din ţintirim... Acolo ai să ajungi şi tu dacă-s lăsaţi mai departe slobozi.

— Ei, că n-o fi ţara lui Papură Vodă ! replică bărbatul.

— Bine, bine ! îl avertiză-nevasta.

Urmărind înfruntarea dintre cei doi soţi, Vasile Cotoros se întreba : „Nu cumva Hapăii fac presiuni asupra' lui Gheorghe Calistrat ? E doar singurul şi cel mai periculos martor".

Ca să se convingă, întrebă într-o doară :

-— Ai observat vreo schimbare în purtarea lor faţă de dumneata ?

— De fel ! îi precizează omul. Ca şi cum „nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase".

-— Hoţi ! remarcă nevasta. Da' ne aşteaptă ei la cotitură... N-avea teamă, Gheorghe !

Spre mirarea soţilor Calistrat, maiorul se ridică brusc de la masă :

— Vă mulţumesc pentru că m-aţi ospătat... Dar trebuie să plec chiar în clipa asta.

— Unde vă zoriţi acum, în puterea nopţii ? se arătă gospodarul mirat şi îngrijorat totodată.

— Vreau să fac o vizită cuiva pînă nu se culcă.

Intuind despre ce-i, vorba, Gheorghe Calistrat ridică din sprîncene :

— O apucaţi în sus, spre acareturi ? *

— Aşa mi-i gîndul ! recunoscu maiorul.

— Nu-i bine să vă duceţi singur... Nu cunoaşteţi nici drumul... Iar pe întunecimea asta...

-— Nu-i dracir chiar aşa de negru, făcu maiorul.

— V-aş duce măcar pînă mai încolo.

—. Culcă-te liniştit, îl sfătui Vasile Cotoros. Mîine te scoli devreme... Cîmpul n-aşteaptă... Şi-apoi nu-i întîia oară cînd pornesc noaptea la drum.

— Cred şi eu ! aprobă nevasta. Da' aşa-i el, îşi dojeni ea bărbatul. îşi bagă nasul unde nu-i fierbe oala... Şi-are s-o păţească într-o zi... Vă spun eu, tovarăşe maior... Mă lasă prăpăditul singură, cu o droaie de copii... Că de altceva nici nu-i în stare.

— Te-ai pornit, moară neferecată ! se oţărî bărbatul.

Cuprinzînd-o amical de umeri, Vasile Cotoros o linişti :

— Cîtă vreme sînt eu aici nu i se întîmplă nimic. Iar eu nu

plec din sat pînă nu pun lucrurile la punct.
— Să vă audă cel de sus ! făcu femeia.
— Aşa va fi ! o asigură Vasile Cotoros. Noapte bună !
— Bună să vă fie inima ! îi ură femeia conducîndu-1 spre uşă.
Bărbatul dădu să se strecoare pe lingă maior, dar nevasta îl opri.
— Unde-ai pornit ?
— Să-l însoţesc, bre, măcar pînă-n uliţă. îi sări lui Gheorghe Calistrat ţandăra.
— îl însoţim amîndoi.
Gospodarul strecură spre maior un zimbet stingher, căinîndu-se :
— Nevastă mi-a trebuit, cu belea m-am căpătuit.
Aceasta îl împunse cu ochi mînioşi :
— Că te-o fi tras cineva de mînecă să mă iei ?... Ai uitat, neisprăvitule, cîte nopţi ai dat tîrcoale casei mele ?.,. Te fugărea tata cu ţăpoiul, dar fără folos L. Aşteaptai pînă sufla el în lampă şi iar te apuca şuieratul pe la porţi.
— Dacă ai mai fi ca atunci aş şuiera din nou, făcu bărbatul pe un ton vesel.
Drept răsplată primi un ghiont zdravăn, între coaste :
— Pe tine nu te vezi, prăpăditule ?

Dar glasul îi suna a împăcare.
Amuzat de dialogul soţilor Calistrat, Vasile Cotoros o apucă sprinten spre capătul satului.
Drumul era pustiu şi noaptea întunecoasă. Luna răsărea tîrziu, după miezul nopţii. Deşi călca atent, Vasile Cotoros se mai împiedica de cîte un bolovan. Curînd începu a se obişnui şi cu întunericul şi cu drumul ce ducea spre acareturile CAP-ului. După ce coti pe lingă o lizieră de salcîmi, zări becurile de la magazie şi de la grajduri. Apropierea lui fu semnalată de la distanţă. Un dulău lătra rar, gros, neprietenos. Cineva potoli cotarla. Vasile Cotoros presupuse că era paznicul de noapte.
,,Mă aşteaptă, îşi zise. Cu atît mai bine !"'
Petrache Ifrim nu veni totuşi în întîmpi narea noului venit. Stătea pe un ciot, cu un ciomag noduros între picioare, mîngîind dulăul care nu înceta să mîrîie. Cînd maiorul se apropie cam la zece paşi, cîinele dădu să se repeadă. Dar stăpînul .său îl prinse cu o mişcare iute, îndemînatică, de zgardă :
— Stai cuminte ! Cuminte, Lăbu.ş !
Precaut, Vasile Cotoros îi ceru paznicului :
— Ce-ar fi să-l legi ?
— Fiţi liniştit ! îl încredinţă Petrache Ifrim. E cel mai ascultător cîine pe care l-am avut vreodată.
Dulăul se culcă intr-adevăr pe labele groase fără a-1 slăbi

vreo clipă'din ochi pe nepoftitul musafir.

La lumina slabă a becului de pe stilpul de lemn cei doi bărbaţi se măsurară din priviri.

— Cu ce ocazie pe la noi, tovarăşe maior ? se interesă paznicul ridicindu-se alene de pe butuc. Şi adăugă insinuant : Cum s-ar zice... in control ?

— Cam aşa ceva, îi strecură Vasile Cotoros.

— După cum vedeţi, sînt la post.

Vasile Cotoros nu m^i avea nici o îndoială că Petrache Ifrim fusese cel care-l pîndise din grădina imprejmuit-ă cu gard de sîrmă. Era mic de stat, uscăţiv, de vreo treizeci şi cinci de ani.

28

Scuturat de un fior, paznicul remarcă :

— Nopţile sînt mai friguroase acum. Şi adăugă şugubăţ : „După Sfînta Mărie... faci ceva în pălărie“.

Vasile Cotoros ridică fără voie privirile spre căciula ţuguiată, miţoasă, a paznicului, li cercetă apoi faţa mică, boţită, prematur îmbătrînită.

„Ăsta-i frate cu Domnica ?“ se miră eL

Pe cit era soră-sa de frumoasă, pe atît de pocit era fratele ei. O stîrpitură de bărbat.

Bănuitor, Petrache Ifrim îl iscodi :

— Vreţi să dăm ocol acareturilor ?

— Nu, făcu maiorul a nepăsare.

•— Păi.., numai pentru atît-a lucru aţi bătut drumul pînă aici ?

Am venit cu alt interes.

— Aaa! Aşa ! se prefăcu Petrache Ifrim dumirit. Atunci poftiţi în odăiţa mea... E mai cald şi putem sta de vorbă pe-ndelete.

Maiorul se învoi.

Aflată la capătul grajdurilor de vaci, cămăruţa paznicului putea fi primitoare. Dar cel ce-o locuia se dovedea a fi un om leneş, îngălat. Pe patul rudimentar, de lemn, în loc de saltea avea paie şi peste ele un ţol vechi, de-o culoare incertă. Drept pernă, de asemenea un snop de paie iar ca învelitoare, şuba de paznic. Lîngă pat se mai afla o masă dreptunghiulară cu două scăunele. Duşumeaua nu mai fusese spălată şi măturată demult, şi-n aerul stătut plutea un miros greu de sudoare, de rachiu tare şi de tutun ieftin.

— Lasă uşa deschisă, îi ceru Vasile Cotoros. Cum naiba îţi tragi sufletul aici ?

—• Omul se obişnuieşte lesne şi cu răul şi cu binele, filozofă Petrache Ifrim.

— Lenea-i mare cucoană, îi replică noul venit, tmi închipui cum trebuie să fie iarna aici.

29

— A ! E bine ! il încredinţă paznicul. Asta, arătă el spre

soba de cărămidă din ungherul de lingă pat, pe ger sau viscol, e-o minunăţie.

– îmi închipui şi ce duhoare se adună aici, presupuse Vasile Cotoros.

– Aflaţi, tovarăşe maior, că de duhoare n-a murit încă nimeni, însă de frig... a pierit.

Replica îl amuză pe maior.

Aşezîndu-şi pe masă mîinile neobişnuit de mari pentru trupul lui puţintel, Petrache Ifrim îşi îmbie cu îndrăzneală nepoftitul musafir :

– Ascult, tovarăşe maior !

– Ia te uită ! se prefăcu acesta mirat. Da’ de unde ştii, bre, că am venit să te întreb ?

Petrache Ifrim îşi dădu un bobîrnac peste nasul lung, gros, roşu ca o pătlăgică :

– Pe ăsta de ce-1 ţiu ? El mi-a şoptit că aveţi a-mi pune nişte întrebări.

Maiorul lăsă privirea în jos spre bocancii mari, prăfuiţi, ai paznicului :

– Te superi dacă te rog ceva ?

– Orice ! se oferi Ifrim.

– Aş vrea să descalţi un bocanc.

– Un bocanc, aţi spus ? repetă Ifrim ca pentru a se încredinţa că auzise bine.

– Oricare ! i se precizâ. Stîngul, dreptul...

Schimonosindu-şi chipul şi aşa boţit, paznicul se căzni să zîmbească :

– Nu v-ajunge cîtă duhoare aţi înghiţit ? Cînd mi-oi scoate şi obielele...

– îndur ! îl încredinţă Vasile Cotoros.

Ridicîndu-şi sprîncenele rare, spălăcite, în semn de îngrijorare, Petrache Ifrim se interesă pe un ton grav :

– La ce v-ar trebui bocancul meu ?

– Ca să adun ţărîna de pe talpă apoi să-i iau şi tiparul

30

– Ţărîna şi tiparul ? repetă Petrache mijindu-şi privirea bănuitoare. Asta înseamnă că vreţi să mă prindeţi cu ceva ?

– Ai ghicit.

– Eu n-am voie să ştiu de ce mă bănuiţi ?

■– Ba da.

– Anume ?

Cercetîndu-şi ceasul de la mînă, Vasile Cotoros rosti calm :

– în seara asta, mai precis pe la ora nouă şi iul sfert, nu te aflai la post.

#■

Petrache Ifrim îşi schimonosi şi mai mult faţa.

-– Nu mai spuneţi ! făcu el în zeflemea. Da’ unde, mă rog

matale, mă aflam ?
Imitîndu-1, Vasile Cotoros îl învinui direct :
— Mă rog matale, te aflai în grădina lui Dumitru Acatrinei, ascuns după gard, de unde pîndeai ce făceam în uliţă... Iar cînd te-am simţit ai tulit-o iepureşte.
Ţîţîind din buzele lui subţiri, uscate, Petrache Ifrim exclamă :
— Mare ţi-i minunea ta, doamne !
— Apoi, adăugă maiorul fără să se tulbure, te-am văzut cum săreai ca un ţap logodit peste răsadurile omului stricîndu-i grădina muncită... Cînd o vedea mîine dimineaţă ce pocinog i-ai făcut, să te ţii atunci bla-
goslovenie.
— După cîte înţeleg, nu l-aţi văzut la faţă pe '„ţapul logodit“ ? se interesă Petrache Ifrim.
— Nici n-am nevoie, făcu maiorul sigur pe sine. Am alte mijloace de-a afla...
— Ţărîna...
— Proaspătă, îl completă Vasile Cotoros. Doar ai călcat pe straturi ude şi trebuie să mai fi rămas ceva pe tălpi.
— Da’ pămîntul de aici nu-i la fel ? arătă Petrache - Ifrim cu un gest larg locul din jiu-.
31
•— Nu-i ! îl preveni maiorul. Nici un petec de pămînt nu se aseamănă cu celălalt... Unu-i mai negru, altu-i mai galben, unu-i mai gras, altu-i mai sterp... Doar ştii şi dumneata toate astea...
Cumpănind spusele lui Vasile Cotoros, paznicul mai voi o precizare :
— Şi cu tiparul bocancului cum e ?
— La fel! sosi răspunsul calm al maiorului. N-am decît să-ţi ung talpa cu ceva şi să-ţi iau tiparul pe-o hîrtie. Iar după aceea îl compar cu urmele lăsate pe straturi. Clar ?
• — Ar fi ceva ! admise Petrache Ifrim. Dacă nu le-a şters cineva între timp.
— Fii convins că am avut grijă să pun pe cineva acolo de pază, îl minţi Vasile Cotoros cu bună ştiinţă.
Simţindu-se tot mai strîns în chingi, paznicul hotărî să meargă în buestrul maiorului. Dar nu înainte de-a mai smuci o dată de frîu :
— Şi dacă refuz să vă dau bocancul ? Doar n-o să mi-1 scoateţi cu forţa.
— Nu, fireşte ! făcu calm Vasile Cotoros.
— Atunci ce faceţi ?
— Te arestez şi te duc la post.
Resemnat, Petrache Ifrim îl opri ;
— Nu-i nevoie ! Ridică apoi spre anchetator o privire obosită : Cu alte cuvinte m-aţi prins ?
—. Te-am prins, Petrache.

— Eu v-arn pîndit ! recunoscu el. Da’ vă rog din suflet să nu-i spuneţi lui Dumitru Aeatrinei că i-am călcat straturile... Ăsta-i în stare să mă poarte în judecată pînă la Tribunalul Suprem.

— E munca lui, îi aminti Vasile Cotoros.

Dîndu-şi un pumn în căciula miţoasă, paznicul se dojeni :

— Cap prost! Ce mi-a trebuit ?... Doar tot nu mi-a folosit la nimic.

32

— Dar la ce voiai să-ţi folosească ?

— Ca să mă apăr, tovarăşe maior. Nu trebuie să mă apăr ? Doar ştiu bine că sînt învinuit de uciderea lui Mitriţă Dărăban. Şi eu, şi cumnatu’ Ghiţă şi cumnatu’ Mihai...

— E o învinuire nedreaptă ?

Mînios, paznicul bătu cu palma lui mare, noduroasă, în tăblia mesei :

— Este, tovarăşe maior !... Mitriţă n-a pierit de mîna noastră.

•— Atunci de-a cui ?

— Nu cunoaştem !... Pe crucea mea că nu cunoaştem !

— Voi l-aţi dus totuşi cu ţolul în uliţă ?

— Asta-i altceva ! Şi dîndu-şi seama că scăpase o mărturisire gravă, întoarse iute vorba : E altă poveste !

— Nu vrei să mi-o spui ? îl îmboldi Vasile Coioros.

— Ba am să v-o spun, conveni Petrache Ifrim. Că noaptea-i mare şi avem vreme.

Cu un gest reflex, maiorul duse mîna la buzunar de unde scoase nelipsitu-i pachet de „Snagov“.

— O ţigară ?

Paznicul primi :

■— Bogdaproste !

— Ai cumva şi-un pahar de rachiu ?

— Oleacă !

Ca în transă, Petrache Ifririi se duse mai îrrtîi la sobă, de pe prichiciul căreia luă două pahare din sticlă groasă pe care le clăti cu apa din găleată şi le puse pe masă. Apoi se aplecă sub pat de unde scoase un ulcior cu rachiu. Vasile Cotoros îi observa gesturile mecanice şi pi'ivirea nemişcată. îl ajută să umple paharele. încăperea se umplu de mirosul iute, pătrunzător, al rachiului de tescovină.

Maiorul sorbi încet, gustînd băutura tare. Paznicul însă dădu cu sete paharul peste cap şi-l trînti cu obidă pe masă.

33

— Mitriţă Dărăban a fost un prost ! rosti apoi cu năduf. Toată viaţa lui a fost anapoda... Şi mult rău ne-a mai făcut.

— Cui ? îl îmboldi Vasile Cotoros.

— Mai întîi soră-mi, Domnica... S-a ţinut de capul ei de mică fată... Iar înainte de a se duce la armată a necinstit-o, ticălosul !... G'îndea că ea are să-l aştepte... Că altă

treabă n-avea decît să se ducă după un neisprăvit.
– Ghiţă Văleanu ştia ? ^
– Ce-avea să facă !... Mai frumoasă fată ca soră-mea n-a fost şi n-are să mai fie în prăpăditul ăsta de sat... A trecut şi el cu vederea... A îndurat vorbele în doi peri ale altora... Pentru că a iubit-o şi-o iubeşte ca pe ochii din cap.
– Dar Mitriţă ?
■– Cît a. fost în armată, însă şi după aceea, a tot tînjit după ea... Pînă în ultima clipă a dorit-o... Cu toate că era om însurat, cu nevastă, cu atîţia copii...
– Nevasta lui Mitriţă ştia ?
– Tot satul ştia, tovarăşe maior ! Iar după ce slobozi un oftat, Petrache Ifrim continuă pe un ton grav : Mare pacoste şi dragostea asta pe capul omului ! N-a fost nuntă, eumătrie, petrecere în sat, la care ele să se întîlnească şi să nu se iste dihonie, sfadă, sudalme... De fiecare dată se ridica biata soră-mea de la masă de răul nevestei lui Mitriţă... Cu ochii în lacrimi se ridica.
– Şi pentru asta l-aţi ucis ?
întrebarea îl surprinse o clipă pe Petrache Ifrim, apoi îl îndureră :
■– De ce vorbiţi aşa, tovarăşe maior ? Doar v-am spus că n-avem nici o vină.
Vasile Cotoros continuă să-i strecoare :
•– Se vorbeşte că dumneata, ca frate al Domnicăi, mai profitai de slăbiciunea lui Mitriţă pentru ea.
– Eu ? Cum ?
■– îţi mai virai mima prin magazie.
Lezat, paznicul îşi îndreptă spatele cu demnitate. Vinele de pe frunte i se umflară.

– Minciuni ! bătu el cu pumnul în masă.
– Mitriţă te-a prins totuşi asupra faptului, insistă maiorul. Punea semne numai de el ştiute la butoaiele cu băuturi, la lăzile şi sacii cu bucate...
Petrache Ifrim gemu :
– Asta nu-i dovedit ! Şi nimeni n-o va dovedi.
Prefăcîndu-se absent, Vasile Catoros îşi cercetă mîinile mari, păroase. Apoi insinuă :
– Nici nu-i nevoie de altă dovadă.
Nedumerit, paznicul se interesă :
– A pomenit el cuiva de treaba asta ?
– Nu !
Chipul lui Petrache Ifrim se lumină :
– Atunci ?
– Am găsit la el, în casă, o scrisoare în care se plîn- gea de dumneata.
– Cui se plîngea ?

•— Domnicăi.
Petrache Ifrim pufni pe nări :
— Mă faceţi să rîd !
— N-ai decît, îi replică Vasile Cotoros. Dar scrisoarea există... Am ataşat-o la dosar.
-— Şi asta zici dumneata că-i dovadă ?
— Este.
— Mă mir însă cum de n-a ajuns scrisoarea la soră-mea.
— Presupun că Mitriţă ori n-a apucat să i-o dea în mînă, ori s-a răzgîndit.
Paznicul oftă cu amărăciune :
— Asta-i situaţia !... Dacă există, există !... Ce pot să fac ? Vă spun însă că nu luam mare lucru... Oleacă de băutură, ca să-mi mai ţină aici de urît, cîte un pumn-două de grîu sau de păpuşoi... Doar nu se făcea gaură în cer... însă omul, dacă-i al dracului, te bagă în puşcărie pentru nimica toată.
— Mai ştia careva de „trebuşoara“ asta ?
. 35
*
— Numai soră-mea şi bărbat u-su.
— Da’ Mihai Cărăbuş ?
— A aflat pînă la urmă şi el.
— I-a spus Mitriţă ? Paznicul confirmă. Cînd ? stărui Vasile Cotoros. .
— în noaptea aceea, suspină Petrache Ifrim.
Era a doua mărturisire importantă pe care izbutise maiorul să l-o smulgă. Şi-o întipări în minte. Dar cînd ridică privirea îşi dădu seama că paznicul era parcă gata să-i sară în gît.
— Ce vrei de la noi ? gemu acesta. Cine naiba te-a trimis pe capul nostru ? Şi nu te mai uita aşa la mine, că nu-s vinovat ! Nu-s vinovat ! N-o să dovedeşti nici la pastele cailor că noi l-am ucis... Ce dacă m-a prins furînd ? N-a făcut reclamaţie atunci, să-i fie de bine. Mortul de la groapă nu se mai întoarce... Şi-apoi zice acolo, în scrisoare,, cît am luat ?
— Zice ! rosti maiorul sec. Măsura şi cîntărea de fiecare dată după ce observa că ai furat, ~ ,
— Pe dracu ! se arătă paznicul neîncrezător. N-am văzut eu ce făcea ?... Mie unde-mi erau ochii ? Şi-apol n-aveţi decît să mă condamnaţi... Cît o să-mi daţi ? Cîteva luni de închisoare ! Am trăit eu şi mai rău ca la puşcărie... Da’ n-am pierit... Mai vreţi să ştiţi ceva, tovarăşe maior ? Toată povestea asta, cu scrisoarea, e o născocire de-a dumneavoastră.
Aşa era. Dar pe chipul colţuros al maiorului nu se putea desluşi nici cel mai mic-semn de şovăială. Dimpotrivă. Anchetatorul îi declară sec :
■— Am ataşat cu mîna mea scrisoarea la dosar, omule !

Mîine, dacă vrei, ţi-o arăt... Deşi nu sînt obligat.
— Ba sînteţi ! se îndărătnici Petrache Ifrim.
■— Numai după încheierea cercetărilor, prietene, cînd dosarul este pe rol, la judecătorie. E clar ?
Umerii lui Petrache Ifrim căzură moi. îşi luă capul în mîini şi oftă din rărunchi :
,36
— Sînt în mîinile dumneavoastră, rosti el cu glasul tremurat. Faceţi ce vreţi cu mine.
Era momentul pe care maiorul îl pregătise cu răbdare şi perseverepţă.
„Ce-ar fi să închei dosarul chiar în noaptea asta ?“ îşi zicea optimist.
Se şi închipuia păşind cu fruntea sus, în biroul şefului miliţiei judeţene, rostind scurt, cu palmele la vipuşcă :
„Tovarăşe colonel, vă raportez : cazul Mitriţă Dărăban e rezolvat“.
Iar pe colonelul Constantin Bozianu îl şi vedea radiind de satisfacţie :
„Bravo, Vasile !... Ai coto'risit-o şi pe asta... Acum du-te acasă, pupă-ţi copiii, fă o baie ca lumea şi mmgîie-ţi nevasta... Mîine te prezinţi cu raportul pentru Bucureşti. Limpede ?“
„Ca apa de izvor, tovarăşe colonel !“
Deocamdată însă, Vasile Cotoros se legăna în iluzii. Pentru că de cealaltă parte a mesei Petrache Ifrim îl pîndea încordat, ca o pisică sălbatecă gata să-şi scoată ghearele. „A naibii creatură, constată maiorul. Repede şi-a revenit“. O luă de la capăt :
— Ia zi, Petrache !
— Ce vreţi să ştiţi ?
— Cum a fost în noaptea aceea ?
Omul pipăi mai întîi pe masă după pachetul său de ţigări. Atent, Vasile Cotoros îi oferi din nou un „Snagov“. Dar fu refuzat :
— Astea mă zgîrie pe gît !
îşi aprinse doar ţigara, cu mişcări anume încetinite, de la bricheta maiorului, după care trase adînc în piept slobozind fumul cu un oftat.
' - — Vorbeşte-mi despre Mitriţă Dărăban. îl îndemnă Vasile Cotoros.
Cătînd prin fereastră întunericul nopţii. Petrache Ifrim îşi începu destăinuirea :
37
— Nu ştiu dacă aţi observat şi dumneavoastră, tovarăşe maior, dar bărbaţii — cam pe la patruzeci de ani — înnebunesc de-a binelea, Nu le mai plac nevestele, nu-i mai încape casa, nu le mai ajung nopţile pentru petreceri.
— Eu am tot patruzeci de ani, îl preveni Vasile Cotoros.

– Mulţi înainte !
– Mulţumesc... Dar să bat în lemn...
– Bateţi, tovarăşe maior, că-i pacoste mare... Miitriţă, cel puţin, parcă era zgîlţîit de diavoli... Şi dacă ar fi umblat azi după o femeie, mîine după alta, poate se lecuia mai repede... Dar aşa, nu vedea în faţa ochilor decît pe soră-mea, Domni ca ! Cum la vremea aceea era primăvară, cînd sîngele începe să fiarbă în vine, o tehuise şi pe ea de cap. nu alta... Nu mai putea biata femeie să iasă din casă... Unde-o prindea, acolo o prelucra... Că el nu mai poate de dorul ei... O îndemna să lase bărbatul, copilul, şi să fugă împreună cu el în lume... Nu vă mai ispun că şi-n cealaltă parte, la el în casă, au început certurile, bătăile... Doar nici nevastă-sa nu era o proastă... Şi-a simţit bărbatul în călduri şi-a tăbărît cu gura pe el... Apoi ţine-te vorbe de ocară, sudalme, ameninţări trimise soră-mi şi lui bărbatu-su... încît nu s-a mai putut şi-am hotărît tustrei să punem capăt.
– Care tustrei ?
– Eu, cumnatul Ghiţă şi cumnatul Mihai Cărăbuş.
– Pe bărbatul Domnicăi îl înţeleg, observă maiorul. Era cel mai în drept să intervină... Dumneata, ca frate bun, de asemenea... Dar Mihai Cărăbuş ?
– Noi l-am rugat, preciză Petrache Ifrim. Să fie aşa... un fel de judecător.
– Şi-aţi venit tustrei la magazie ?
Am venit... Dar nu deodată... Eu am mai intîrziat oleacă prin sat.
– Se pare că era ziua lui Mitriţă ?
– Aşa !... împlinea tocmai vîrsta asta afurisită.
– V^aţi cinstit tuspatru ?

– Şi noi, şi alţii... S-a tot scurs pe-acolo, în seara aceea, o droaie !... ll cunoşteau pe Mitriţă inimă largă şi-au venit să se înfrupte... Ca la pomană !
– Cînd aţi plecat de la magazie ?
– Apăi... era trecut de zece seara.
– L-aţi luat cu voi pe sărbătorit ?
– L-am luat... Cumnatu' Ghiţă l-a poftit !... Şi Mitriţă atîta aştepta... Ar fi dat oricît să se afle măcar oleacă în preajma soră-mi... Nu vă mai spun că, pe drum, m-a luat de gît şi mi-a suflat în ureche : „Nu mai pot, Petrache !... Nu mai pot !... De dorul ei mă topesc din picioare... Ca o lumînare mă sting... învaţă-mă, Petrache, ce să fac !“ Scîrbit, l-am dat mai la o parte şi i-am zis : „De soră-mea n-ai să te atingi !" El nu mai contenea cu văicăreala... Slab om era, Dumnezeu să-l ierte !... în faţa muierii era cîrpă, nu bărbat !
Vasile Cotoros zîmbi pe ascuns. I se părea caraghios ca „stîrpitura" din faţa lui să laude într-atîta bărbăţia.

Aprins, Petrache Ifrim continuă cu mai mult foc :
— Am intrat în casă... Mitriţă a pus pe masă cele două sticle de rachiu aduse plocon, iar cumnatu-meu Ghiţă ne-a poftit să şedem.
— Şi-aţi luat-o de la capăt ! îl ajută Vasile Cotoros;
-— Ce-aveam de făcut ?
— Mitriţă era ameţit ?
— Oho!... Fie-i ţărîna' uşoară, nu prea ţinea la băutură... Vorbea tare, rîdea de se cutremura casa şi cu ochii numai după soră-mea... Iar ea, Domnica, săraca, căuta să stea cît mai puţin cu noi... Venea, punea ce avea de pus pe masă, şi pleca numaidecît... Purtarea ei l-a mîniat atunci pe Mitriţă. A izbit o dată cu paharul de masă şi-a strigat la cumnatu-meu Ghiţă : „De ce n-o laşi, bre, să stea cu noi ? Ce am ? Lepră ?“ Am încremenit cu paharele în mîini. „Ce vă uitaţi aşa la mine ? s-a răstit atunci Mitriţă la noi. M-aţi poftit aici ca pe un musafir ori ca pe un vrăjmaş ?“ Cumnatu-meu, Ghiţă, a încercat

să-1 îmbuneze : „Vorbeşti cu păcat, omule !“ Dar Mitriţă s-a burzuluit mai avan : „Sigur ! îţi dă mina Ai cea mai frumoasă femeie din sat... Nu o scorpie ca a mea !“ Pe cumnatu’ Mihai nu l-a răbdat inima şi i-a zis : „Tu ai ales-o ! De ce plîngi ?“ Mitriţă a rotit atunci nişte ochi roşii, bulbucaţi, spre el : „Zici că eu am ales-o ! Nu ? Dar ce voiai să fac ? Asta a mai rămas. Pînă m-am întors din armată aţi avut voi grijă să le îmbrobodiţi şi să le- momiţi pe cele care ni se cuveneau“. Cumnatu’ Mihai, cum i-i firea, arţăgos : „Unde scrie, bre, ce ni se cuvine ?“ „Aici ! s-a izbit Mitriţă cu pumnul în piept. E săpat aici, adînc, în inimă“. Am încercat şi eu să-l domolesc ; „Ei, ce-a fost, a trecut ! Acum sîntem oameni aşezaţi, cu neveste, copii... cu alte griji !“ Dar el s-a repezit şi-n mine : „N-a fost şi n-a trecut !... Mie, a bătut el cu pumnul în masă, să-mi daţi femeia care mi-a fost şi-mi este dragă !“ Speriaţi, ne-am uitat cu toţii spre cuhnie, unde robotea soră-mea. Domnica. De n-ar fi auzit, mă rugam în gînd. Da' cel mai pierit era cumnatu Ghiţă : „Mă, Mitriţă, i-a zis zăbăucului, mai gîndeşte-te oleacă înainte de-a slobozi astfel de vorbe... Ce dracu’ ! Mai întîi e vorba de-o femeie şi nu de-o iapă scoasă la vînzare... în al doilea rînd, femeia asta-i nevasta mea luată cu cununie“. „Cu japca ! a trîntit iar zăbăucul pumnul de masă. Mi-ai furat-o ! Hoţule ! Pungaşule ! Cu de-a sila mi-ai luat-o ! Şi-o ţii cu de-a sila !“ S-a ridicat tot atunci şi s-a aplecat peste masă ca să-l apuce pe cumnatu' Ghiţă de piept : „Mama voastră de Hăpăi ! Aţi fost şi-aţi rămas nişte apucători... Nişte hoţi ! Hoţilor !“ Cumnatu’ Ghiţă n-a mai putut răbda, î-a apucat mîna şi i-a trîntit-o de masă. Lui Mitriţă atîta i-a trebuit. S-a năpustit pe noi,.. Mai-mai să ne biruiască oe tustrei.

Cu un aer gînditor, Vasile Cotoros interveni ;
— L-aţi pus la pămînt ?
— Ce era să facem ? Turbase de-a binelea, tovarăşe maior, Ş* ai ce Iz-aţi pălit ?
40
— Cu pumnii... I-am scăpat şi cîte-un picior...
— Nu din pumni a murit, observă Vasile Cotoros.
— Asta ştim şi noi, admise Petrache Ifrim.
— Atunci cu ce l-aţi pălit ?
— Cu nimic altceva, tovarăşe maior. L-am înmuiat doar cu pumnii şi l-am scos din casă.
— Pe ţol ?
— Pe nici un ţol... L-am luat de guler, l-am dat afară, pe uşă.
— Mai sufla ?
— Cum dracu' ! Bolborosea sudalme.
— L-aţi dus totuşi pe ţol pînă-n mijlocul uliţei, insistă Vasile Cotoros. Astăzi sigur.
Ridicîndu-şi sprîncenele rare, spălăcite, Petrache Ifrim îl înfruntă :
— Dacă sînteţi aşa de sigur, de ce nu ne arestaţi ?
— Am s-o fac şi pe asta, îl preveni maiorul, dar eînd voi socoti eu de; cuviinţă.
— E drept ! conveni paznicul cam în zeflemea.
Uşor lezat, Vasile Cotoros 51 dojeni :
— Nu te juca Petrache cu focul ! Nu te juca ! Ai sâ te frigi.
— Nu mă joc, tovarăşe maior.
— Doi martori oculari îmi ajung, adăugă Vasile Cotoros ca pentru sine.
Paznicul sări ca fript :
— De unde... doi ?
— Gheorghe Calistrat şi Zaharie Mărgărit.
— Zaharie Mărgărit ? se arătă Ifrim descumpănit. De unde l-aţi mai scos şi pe ăsta ?
— Cînd îl duceaţi pe Mitriţă cu ţolul, el trecea spre stînă. Omul v-a zărit, dar s-a ferit din calea voastră şi-a apucat-o pe altă uliţă.
Petrache Ifrim îşi strîmbă gura a neîncredere :
— Aşa zice el ?
41
— Aşa va zice ! îl avertiză maiorul.
In sufletul paznicului se strecură un început de teamă.
— Apăi, da ! făcu el cu un început de tremur în glas. Dacă o să-l „prelucraţi" ca pe Gheorghe Calistrat...
— Măsoară-ţi cuvintele, Petrache ! se burzului Va- sile Cotoros.
— Mi le măsor, tovarăşe maior !
Privirile li se încrucişară. Vasile Cotoros trecu pe ne-

aşteptate la un ton mai blînd :
– Pe Mitriţă nu-1 supăra uneori inima ?
La pîndă, Petrache Ifrim se interesă :
– In ce fel ?
– Nu se plîngea cîteodată aşa, fără pricină, că n-are putere ?
După cîteva clipe de gîndire, paznicul înghiţi nada :
– Parcă.
– Nu zicea cumva că-şi simte inima în gît ?
O lucire vie, deosebită de cele dinainte, lumină privirea 'ui Petrache Ifrim.-
– Aveţi dreptate ! declară el. Mi s-a plîns o dată. poate chiar de două ori, că-i bate inima anapoda... Şi-am rîs de el.
– Asta e ! rosti maiorul ca pentru sine.
înviorat, paznicul întrebă :
■– Suferea de inimă ?
– Aşa zic doctorii.., I-au găsit la autopsie un beteşug.
Paznicul deveni însă bănuitor :
– Pînă acum n-a pomenit nimeni de aşa ceva.
– Mai ţinem şi noi cîte unele în secret.
– Aşa ! făcu Petrache Ifrim gînditor.
– De aceea, continuă maiorul, mă întreb dacă în noaptea aceea, cînd v-aţi luat la bătaie, Mitriţă n-a căzut din pricina inimii... Iar voi aţi crezut că-i din pumni.
Bănuiala se strecură din nou în sufletul lui Petrache. Bănuiala şi îndoiala totodată. Ceva îi spunea că omul din

faţa sa era bine intenţionat. Că nu voia să-i înfunde cu orice preţ. Dacă era un anchetator mai pripit, pe baza dovezilor pe care le avea, putea să-i aresteze pe tustrei : şi pe el, şi pe cumnatu-su Ghiţă Văleanu şi pe cumnatu-su Mihai Cărăbuş. Dar n-o făcuse ! Deci nu era întru totul convins de vinovăţia lor.
– A fost sau nu aşa ? auzi el din nou glasul lui Vasile Goto ros.
Petrache Ifrim oftă, căută dezorientat spre întunericul nopţii şi-şi frecă pumnii. îşi luă apoi capul în mîini pentru a rosti cu glasul pierit :
– Aşa a fost, tovarăşe maior... Inima l-a doborît !
– V-aţi speriat ?
– De spaimă ne-am trezit şi din băutură... Parcă nu turnasem nici o picătură în gură. Cumnatu' Ghiţă a strigat-o şi pe soră-mea, Domnica... Aceasta, cînd a văzut ce s-a întîmplat, s-a luat cu mîinile de păr : „Ce-aţi făcut, blestemaţilor !“ S-a aplecat apoi asupra lui Mitriţă şi i-a ascultat inima : „Nu mai bate ! a gemut ea. L-aţi omorît !“ Albi-, ca varul, ne uitam năuci la el, care zăcea pe podea. Soră-mea, mai tare de fire, s-a răstit la noi : „Ce staţi ca nişte momîi ? Să-l ducem de aici !“ A înşfăcat un ţol, pe care l-a aşternut lîngă Mitriţă... L-am luat de mîini şi de

picioare, l-am pus pe ţol şi l-am dus pînă-n mijlocul uliţei, unde l-am lăsat... Aşa a fost, tovarăşe maior... Mă jur pe ce vreţi că aşa a fost !... Inima l-a dat gata !

Spre mirarea lui însă, Vasile Cotor os pufni pe nări :

— Mare pramatie eşti, Petrache !

Paznicul îngălbeni :

— Cu... cu... cum aţi spus ?

— Mitriţă Dărăban era sănătos tun, îi declară maiorul. Cu inima pe care o avea putea să apuce liniştit suta de ani.

— To-va-ră...

— Gata, omule ! îi reteză anchetatorul vorba. M-aţi purtat destul cu minciunile voastre... Dacă eraţi nevinovaţi, declaraţi de la început... Gata ! Am terminat cu voi !

— To-va...

■— Ce vrei, mă ? se răsti Vasile Cotoros. Ştii bine de ce a murit Mitriţă Dărăban !...-■ Nici de inimă, nici de ficat... L-aţi pălit cu o rangă de fier ori cu ceva asemănător... I-aţi fărîmat clavicula şi coasta... De asta a murit. Şi adăugă : Poate, şi-de „inimă rea“.

Petrache Ifrim îşi trînti pumnii în cap :

— Nu mă credeţi ! se văită el. De ce nu mă credeţi ? Vasile Cotoros refuză să-l mai asculte. Mîhnit, se ridică de la masă şi porni spre ieşire. Curînd îl înghiţi întunericul.

Capitolul 3

La casa Hapăilor mai ardea lumina.

„N-au somn, îşi zise Vasile Cotoros. îi apasă conştiinţa“.

Era pornit rău împotriva acestui clan apucător. Nu-i putea ierta pentru că scurtaseră zilele lui Mitriţă Dărăban.

„Ei au făcut-o, îşi spunea. Numai ei !“

Se-ntreba totuşi cît adevăr şi cîtă minciună cuprindeau mărturisirile lui Petrache Ifrim. „S-a lăsat prins în cursă ca un prost“, constată el.

După opinia sa, fratele Domnicăi Văleanu avea motive temeinice să-l duşmănească pe Mitriţă. întii de toate, îi necinstise sora „de fată mare“. Iar fapta era dintre cele mai ruşinoase şi se cerea răzbunată. Numai că el, Petrache Ifrim, o aschimodie de om, nici nu cutezase să treacă nici măcar prin faţa falnicului flăcău. Laş, neputincios, îşi înghiţise veninul picătură cu picătură şi aşteptase clipa prielnică. Leneş, nevolnic, nu se sfiise totuşi să profite

de pe urma slăbiciunii lui Mitriţă faţă de soră-sa şi-şi vîrîse mîinile în bunurile aflate în magazie. Maiorul nu se îndoia că magazionerul, în momente de mînie, îl ameninţa pe paznic că-i va da hoţiile în vileag.

„Nu~i exclus ca însăşi stîrpitura asta să-i fi dat lovitura mortală“, presupunea el.

Ii veni atunci în minte şi-o vorbă din bătrîni ; „Moartea voinicului din inima păcătosului“.

Cît îl priveşte pe cumnatu-su, Ghiţă Văleanu, poreclit Hapău, şi acestuia îi convenea plecarea dintre cei vii a lui Mitriţă Dărăban. Chiar şi pentru singurul motiv că acesta-i cerea mereu femeia. Adică pe nevasta lui legală, luată cu cununie. Zăbăucul nu ţinea seama că el, Ghiţă Văleanu, era cineva în sat : om cu stare, brigadier de cîmp, mîine-poimîine poate chiar preşedinte al cooperativei. De ce nu ? Doar era isteţ, harnic, cu ştiinţa cultivării pămîntului, spirit gospodăresc recunoscut. Cum îşi îngăduia, prin urmare, un prăpădit de magazioner să aibă pretenţie la nevasta lui ? Şi cînd ? După ce el întemeiase, împreună cu Domnica, poate cea mai arătoasă gospodărie din sat ? După ce femeia l-a dăruit cu o fată care s-a făcut între timp mare, frumoasă şi foc de mintoasă ?

„E cea mai bună elevă din toată şcoala“, i-o lăudaseră învăţătorii, mai apoi profesorii.

Şi-atunci, cum ? Pe ce temei îşi îngăduia zăbăucul să-i calce pragul pentru a-i strica rosturile casei? Nu! De bună seamă ! Un asemenea om n-avea ce căuta în sat. Ori la balamuc, ori sub nucul din ţintirim.

„Şi-a preferat a doua soluţie“, îşi zicea Vasile Cotoros, Calea era mai sigură şi mai la îndemînă... Şi-apoi n-o făcuse cu mîna lui... Cînd nu va mai avea încotro, îl va denunţa pe cumnatu-su. Petrache... Doar ăsta l-a pălit cu ranga, cu tîrnăcopul sau cu ceva asemănător... Deocamdată însă nu-1 denunţă... Petrache e doar fratele Domnicăi... şi aceasta l-o fi prevenit : „Dacă intră frate-miu la puşcărie, te duci şi tu cu el, împreună cu cumnată-tu Mihai Cărăbuş... Pentru că tustrei aţi tăbărît asupra lui Mitriţă... Doar am văzut bine“.

Improvizînd, Vasile Cotoros se trezi în mijlocul satului. Spre surprinderea lui, la „Bufet" mai era lumină deşi trecuse de mult ora închiderii. Din cîţiva paşi, maiorul ajunse în prag. La o masă, cu fruntea culcată pe braţe, zăcea Mihai Cărăbuş. Alături de el, cu umerii frînţi de oboseală, cu neputinţa întipărită pe chip, stătea ţinîndu-şi mîinile în poală nevasta acestuia. Gestionarul, care-şi făcea socotelile la tejghea, mormăia spre cei doi incomozi muşterii :

— înţelegeţi, bre, că trebuie să închid !... Ce, plătiţi voi amenda ? Eu o plătesc.

în loc de răspuns, femeia clătină capul înfăşurat într-o basma subţire. Dar cînd dădu cu ochii de Vasile Cotoros se trezi brusc din amorţire şi se ridică. Simţindu-i mişcarea, bărbatul o prinse de rnînă şi-o trînti înapoi, pe scaun :

— Stai aici, în crucea mă-ti, că stai bine !

Spontan, maiorul îi replică cu glas tare, răspicat, pentru

a fi auzit bine : ■

— Aşa i-ai spus şi lui Mitriţă Dărăban ?

Scuturîndu-şi capul, pentru a se mai dezmetici, Mihai Cărăbuş bîigui mînios :

— Ce ?... Cum ?... Cine a po-me-nit...

Ca prin ceaţă, începu să desluşească statura înaltă, ţeapănă, a lui Vasile Cotoros. Femeia şi gestionarul încremeniră. Maiorul se apropie de masă şi-l înfruntă pe Mihai Cărăbuş :

— Aşa ai zis cînd l-ai azvîrlit mort în mijlocul uliţei ?

Recunoseîndu-1 pe anchetator, săteanul se ridică clătinîndu-se :

— Dumneata, ameninţă el, ai să dai socoteală pentru vorbele astea. îşi şterse apoi gura udă de vin cu o mînecă a cămăşii. Repetă : Ai să dai socoteală, tovarăşe maior !

— Vedem noi pînă la urmă, îl aţîţă maiorul.

Ţinîndu-se din ce în ce mai bine pe picioare, Mihai Cărăbuş îndreptă degetul arătător spre noul venit

4<5

— Eu... Eu atîta spun ! Merg cu dumneata de piept pînă la... Dumnezeu ! Nu îngădui ! Nimănui nu îngădui... să vorbească aşa cu mine ! Şi bătîndu-se fălos cu pumnul în piept, răcni : Pe mine mă cheamă Mihai Cărăbuş !

Fără voia sa, maiorul zîmbi amintirii de la tătîne-su :

„Şi nu uita că mă cheamă Cotoros !“

Izbutind să se desprindă de masă, Mihai Cărăbuş îşi îndreptă spinarea pentru a-1 înfrunta pe anchetator :

— Nimeni, strigă el, n-a cutezat să. mă înfrunte pe mine... Eu sînt om cinstit, gospodar...

Nevasta îl trase de mînecă :

— Mihai !

Bărbatul o îmbrînci :

— Du-te-n crucea mă-tii ! Asta e ! Pe mine să mă laşi... Am o vorbă cu dumnealui, arătă el spre Vasile Cotoros. Şi cu un zîmbet căznit, adăugă : Chiar îmi pare bine că ai venit, tovarăşe maior... îmi pare foarte bine ! Se răsuci din nou către nevastă poruncindu-i : Du-te acasă ! Acolo-i locul tău... La copii ! La orătănii !... Ai plecat ?

Gestionarul, împăciuitor, o apucă pe femeie de mină îndemnînd-o spre ieşire.

-— Nu te pune cu el... Du-te dacă ţi-a poruncit.

Cu inima îndoită, femeia încercă să se împotrivească :

— Cum să-l las aşa ?

— Ţi-1 aduc eu acasă, o linişti gestionarul.

Se îndreptară amîndoi spre ieşire. Văzîndu-se singur cu Vasile Cotoros, chefliul- se căzni din nou pentru un zîmbet :

— îmi pare bine că ai venit, tovarăşe maior. Şezi ! îi arătă el masa. Te rog eu...

Dădu să apuce un pahar, pe care-l răsturnă, apoi sticla de vin. Vasile Cotoros îl opri :

— Ajunge !

Umflîndu-şi pieptul, Mihai Cărăbuş se împotrivi :

■— De unde ştii dumneata cît îmi ajunge ?

47

Paşnic, maiorul îl preveni :

— Dacă vrei să stăm de vorbă prieteneşte, te-aş ruga să nu mai bei.

Nemulţumit, săteanul scutură capul tehui de băutură :

— Şi dumneata ?

— In seara asta n-am chef !

— Mă rog ! se învoi Mihai Cărăbuş. N-ai chef, n-ai chef ! Da-i păcat...

— Altă dată ! făcu Vasile Cotoros.

— Fie şi altă dată, conveni săteanul.

De afară, reveni gestionarul :

— N-am avut încotro, se dezvinovăţi el faţă de maior. N-a vrut să plece şi pace.

Lezat, Mihai Cărăbuş se răsti la el :

— Ce te vaieţi acolo, bre ? Cînd aduni la chimir, din agoniseala noastră, atunci nu te vaieţi !

împăciuitor, Vasile Cotoros se adresă gestionarului :

— Ne poţi face o cafea tare ?

— Să văd ! In prăvălie nu ţinem. Da’ mă duc în casă... Poate găsesc vreo linguriţă.

— Ţi-aş fi recunoscător ! îi zîmbi maiorul amical.

Neaşteptata apariţie a lui Vasile Cotoros în bufetul sătesc îl trezise pe Mihai Cărăbuş şi fără cafea. Limba aproape că nu i se mai împleticea.

— N-ai făcut bine ! rosti el pe un ton de dojană-.

Nedumerit, Vasile Cotoros se interesă :

— Ce n-am făcut bine ?

■— Eşti de atîta vreme în sat şi nu m-ai căutat.

— Trebuia ?

— Neapărat !... Pentru că aşa s-ar fi cuvenit... Să asculţi şi o. parte şi cealaltă... Ori socoteşti că eu nu mă aflu de „partea cealaltă“ ?

— Din păcate, îl preveni maiorul, te afli.

— Ei vezi ? Şi săteanul adăugă ca pentru sine : îmi pare rău ! Serios îmi pare rău... Te-aş fi scutit de atîta umblet.

43

— Dacă ştiam...

— Las’ că ştiai, îl întrerupse săteanul. Dar eşti viclean, tovarăşe maior. Mare viclean ! Ne ţii pe toţi în bătaia puştii !... Poate-poate facem pe noi de frică şi venim să-ţi spunem tot... Da’ n-avem ce, tovarăşe maior ! Ce-ai aflat de la cumnata Domnica ? Te miri ce şi mai nimic. La fel şi de la cumnatu’ Petrache.

— în privinţa lui Petrache te înşeli, îl preveni Vasile Cotoros. A mărturisit tot.

Cu un gest de lehamite, săteanul ripostă :

— Aiurea !... N-avea ce ! Căcăcios, cum îl ştiu, dădea totul în vileag dacă ştia ceva.

Gestionarul sosi neaşteptat de repede cu două căni mari, aburinde, pline cu cafea. Vasile Cotoros îi adulmecă aroma. Ceruse cafea mai mult pentru el decît pentru Mihai Cărăbuş. Cercetările şi interogările de peste zi îl epuizaseră. Precaut, gestionarul îi ceru părerea :

— Ce fac ? închid prăvălia ?

— N-ar fi rău, conveni maiorul. Trage obloanele... Cu îngăduinţa dumitale, noi mai rămînem... Da' nu-i nevoie să ne aştepţi. Poţi să te culci. Şi aruncînd o privire peste rafturile cu băuturi, adăugă : Cu toată încrederea.

— Se poate, tovarăşe maior ? făcu gestionarul ruşinat. Staţi cît e nevoie... Dar la plecare nu uitaţi să stingeţi lumina şi să trageţi yalele.

Sorbind cu poftă din ceaşca de cafea, Mihai Cărăbuş aşteptă pînă ce-i văzu pe gestionar plecat apoi reluă vorba :

— Şi zi asta-i cu Petrache Ifrim. Chicoti uşor : A mărturisit tot... Vai de capul lui cel amărît !... Grea e viaţa pentru neisprăviţi ca el, tovarăşe maior.

Remarca îl amuză pe Vasile Cotoros. De obicei nu-i plăceau oamenii băuţi. îl îngreţoşau. Dar Mihai Cărăbuş era simpatic. I se părea o fire deschisă, veselă, de chefliu. Numai de cînd era amestecat, mai mult fără voia lui, în povestea asta urîtă, legată de moartea lui Mitriţă Dărăban, era şi el cătrănit. Şi abia aştepta să i se pună o dată capăt.

— Stau şi mă întreb, reîncepu maiorul să-l iscodească, de ce naiba te-ai vîrît în tărăşenia asta ? Pe prăpăditul de Ifrim l-am înţeles... Avea de ce să-l duşmănească pe Mitriţă... Atît pentru soră-sa cît şi pentru furtişagurile cu care l-a prins.

Cu un gest de lehamite, Mihai Cărăbuş protestă :

— Nu cred să fi luat cine ştie ce...

— Furtul rămîne furt ! îl întrerupse autoritar Vasile Goto ros.

— Da' nu curmi viaţa unui om doar pentru atîta lucru, tovarăşe maior ?

— Depinde !

— Nu, tovarăşe maior, îşi susţinu săteanul punctul de vedere. Hoţul nu face moarte de om decît atunci cînd e prins asupra faptului. Loveşte fără să se uite... Cu ochii închişi. Or Mitriţă nu l-a prins pe cumnatu' Petraehe asupra faptului... Avea doar nişte bănuieli... Atît.

— Dar Ghiţă Văleanu ? v

— Ce-i cu el ?

■– Era mai îndreptăţit să-l pălească pe Mitriţă ?
■– De ce ?
– Pentru că-i cerea femeia !
Săteanul gesticulă iarăşi a lehamite :
– Aiureli, tovarăşe maior ! Aiureli de beţiv muieratic. Ăsta-mi era Mitriţă Dărăbsn, fie-i ţărîna uşoară... Cum i se urca oleacă băutura la cap începea să se vaiete ca o muiere : „Nu mai pot ! Nu mai pot ! O iubesc ! Nu pot trăi fără ea !“ Şi după ce făcu o scurtă pauză, continuă confidenţial : Vorbind aşa, între noi, astea-s vorbe de bărbat, tovarăşe maior ? De om gospodar, cu nevastă şi copii mari ?
– Nu prea, admise Vasile Cotoros.
Ideea în sine îi repugna într-adevăr şi lui. Era de părere că femeia pe care o îndrăgeşti, trebuie s-o cucereşti, nu s-o cerşeşti de la altul. Dar nu înlătură nici ipoteza că Domnica ţinuse şi ea la Mitriţă Dărăban. Că

în timp ce acesta' se aflase în armată, Hapăii o momiseră şi-o determinaseră să se mărite cu Ghiţă Văleanu. Presupunea de asemenea că în aceşti ani, de măritiş, Domnica avusese şi ea momente cînd regretase pasul făcut. Iar prezenţa lui Mitriţă Dărăban în preajma ei îi hrănise această părere de rău.
„Soţul ideal e cel pe care nu-1 ai, filozofa în sinea lui Vasile Cotoros. Asta se ştie... Dar de aici şi pînă la omor...“
Intuindu-1, Mihai Cărăbuş îl preveni :
– Nu vă duceţi cu gîndurile cine ştie unde... Cum- natu’ Ghiţă a avut trai bun cu femeia lui... Şi vă mai spun un lucru : El nu-i în stare să gîtuie un pui de găină.
– Dar în seara aceea, tot i-a scăpat lui Mitriţă cîţiva pumni, presupuse maiorul.
– La mînie, mai pleacă mîna şi fără tine, admise Mihai Cărăbuş. Mai ales cînd nu te mai poţi înţelege cu altul din vorbă,
– Nu pricep totuşi, stărui Vasile Cotoros', de ce te-ai amestecat dumneata în parascovenia asta ?
Oftînd greu, din rărunchi, Mihai Cărăbuş mărturisi :
– Din . prostie, tovarăşe maior !... Omul bun e prost... M-a tîrît cu şiretenie eumnatu’ Petrache... Ba cîrc, ba mîrc, ba că Mitriţă e înnebunit de-a binelea, ba că soră-vsa, Domnica, nu mai are somn şi bărbatu-su e negru de mînie... Ba că-i e teamă să nu se întîmple o nenorocire...
– Şi s-a întîmplat ! rosti Vasile Cotoros ca pentru sine,
– Nu zic nu, conveni săteanul. Dar nu aşa cum socoţi dumneata, tovarăşe maior. Eu zic să cauţi. în altă parte.
– Unde ? Tot în sat ?
– Nu ! Nimeni de la noi n-avea de ce să-şi încarce sufletul cu o moarte de om.
– Totuşi voi i-aţi scos pe Mitriţă Dărăban cu ţolul din

casă şi l-aţi rostogolit în mijlocul uliţei ?
Mihai Cărăbuş ridică mîna în semn de protest. Maiorul însă nu-i dădu răgaz :
51
— E fapt dovedit ! Înţelege !... Există martori care au dat declaraţii scrise. în plus, în seara asta, Petrache Ifrim a mărturisit totul, pe hîrtie.
Scaunul scîrţîi sub greutatea lui Mihai Cărăbuş, Omul gemu.
— Dacă aşa stă treaba, nu mai am nimic de adăugat. Puneţi-ne pe toţi în lanţuri Pîinea şi cuţitul sînt în mîinile dumneavoastră... N-aveţi decît să tăiaţi de unde vreţi şi cît poftiţi.
Declaraţia îl burzului pe maior :
— Nu-i vorba de pofta mea sau a altcuiva...
— Am priceput, tovarăşe maior, îi reteză Mihai Cărăbuş vorba. Cineva trebuie să dea socoteală de moartea lui Mitriţă Dărăban... Şi dacă n-aţi găsit făptaşul, să pătimească cei asupra cărora a căzut năpasta.
De astă dată ridică Vasile Cotoros mîna în semn de protest. Dar săteanul îl opri autoritar rostind cu glasul scăzut, un pic tremurat :
— Un lucru vreau să-ţi mai spun : Mă jur pe ce am mai scump, pe viaţa copiilor mei, că Mitriţă Dărăban n-a murit de mîna noastră.
— Totuşi, în casă, îi aminti Vasile Cotoros, omul a căzut din picioare ca retezat... Domnica i-a ascultat inima şi-apoi a strigat : „Nu mai bate !.., L-aţi omorît !“
— Aşa a fost, recunoscu Mihai Cărăbuş fără ezitare. Şi noi l-am crezut mort,.. Ne-a îngheţat sufletul de spaimă... Dar pe drum, tot hurducîndu-1, Mitriţă şi-a mai venit în fire.:. I-am ascultat chiar eu inima .. Bătea ca la un om sănătos !
Nemulţumit, Vasile Cotoros ţîţîi. Săteanul îl întrebă:
— Nu mă crezi ?
— La altceva mă gîndeam, îi răspunse maiorul clă- tinînd capul a dojană. Ştiaţi că mai trăieşte şi l-aţi azvîrlit totuşi, ca pe-o otreapă, în mijlocul uliţei.
— Ai dreptate, recunoscu Mihai Cărăbuş. Dar să ştii că n-am lăcut-o cu un scop anume... ca să dea peste el
52
vreo căruţă, vreo maşină... Pur şi simplu nu ne-a dus capul la altceva. Eram bucuroşi să ne descotorosim cît mai repede de el... Nici nu ştiu dacă ne-am dat seama unde l-am pus... Poate în mintea noastră ne-am zis că în uliţă l-o găsi careva mai repede, să-l ducă acasă... Zău aşa ne-am gîndit... Cînd ai sufletul bîntuit de spaimă nu judeci mult.
Schiţînd un zîmbet de neîncredere, Vasile Cotoros rosti ca pentru sine :
— Şi totuşi cine l-a omorît ? Pentru că cineva l-a lovit de moarte... în privinţa asta nu încape discuţie.

– Nu începe ! repetă mecanic Mihai Cărăbuş. E drept... Da' nu ştim cine şi. nici de ce... Asta ţi-o spun dumitale, şi-am s-o spun oricui... pînă-n ceasul din urmă... Chiar de intru în puşcărie... Există doar dovezi... Am să ispăşesc o vină pe care n-am făptuit-o... Nici eu, nici cumnaţii mei... Dar dacă aşa vrea Dumnezeu, aşa ni-i scris, n-avem ce face!

. Convins că nu va mai putea scoate nimic de la el în .seara aceea, maiorul încheie :

– Bine, omule ! Să mergem pe la casele noastre.

– Să mergem ! conveni săteanul.

Se ridică greoi de pe scaun şi porni clătinat în urma maiorului. îl epuizaseră şi băutura şi oboseala, dar mai cu seamă interogatoriul la care fusese supus.

Capitolul 4

Culcat în crivatul ţărănesc din „casa cea mare" a Catrinei lui Fălosu, pe Vasile Cotoros nu-1 prindea somnul nicicum. Cocoşii începuseră a cînta de ziuă dar el nu izbutise încă să pună geană peste geană. Zăcea de o

săptămînă în acest sat, din inima podişului Moldovei, şi se străduia zadarnic să dea de „capătul firului". îşi făcea în schimb reproşuri cu gîndui la tînărul căpitan Dragomir Onofrei pe care-l trimisese la „specializare", pentru a-i prelua cazul.

„L-am învinuit de pomană", îşi zicea.

Cu toată experienţa sa de criminalist, îşi dădea seama că ajunsese şi el în acelaşi punct mort. Şi-n ciuda ambiţiei, a străduniilor sale de zi şi noapte, se poticnea exact de acelaşi prag.

La dosar nu mai avea de ce umbla. Onofrei îl întocmise după lege. Lipseau doar mărturisirile Hapăilor. însă maiorul se îndoia că va mai obţine ceva de la aceştia.

Pe de altă parte, viermele îndoielii nu înceta să-l roadă : „Dacă nu sînt vinovaţi ?"

Cînd preluase cazul, îl întrebase pe Onofrei :

– De ce n-ai înaintat dosarul procuraturii ? Pare complet.

– Este şi nu este, îi răspunsese tînărul căpitan. Nu ştiu de ce, dar simt că ceva nu-i în regulă.

– Ce anume ?

– încă nu-mi dau seama.

Icnind, Vasile Cotoros îşi puse palmele căpătîi mărturisindu-şi : „Din păcate nici eu nu-mi dau seama".

Nici el nu s-ar fi simţit cu sufletul împăcat dacă-i trimitea pe cei trei Hăpăi la închisoare. Şi lui îi scăpa „ceva" în toată povestea asta încîlcită. Sigur îi scăpa.

îşi aminti că undeva, într-o nuvelă a lui Georges Simenon, întîlnise următoarea remarcă despre anchetator : „Se afla cel mai aproape de vestita „crimă perfectă" aşa de dragă criminaliştilor".

Spusele celebrului romancier i se păreau a ţine mai mult de fantezie. Pentru că lui, personal, nu-i fusese niciodată dragă vreo crimă şi cu atît mai puţin o „crimă perfectă“. Mai bine-zis nu credea în existenţa acesteia.

„Mai devreme sau mai tirziu, orice crimă este dată în vileag, îşi zicea. Numai că vremea se scurge în favoarea făptaşului.“

Neobişnuit cu patul tare, de scînduri, simţi că-i amorţise spatele. Se răsuci pe-o coastă, îşi puse braţul căpătîi şi reveni la ideea care-l obseda : „Onofrei era tare bucuros cînd i-arn încredinţat acest caz“.

îşi aminti că şi altor confraţi le străluceau ochii după ce rezolvau cîte un caz dificil. Era o bucurie firească, a datoriei împlinite. El, însă, după ce închidea cîte un dosar şi-l înainta procuraturii, se simţea cuprins de tristeţe. Mîhnirea i se aşeza pe suflet încet, persistent, ca o negură de toamnă. îl dureau faptele nesăbuite ale semenilor săi comise în clipe de rătăcire. Şi-l revoltau mai cu seamă cele îndelung premeditate. Pe acestea le urmărea cu perseverenţă, cu îndărătnicia lui de ţăran moldovean. Iar cazul Mitriţă Dărăban i se părea a face parte din această categorie : crimă îndelung premeditată. O crimă comisă de cineva strîns cu uşa de magazionerul C.A.P.-ului. Dar cine putea fi acesta ? Petrache Ifrim, paznicul, cel care fura şi fusese dibuit ? Ori Ghiţă Văleanu care nu-şi mai putea stăpîni nevasta ? Motive avea şi unul şi celălalt. Dar nu într-atît încît să ia omului zilele.

Vasile Cotoros se opri din nou la Mihai Cărăbuş. „Ăsta ce naiba a căutat acolo ?" Să fi fost implicat fără voie ? Întîlnise şi- asemenea farse sinistre oferite de viaţă... Dar mai exista o posibilitate : N-avea oare Mihai Cărăbuş o pricină mult mai serioasă decît a cumnaţilor săi şi neştiută de aceştia ? Dacă el era adevăratul făptaş ? Lucrurile se putuseră petrece, pînă la un punct, aşa cum îi fuseseră înfăţişate. După încăierarea din casa lui Ghiţă Văleanu, unde Mitriţă Dărăban căzuse ca mort, cei trei, împreună cu Domnica, îl duseseră cu ţolul pînă în mijlocul uliţei. Iar după aceea, Ghiţă Văleanu şi nevastă-sa se înapoiaseră la casa lor, în timp ce Petrache Ifrim şi Mihai Cărăbuş plecaseră spre sat. Dornici să scape unul de altul, mai ales de imaginea celui părăsit în colbul uliţei,

cei doi cumnaţi căutaseră să se despartă cît mai repede. Numai că Petrache Ifrim se îndreptase într-adevăr spre casă, în vreme ce Mihai Cărăbuş se furişase înapoi, la locul unde zăcea Mitriţă Dărăban.

în susţinerea acestei ipoteze, Vasile Cotoros aducea şi mărturisirea pe care i-o făcuse săteanul la „Bufet“.

„I-am ascultat chiar eu inima... Bătea ca la un om sănătos.“

Of tind. Vasile Cotoros reveni la poziţia iniţială : cu faţa-n sus, cu ochii în tavan.

„Aşa cred că a fost ! îşi zicea el convins că se apropia de capătul firului pe care-l căuta cu atîta osîrdie. Mihai Cărăbuş s-a înapoiat pentru a se convinge dacă Mitriţă Dărăban mai trăieşte... Abia atunci i-a ascultat inima... Fulgerător i-a trecut prin minte gîndul : „Acum e momentul să-i închid gura pe veci“. Iar pentru a-i face pe anchetatori să creadă că-i. vorba de un accident de căruţă sau autovehicul, nu l-a lovit în cap, ci în .umăr... I-a sfă- rîmat clavicula şi coasta... Dar cu ce l-a lovit ? De unde a luat ranga de fier sau tîrnăcopul ?... Pentru a face rost de aşa ceva, trebuia să treacă pe acasă... Asta însă cerea timp... Iar casa lui e tocmai în celălalt capăt al satului. Să fi luat un asemenea obiect dintr-o curte apropiată ? Greu de crezut !... Mihai Cărăbuş e om cu cap... Nu se expunea el atît de copilăreşte... Doar dacă a găsit obiectul întîmplător, pe drum...“

îşi opri deducţiile la acest punct.

„Nu ! Nu ! se împotrivi Vasile Cotoros propriilor deducţii. E prea mult hazard... Mitriţă Dărăban a fost omorît de cineva care şi-a pregătit din vreme lovitura... Cineva care aştepta doar momentul prielnic.“

Simţindu-şi capul încins, de parcă era culcat pe jar, îşi zise : „la să mai lăsăm noi şi pe mîirie !“

Se întoarse pe cealaltă coastă şi închise ochii. în cîteva clipe adormi buştean.

Cînd se trezi şi căută buimac ceasul de pe măsuţa de la căpătîi, nu-i veni a crede. Dormise pînă la nouă dimi

neaţa. „Ptiu, drace !“ sări el iute din pat. Nu i se mai întîmplase de mult asemenea pocinog. „înseamnă c-am fost mort de oboseală“, încercă să-şi explice.

Se frecă la ochi, îşi netezi părul des, roşu ca focul, învălmăşit de cîrlionţi, şi ieşi apoi pe prispă. îl întîmpină un soare orbitor. Nişte pui de găină, cocoţaţi în cerdac, piuiră speriaţi.

De sub acoperământul coptorului de vară, lelea Catrina, gazda, îl apostrofă în loc de bineţe :

— Ai dormit de parc-ai fost la nuntă as’noapte !

Frecîndu-şi. faţa cu palmele, pentru a-şi alunga de-a binelea somnul, Vasile Cotoros cobori treptele cerdacului şi se apropie de cuptor,

r— Bună dimineaţa ! salută el.

■— Cam pe la amiază, îl dojeni lelea Calrina.

'— M-am culcat târziu,

•— Abia la ziuă ai stins lumina, îl dojeni din nou gazda.’ Şi observîndu-1 cum cerceta cu jind ceaunul cu lapte, de pe

plită, îl îndemnă : Du-te şi te spală... Pînă mântui, îţi fac şi-UH boţ de mămăligă.

Femeie voinică, lată în spate şi în şale. adunînd în jur de 60 de ani, lelea Catrina mai păstra urme ale frumuseţii de altădată : faţă ovală, frunte înaltă, bombată, ochii mari, albaştri, gura mică, rotundă, senzuală,

„Falnică muiere a mai fost“, îşi zicea maiorul de cîte ori o privea,

îl adusese la ea în gazdă şeful de post.

— Dînsa e neutră, o recomandase acesta. Nu-i nici de partea Dărăbanilor, nici de cea a Hapăilor... Pe deasupra,' o să vă simţiţi şi bine.,. N-are bărbat, n-are copii şi-i dornică să mai aibă pe cineva în casă.

Şi nu se înşelase, Lelea Catrina îl adoptase nu alta pe maior.

„E om bun, îl lăuda ea vecinelor. Vă spun eu..' Doar mă pricep la bărbaţi,.. Are mintea întreagă şi-i place dreptatea,“

Chiar din prima seară, femeia îşi deschisese inima noului venit :

— Muierile din sat au ciudă pe mine... Le pare rău că nu m-au supt, ca pe ele, şerpii de copii... Da’ ce-s eu vinovată ? Nu m-a blagoslovit Dumnezeu şi pace !... Că mi-ar fi fost drag un boţ cu ochi.

— Dar bărbatul ? se interesase Vasile Cotoros.

— El, fie-i ţărîna uşoară, m-o lăsat singură, măduvă, neajutorată... Iaca, 1a Sfîntă Mărie, se împlinesc un an şi şapte luni de cînd s-o dus pe lumea cealaltă... Păcat !... Mai era om în putere... Dacă mai trăia două luni făcea şaptezeci de ani... Numai că, vezi mata, şi de asta li-i necaz muierilor... Zic, afurisitele, că am scăpat de grija unui hodorog de moşneag... Eu însă aş mai fi vrut să trăiască... A fost un om bun.

— Nu te-a muncit ?

— Nu, săracu’ !

Se' vedea, dealtfel, din întreaga ei înfăţişare, că nu prea cunoscuse truda cîmpului. Dar nici nu-i plăcea să lenevească. Ţinea odăile şi ograda curate ca paharul. Iubea florile, păsările, şi robotea, cît era ziua de lungă, în grădina din spatele casei unde cultiva tot ce avea nevoie pentru traiul ei puţin pretenţios.

— De ce nu te măriţi ? o încercase într-o seară, în şagă, chiriaşul ei.

— Nu te prindă pe dumneata mirarea, dar mi-au venit destui peţitori, îi declarase ea şăgalnic.

— Şi?

— Decît vai de noi, nu-i mai bine să zic vai de mine ?

Spălat şi primenit, aşa cum îi poruncise gazda sa, Vasile

Cotoros reveni lîngă cuptioraş. Pe fundul de lemn de pe măsuţa joasă, cu trei picioare, lelea Catrina răsturnă o mămăligă mică, rotundă, aurie. Alături, în strachină, aburea laptele fiert. Clipa ii deşteptă maiorului amintiri dragi, din copilărie. îi mulţumea în gînd şefului de post Dentru ideea de-a-1 aduce aici în gazdă. Era una din pu~
58
ţinele case din sat unde se păstrau obiceiurile tradiţionale. In celelalte pătrunsese mobila tip, cu veselă şi tacîmuri produse industrial, cu aragaz, maşini electrice şi aparate electronice.

„Laptele cu mămăligă are gust numai dacă-1 mănînci din strachină de lut cu lingură de lemn“, îşi zicea Vasile Cotoros plescăind de plăcere.

Lelea Catrina îl urmărea, bucuroasă.

— Eşti flămînd ca un lup, constată ea.

— De ieri, la amiază, n-am mai pus nimic în gură, se dezvinovăţi Vasile Cotoros.

— Da’ ce-ai cotrobăit atîta prin sat ?

— Treburi !

— Ai pus toată suflarea pe jar, continuă ea să-l iscodească.

— Serios ?

— N-am făcut bine ochi c-au şi apărut cumetrele la gard.

— Ce voiau ?

— Să-mi spună pe unde ai umblat.

— Se ştie de ce ?

— Tot ! Nimic nu le-a scăpat.

Amuzat, Vasile Cotoros clătină din cap :

•— Măi să fie ! Şi ce zic ?

■— Vrute şi nevrute !

•— Adică ?

— îi lesne a arunca vina pe cineva, continuă lelea Catrina pe un ton grav, filozofai. Vorba aceea : „Limba n-are oase dar oase rupe“.

Sprijinind lingura de buza străchinii, maiorul o privi cercetător :

— După părerea matale, Hapăii n-au nici o vină ?

— N-am spus asta, îi replică ea prompt. Da’ cine pe lumea asta-i neprihănit ? Se răsuci spre nişte pui de găină care porniseră întins către covata cu făină. După
59
ce-i alungă, rosti ca pentru sine : Nu mîncaţi nici dum-neavoastră o pîine prea uşoară !

— Aşa se pare, recunoscu Vasile Cotoros oarecum înveselit.

— Azi încotro o apuci ?

— Chiar voiam să te întreb : doctorulde la dispensar o fi venit ?

— Ce e azi ? Miercuri ?... îlgăseşti !... E ziua

cînd
dă consultaţii. Da’ ce treabă ai cu el ? Că n-ai fi, doamne
păzeşte, bolnav ? Arăţi zdravăn ca buhaiul primăriei.
Izbucniră amîndoi în rîs.
*
* *
Medicul de circă,— un tînăr smolit, cu un început de chelie, cam trupeş pentru vîrstâ sa, fu surprins de apariţia Iui Vasile Cotoros în cabinetul său.
— Dumneavoastră ?
— Sînt maiorul...
— A, da ! se dumiri pe loc tînărul medic. Cu ce vă pot fi de folos ?
— O consultaţie.
— Cu plăcere ! se arătă doctorul îndatoritor. Luaţi loc. Spuneţi-mi, vă rog, ce vă supără ?
Cu un surîs în colţul gurii, maiorul îi destăinui :
— Deocamdată... nimic. Am o sănătate de fier, doctore.
— Vă felicit ! Sînteţi un fenomen.
— Posibil.
Incomodat de halatul strimt, doctorul desfăcu un nasture. Era întîia oară cînd avea în faţă un ofiţer de miliţie venit în anchetă. Faptul îl atrăgea şi-l emoţiona în egală măsură.
— Vizita pe care mi-o faceţi ţine cumva de misiunea pe care o aveţi ? se interesă el sfios.
Dregîndu-şi glasul, Vasile Cotoros i se adresă oarecum jenat :

— Am venit să vă cer o consultaţie de specialitate...
— Vă rog ! se oferi doctorul din nou.
— Cazul ar fi acesta, continuă maiorul. Un bărbat, să zicem de patruzeci de ani, cu o alcoolemie de circa două grame şi jumătate la mie, este lovit zdravăn, într-o încăierare, în maxilar.
— Clar pînă acum, interveni doctorul bucuros a se afla pe un teren cunoscut.
— Nu-i exclus, adăugă Vasile Cotoros, ca, în cădere, cel în cauză să se fi lovit şi de colţul unei mese ori de spătarul unui scaun.
— Cu capul ?
— Evident.
— Vreo boală de inimă ?
— Fără.
— Şi ce vreţi să ştiţi ?
— Dacă asemenea lovituri îl pot aduce într-o stare de inconştienţă.
— Cum să nu ? Knock-out !... Ca la box,
— Nu mai respiră deloc ?

r— Deloc.
r— Dar inima ?
:■— încetează să mai bată.
■— Arată deci ca un mort!
r— Cam aşa ceva.
— Şi în cît timp îşi vine iarăşi în fire ?
— Depinde. în cazul de carevorbiţi,omul fiind şi în stare de ebrietate, îşi revine mult mai greu.
— Poate dura o oră ?
— Fireşte... în funcţie de forţa loviturilor primite, de reacţia organismului la alcool,.,
•— Asta e tot ce voiam să ştiu, îl întrerupse maiorul ridieîndu-se grăbit de pe scaun.
Oarecum dezamăgit, doctorul îl însoţi pînă la uşă. Şi-n timp ce strîngea mîna neobişnuitului său pacient, se interesă :
61
— Cazul e real ?
— Deocamdată fictiv, îi răspunse maiorul.
— Cînd mai aveţi nevoie...
— Voi apela cu plăcere.
Respectuoşi, pacienţii din sala de aşteptare îi făcură loc spre ieşire. Priviri curioase îl urmăriră pînă în uliţa principală. Aici, Vasile Cotoros îşi încrucişă paşii cu ai primarului comunei. Acesta îi zise în loc de salut :
— Tot pe la noi, tovarăşe maior ?
Vasile Cotoros surise strîmb :
— Dacă nu mă ajutaţi !
Gros, îndesat, primarul suporta greu căldura de august. Se ştergea mereu cu o basma. Şi-abia după ce-şi simţi faţa cît de cît uscată, luă un aer grav, oficial :
— Cu ce-aţi vrea să vă mai ajutăm ?
Maiorul dădu înapoi :
— Am glumit şi eu... N-am de ce mă piînge.
Ferindu-şi faţa din soare, primarul continuă :
— Pentru că aţi deschis vorba, vreau să vă spun că azi dimineaţă, cu noaptea-ncap, am primit o plîngere.
— împotriva mea ?
— într-un fel.
Vasile Cotoros intui
•— De la Acatrinei ?
— Vedeţi că ştiţi ?
r— Şi ce pretenţii are ?
— Zice că i-aţi pricinuit nişte pagube în grădină.
Eu ?
— N-a putut să-mi spună anume dar ştie că as’noapte v-aţi tot căutat de lucru pe la grădina lui.
— E adevărat, recunoscu maiorul. Am făcut o recon-

stituire... Dar n-am trecut peste gard, la el.
— Omul zice că i-aţi treierat straturile de legume. Se văd bine urmele de călcătură.
62
— Aţi avea ceva împotrivă dacă am merge împreună pînă acolo ?
Făcîndu-şi o scurtă socoteală în minte, primarul rosti încruntat :
— Mergem !
Păgubitul gospodar îi aştepta în portiţă. Il salută pe Vasile Cotoros rece, neprietenos. Era un agricultor harnic, ambiţios, meticulos. Şi-l durea sufletul după fiecare curpăn care fusese rupt sau strivit sub tălpile bocancilor grei ai lui Petrache Ifrim. Maiorul însă nu-i dezvălui făptaşul. Voia doar să folosească acest prilej pentru a mai arunca o privire prin curtea şi grădina lui Acatrinei.
„Niciodată nu se ştie de unde sare iepurele“, îşi zicea el consecvent vorbei verificate de bătrîni :
Luîndu-şi un aer oficial, primarul se adresă păgubaşului :
— Tovarăşul maior mi-a declarat că nici dînsul şi nici oamenii dumisale, nimeni dintre ei, n-a păşit la tine în grădină.
Neîncrezător, Acatrinei ripostă :
— Atunci cine-a fost ?
— Poate unul ipare m-a pîndit, îi strecură Vasile Cotoros.
Surprins, săteanul făcu ochii mari :
— Se poate şi una ca asta ?
— Se poate, întări maiorul.
— Tocmai de aceea am venit cu dumnealui, interveni primarul pe acelaşi ton autoritar. Să-l aflăm pe adevăratul făptaş.
— Urmele se văd bine ? se interesă maiorul.
— Ca turnate, îl asigură săteanul. Numai ce udasem grădina.
— Atunci e bine.
Curioşi, copiii lui Acatrinei se strînseră ciopor în preajma noilor veniţi. Maiorul îi trecu în revistă : trei băieţi şi două fete. Cel mai mic, un dolofan de doi ani, se
63
scociora cu degetul în nas. Severă, cu principii pedagogice, fata cea mare, de vreo zece ani, îi dădu peste mînă. Dolofanul începu să scîncească.
„Aşa eram şi noi“, îşi aminti Vasile Cotoros amuzat de priveliştea ţîncilor.
Se căută apoi prin buzunare. Regretă că nu-i trecuse prin minte să le aducă nişte bomboane. Le împărţi în schimb nişte bani mărunţi.
— Să vă cumpăraţi cofeturi, îi sfătui.

– Nu trebuie, încercă tatăl să se împotrivească.

Dar copiii se şi grăbiră să strîngă în pumnişori monezile dăruite.

întregul grup dădu apoi colţul casei. Aici, Vasile Cotoros descoperi jucăriile improvizate ale ţîncilor iar ceva mai departe, azvârlită, probabil tot de ei, o tărîngă învelită cu fier. Nu-i dădu. aparent, nici o atenţie şi se îndreptă, însoţit de primar şi sătean, spre spatele grădinii.

– Veniţi să vedeţi, îi îndemnă păgubitul. Şi privind dezolat la straturile călcate rosti cu năduf : Nu s-a gîndit nemernicul la muncuşoara mea, la cît am asudat pentru fiecare firicel !

Evaluînd stricăciunile dintr-o privire, Vasile Cotoros se aplecă asupra unei călcături mai vizibile,'

– E chiar ca turnată, constată el.

Scoase o mică ruletă, nelipsită din buzunarul lui,-, şi începu să măsoare meticulos, urma de bocanc. Primarul şi săteanul îl urmăreau cu interes. După ce-şi notă în carnet datele pe care le socotea necesare, maiorul porni în căutarea altei urme.

– Să vedem şi piciorul stîng, explică el însoţitorilor.

O găsi şi procedă la fel. Curiozitatea celor doi spori şi mai mult. Maiorul simţi nevoia să le împărtăşească unele constatări ;

– Sînt urme de bocanci soldăţeşti... Am impresia că ştiu şi ale cui sînt... Mai rămîne să verific.

Intrigat, primarul se interesă :

– E de la noi, din sat ?

– Aşa cred, făcu Vasile Cotoros.

Mînia săteanului izbucni :

– Dacă pun mîna pe el...

Precaut, primarul îl opri cu un gest scurt :

– Lasă asta în seama noastră.

■– Nu-1 iert, tovarăşe primar ! De ştiu că mă duc cu el de gît pînă la judeţ... Şi tot nu-1 iert.

– Bine, bine ! încercă din nou primarul să-l liniştească. Vedem noi ce-i de făcut... Oricum, vei fi despăgubit.

– Dar muncuşoara mea ? stărui săteanul.

– Lasă, bre, că n-ai rămas tu în cîteva pătlăgele roşii ! Ţi-am făgăduit că vei fi despăgubit.

Intre timp, Vasile Cotoros se îndreptase spre acareturile gospodăriei.

– Ai căruţă ? îl iscodi pe Acatrinei.

Nedumerit, acesta se opri locului :

– De ce să am ?

întrebarea îl surprinse şi pe primar. Doar se ştia că în sat nu mai existau căruţe cu cai ori care cu boi decît la C.A.P.

Părăsind acareturile, majorul se îndreptă cu paşi mari spre locul de joacă al copiilor şi ridică tărînga părăsită.

— Asta nu-i de la căruţă ? întrebă el privind cînd la piesa grea, cînd la gospodar.

Surprins, acesta bolmoji :

— Ee... este !

— De unde o ai ?

Venindu-şi în fire, Acatrinei exclamă supărat :

— Dracii ăştia de copii au adus-o.

— De unde ? stărui Vasile Cotoros.

— Măriuca ! îşi strigă săteanul fetiţa cea mare, Ia vină aici !

Sfioasă, fetiţa se apropie cu priviri curioase, temătoare. Pe un ton blînd, Vasile Cotoros o cercetă arătîndu-i piesa masivă :

— Voi aţi găsit asta ? ţ — Noi, şopti fata.

. \ — Unde ?

— Acolo !

Nu indică însă nici un loc. Maiorul surise amuzat :

— Vrei să ne arăţi ?

Apucîndu-i mînuţa subţire, Vasile Cotoros se lăsă condus de fetiţă. Frăţiorii ei o urmau de la distanţă. îngrijorat, gospodarul îi strecură primarului :

.— împieliţaţii ăştia te bagă în bocluc.

■— Nu-ţi fă griji, îl linişti acesta.

în partea din vale, grădina era împrejmuită cu un gard iăe lemn. Desprinzîndu-se de maior, Măriuca se aplecă şi desfăcu o scîndură. Era locul de trecere, ştiut numai de ei, în grădina vecină.

—- Pe aici, îl îndemnă ea pe Vasile Cotoros.

— Mi-i teamă că n-am să încap, constată acesta. Treci tu iar eu am să sar peste gard.

Măriuca se strecură ca o şopîrlă, urmată imediat şi de cei patru frăţiori. Maiorul se gtburcă mai anevoie pe gard şi sări de cealaltă parte. Lăsată mai în paragină, grădina vecină era despărţită de uliţa în care fusese omorît Mi- triţă Dărăban de hindichi năpădit de cătină. Şi tocmai într-acolo se îndreptau copiii lui Acatrinei.

înalt, des ca peria, gardul viu era de nepătruns. Cu toate acestea, Măriuca se strecură abil pe sub rugii groşi, ţepoşi, pînă în locul unde găsise tărînga.

— Şi ce căutaţi voi aici ? îi iscodi Vasile Cotoros.

— Ne jucam, răspunse simplu fetiţa.

Era cea mai simplă şi mai logică explicaţie.

— Şi cînd aţi găsit-o ? stărui maiorul.

r— Mai de mult !

— Tare de mult ?

– Nu !
■– Era iarnă, vară ?
– Vară...
– După ce v-a dat vacanţă de la şcoală ?
– Duu...pă !
Pentru a se desvinovăţi, Acatrinei strigă de dapă gard :
– Eu n-am văzut-o la ei decît zilele astea, tovarăşe maior.
Fetiţa mărturisi :
– Apăi, am ţinut-o ascunsă aici.
Vasile Cotoros o sorbea din ochi :
– V-a fost teamă să nu v-o ia ?
– Da ! recunoscu ea cu candoare.
Revenind în grădina lui Acatrinei, maiorul se adresă pe un ton glumeţ primarului :
– Curtea e luminată.
– Ce-aţi descoperit ?
– încă nu pot să mă pronunţ. Se adresă apoi lui Acatrinei : Pot să iau tărînga la mine ?
Cu sufletul mai uşurat, acesta răspunse :
– Luaţi-o, dar-ar boala în ea ! N-am şi aşa destule hîrburi în ogradă ?
Jucăuş, maiorul ceru şi învoirea Măriucăi :
– Mi-o dai ?
Fetiţa îl fixa cu ochişorii ei mari, larg deschişi, de un albastru fără cusur :
:– Dacă vă face trebuinţă, puteţi s-o luaţi.
–■ Am însă o mare rugăminte, i se adresă maiorul. Să nu povesteşti nimănui de tărîngă„. Să nu spui nici unde ai găsit-o, nici cui ai dat-o. Făgăduieşti ?
– Făgăduiesc ! rosti Măriuca grav.
Amintindu-şi de paguba sa, gospodarul i se adresă : –- Da’ cu grădina mea cum rămîne ?
Te înştiinţăm noi, interveni primarul.

– Vă spun că nu mă las, avertiză din nou săteanul.
Primarul îi ripostă :
– La mine vorba-i vorbă !
Dar cînd ajunse în uliţă îl iscodi, neîncrezător, pe Vasile Cotoros :
– Chiar ştiţi cine e făptaşul ?
Zîmbind ghiduş, maiorul îi replică :
– Despre cei care mă interesează ştiu tot.
Răspunsul nu-1 mulţumi pe primar.
„E prea de tot“, îşi zicea.
Refuza să-şi închipuie că Vasile Cotoros măsurase încălţările tuturor locuitorilor satului iar, pe deasupra, mai ţinea minte care şi ale cui erau.
„Altceva e la mijloc“, îşi spunea. Şiretul de maior cunoştea dinainte, după opinia sa cine treierase în timpul

nopţii straturile din grădina lui Acatrinei. încît nu pentru acest lucru venise el la gospodar, ci pentru altă pricină. Şi aceasta nu putea fi decît tărînga găsită la copii.

— Socotiţi să vă fie de folos ? se interesă el arătînd sacul vechi în care Vasile Cotoros înfăşurase piesa de fier.

— Nădăjduiesc, îi răspunse maiorul pe gînduri.

Primarul stărui :

— Adicătelea ar putea fi obiectul cu care a fost pălit de moarte Mitriţă Dărăban ?

— Nu-i exclus.

— A cui să fie oare tărînga asta ?

— A cuiva care „a avut căruţă, rosti maiorul dus pe gînduri.

— Cine n-a avut căruţă ? ţinu primarul să-l avertizeze.

— Ştiu, făcu. Vasile Cotorbs ca pentru sine. Dar nu toate căruţele erau cu tărîngi. Şi adăugă ¡.Numai cele de model vechi, bătrînesc. .

— Asta-i adevărat, recunoscu primarul. Da’ cine mai ţine minte care şi ce fel de căruţă a avut fiecare ?

Optimist, Vasile Cotoros conchise :

— Poate aflăm.

— Totuşi, cine a călcat as’noapte straturile lui Aca--trinei ? îi ceru primarul pe un ton autoritar.

— Petrache Ifrim, rosti grav maiorul.

De uimire, primarul îşi bătu palmele grăsuţe :

— Ia te uită !

— Mi-a mărturisit chiar el, preciză Vasile Cotoros.

— Da’ ce-a căutat prăpăditul acela în grădina omului ?

— Mă pîndea !

— Pe dumneata ?

— Şi pe ceilalţi... în timp ce făceam reconstituirea.

*

* *

Cu capul greu, ca de plumb, Mihai Cărăbuş se învîrtea' fără rost prin ogradă căutînd pricină cînd nevestei, cînd copiilor, cînd orătăniilor care i se vîrau însetate printre picioare.

— De ce, crucea mamei voastre, nu daţi apă la păsări ? se răsti el la mici şi mari ai casei. Se vede că n-aţi răbdat ’ niciodată de sete.

înăcrită, nevastă-sa îi aruncă din gîrlieiul beciului i

— Las-că ai tu grijă să bei pentru toţi.

Aluzia era vădită. Dar el, ca stăpîn absolut al. gospodăriei, nu îngăduia nimănui să crîcnească :

— Adică ce vrei să zici ?

Nevasta mai scăzu din ton :

— Ştii tu bine.

— Adică... ce „ştiu eu bine ?'*

— Mai degrabă ţi-ai azvîrli un pumn de apă rece peste ochi

şi te-ai duce la cîmp... Adineaori Ghiţă a trimis iarăşi după tine.

— Ia mai duceţi-vă dracului cu tot neamul vostru de Hăpăi. Cu frate-tu Ghiţă în frunte !

69

•— Amu te. legi de neamu' meu !... Al tău e mai breaz ?

Bărbatul mirii amenințător :

— Măi, fimeie !

Simţindu-1 gata să izbucnească, nevasta şe feri din calea lui făcîndu-şi de lucru spre portiţă de unde, la nevoie, o putea zbughi în uliţă. Dar cînd ridică ochii zări desprinzîndu-se de după zăpiaz capul roşcovan al iui Va- sile Cotoros. Fîstîcită, femeia îşi netezi în grabă părul, pestelca, şi-şi îndreptă privirile ruşinate spre pieioarele-i goale.

— Bună vremea la.gospodari ! le strigă din uliţă Vasile Cotoros.

Surprins; Mihai Cărăbuş bolborosi :

— Dumneavoastră ?

,— Ce mai faceţi ?

Cu paşi rari, clătinaţi, ca de răţoi, Mihai Cărăbuş veni în întâmpinarea maiorului :

— Cum ştiţi.

,. *— Pot să intru ?

. Morocănos, gospodarul îi- deschise poarta r

— Dacă n-aveţi altceva mai bun de făcut în dimineaţa asta, poftiţi !

Intre timp, femeia se şi făcuse nevăzută. Intrase în casa cea mare unde se apucase să strângă din lucrurile înşirate. Oricum, vremea aleasă de Vasile Cotoros pentru vizite nu era cea mai potrivită într-o gospodărie de ţară. Da', mă rog ! Treacă de la ea. In ogradă, Mihai Cărăbuş, cu ochii cîrpiţi de somn, tot cerceta sacul vechi, peticit, din mina maiorului.

„Ce naiba o mai avea şi acolo ?“ se întreba.

Pentru a mi-i pune mai mult răbdarea la încercare, maiorul îi zise :

— Ţi-am adus un dar.

Injungheat de durerea de cap care nu-1 slăbise toată dimineaţa, săteanul se schimonosi :

70

— Un dar ? Pentru mine ? Şi cum sacul peticit nu-i inspira nici un fel de încredere, adăugă : în zdreanţa asta ?

— N-am găsit altceva mai acătării, se scuză maiorul înmînîndu-i sacul.

Mihai Cărăbuş cîntări „darul“ în mîini :

— Asta ce vrea să mai însemne ?

— Presupun că-i a dumitale, îi strecură Vasile Coto- ros. Nerăbdător, Mihai Cărăbuş desfăcu sacul la gură şi scoase tarînga. Maiorul nu-i slăbea din ochi. Explică ; Ori ai

prăpădit~o, ori ţi-a luat-o cineva.
Săteanul icni :
— Unde aţi găsit-o ?
— In hindichiul cu cătină.
— Care hindichi ? ^
— Cel de lîng'ă gardul de sîrmă al lui Acatrinei... Nu departe de locul unde a fost omorît Mitriţă Dărăban.
— Asta-i încă una ! exclamă Mihai Cărăbuş cu vocea gîtuită.
— Ea dumitale sau nu ?
Săteanul cercetă tarînga îndelung.
— Nu-mi dau seama, făcu el nedumei'it.
— Ai vreo căruţă veche sub şopron ? stărui maiorul,
Furişînd o privire grea spre acareturile sale, Mihai Cărăbuş se văzu nevoit să recunoască :
— Am.
— De cînd n-o mai foloseşti ?
— De mult... E rămasă de la tata... Se mai joacă în -ea copiii, mai dau nutreţ Ia vacă... Nu m-am îndurat s-o pun pe foc... Că de altceva nici nu-i bună.
— Şi zici că tarînga--i de la ea ?
Mihai Cărăbuş icni din nou, apoi recunoscu i
— S-ar putea.
— Cînd ţi-ai dat seama că nu mai e îa locul ei ?
— Mai de mult.

■— Astă primăvară ?
— Pe-aţunci...
— Şi n-ai căutat-o ?
— Ba da... însă fără folos... Parcă intrase în pămînt,
— Bănuieşti cine ţi-ar fi putut-o lua ?
— La început am dat vina pe copii... Dar n-am aflat nimic de la ei... După aceea am uitat de ea.
Se măsurau din ochi.
— Mi-i teamă, îi strecură maiorul, că Mitriţă Dărăban a fost lovit cu tarînga asta.
Săteşmul gemu şi-i ceru ajutor din priviri. Rosti cu voce gravă, coborîtă :
— Nu l-am pălit eu.
— Dar cine ?
— Taie-mă, ornoară-mă, dar n-aş putea să numesc pe cineva.
— Nici măcar nu bănuieşti ?
— Ceea ce pot să vă spun, cu mîna pe inimă, e că nici unul dintre noi, cei care am băut cu Mitriţă în casă, la cumnatu’ Ghiţă, n-am făcut-o.
Pumnii mari, butu-cănoşi ai lui Mihai Cărăbuş exercitau asupra lui Vasile Cotoros o permanentă atracţie. Presupunea că acesta-1 făcuse K.O., în seara aceea, pe Mitriţă Dărăban. Şi ţinu să se convingă.
— Iţi dai seama, se adresă el săteanului, ce bănuială grea

apasă acum asupra dumitale ?
– îmi dau seama, repetă Mihai Cărăbuş cu glasul stins.
– Pot să te înfund oricînd, adăugă Vasile Cotoros.
– Ştiu că puteţi... Dar v-aţi încărca sufletul cu un păcat... Sînt nevinovat.
Ridicîndu-şi sprîncenele dese, roşcate, maiorul îi zise :
– Chiar într-atît de nevinovat te socoteşti ?
– Depinde la ce vă gîndiţi.
– M-am întrebat între altele care dintre voi, cei care v-aţi bătut în seara aceea cu Mitriţă Dărăban, are mîna mai grea ?

Instinctiv, săteanul îşi feri pumnii.
■– Depinde ! rosti el temător.
– Nu ştiu ce mă îndreptăţeşte să cred că dumneata l-ai miruit mai abitir !
– I-oi fi dat şi eu, recunoscu Mihai Cărăbuş. Şi continuă oftînd : Turbase de-a binelea, tovarăşe maior. La început ne-a luat pe nepusă masă şi ne-a zdruncinat pe tustrei,..
– Era iute la bătaie ?
– Foc ! *
– L-ai altoit însă şi dumneata ?
■– L-am altoit ! recunoscu din nou Mihai Cărăbuş.
– Unde l-ai nimerit ? In falcă ?
■– Cam aşa.
•– Iar în cădere de ce s-a lovit ?... De masă, de scaun ?
■– De colţul mesei.
– Şi l-aţi crezut mort ?
Mihai Cărăbuş se grăbi să precizeze :
– De tarîngă însă nu ne-am folosit... N-am avut-o cu mine... Să n-apuc ziua de mîine dacă am avut-o.
Maiorul îl cerceta în tăcere.
„Dacă ar fi folosit tarînga, îşi zicea, n-o azvîrlea la cîţiva paşi de cel omorît... Ar fi dus-o cît mai departe şi-ar fi îngropat-o ori ar fi pus-o înapoi, la căruţă“.
Cu sufletul la gură, Mihai Cărăbuş îi căuta privirea.
– Asta e ! rosti Vasile Cotoros într-un tîrziu, ca pentru sine.
Temător, săteanul bîigui :
■– Adică... ce vreţi să spuneţi ?
– Cineva, care-ţi cunoaşte ungherele gospodăriei, s-a furişat în seara aceea la dumneata în ogradă şi ţi-a luat tarînga de la căruţă.
Mihai Cărăbuş ridică nedumerit din umeri:
– Pentru ce ?
– Probabil că-i purta sîmbetele lui Mitriţă.

– Şi de ce să fi luat tamnga de la mine ?
– Ştia unde erai în seara aceea şi presupunea că o să iasă

cu sfadă şi încăierare.
Sufocat de indignare, Mihai Cărăbuş izbucni :
— Crucea mamei lui de netrebnic ! A vrut să cadă năpasta pe. mine. Frecîndu-şi apoi fruntea lată, plină de încreţituri, îşi reveni : Nu ţine, tovarăşe maior.
— Ce „nu ţine“ ?
— Dacă voia să mă bage în bocluc, lăsa tarînga lîngă mort,
— Doar nu era copil, îi replică Vasile Cotoros. Nici un ucigaş nu lasă unealta crimei lîngă victimă... O ascunde... Şi el aşa a făcut... Dar n-a dus-o prea departe, taman pentru a putea fi găsită şi să cadă vina asupra altcuiva.
Cu un aer năpăstuit, Mihai Cărăbuş îl imploră :
'— Eu ce mă fac ?
;— Zic să te mai gîndeşti.
— La ce, tovarăşe maior ? Pe Dumnezeul meu dacă mai simt ceva în capul ăsta prost. Parcă mi s-au scurs toţi creierii.
In locul dumitale aş încerca să aflu cine a fost în seara aceea la dumneata în ogradă.
— De la cine ?
— întreabă copiii, nevasta... Poate l-a zărit vreun vecin, continuă să-l îndemne Vasile Cotoros. Trebuie găsit, omule ! Altfel o păţeşti ! Rău de tot o păţeşti.
Ameninţarea din glasul maiorului îl năuci de-a binelea pe sătean.
— Am să încerc, rosti el cu glasul pierdut.
Calm, Vasile Cotoros vîrî tarînga la loc, în sac.
Urmărind fiecare mişcare a maiorului, Mihai Cărăbuş rosti aproape în şoaptă :
— Credeam că mi-o daţi înapoi.
— Nu se poate, i se răspunse. E corp delict.
Săteănul oftă din rărunchi :

— Am înţeles !
— Află neapărat cine a umblat în seara aceea ^la dum-j} neata prin ogradă, mai adăugă maiorul.
Doborît sufleteşte, Mihai Cărăbuş clătină capul a jale*
Capitolul 5
La vremea amiezii, lucrul; la cîmp se în- trerupsese. Sătenii se trăseseră la umbră, să mănînce. La adăpostul unei remorci, Ghiţă Văleanu înghiţea cu noduri. Il zărise de departe pe Vasile Cotoros şi presimţea că pe el îl căuta. Trecînd pe lingă oamenii adunaţi în jurul ştergarelor cu bucate, maiorul li se adresa politicos :
— Poftă bună !
— Mulţumim ! i se răspundea eu bunăvoinţă. Poftiţi la masă.
— Ospătaţi sănătoşi !
Cînd ajunse în dreptul brigadierului de cîmp, acesta se ridică.

— Nu te deranja, protestă maiorul.
— Nu-i nici un deranj, făcu Ghiţă Văleanu. Tocmai am mîntuit de mîneat.
Se priviră insistent.
— Ce faci ? i se adresă în cele din urmă maiorul.
— Vă aşteptam, mărturisi brigadierul.
— Pe mine ! ?
Apleeîndu-se să ia un pai de grîu. dintr-un snop» bri-j gadierul îi destăinui :
— într-o zi tot trebuia să veniţi.

Glumeţ, Vasile Cotoros îi replică :
— I-ayzi !
— Păi, nu sînt al treilea ? îl iscodi brigadierul. Şi adăugă : Al treilea învinuit.
Lăsîndu-şi capul pe-o parte, maiorul se uită la el ca hultanul la puiul de găină gata să-i cadă în gheare :
— Prin urmare te recunoşti ?
Ghiţă Văleanu zîmbi amar :
— Uşor se mai aruncă anatema asupra unui om, tovarăşe maior. Şi-n timp ce se scobea în dinţi cu paiul de grîu, adăugă resemnat : Dar asta-i altă poveste.
în sinea sa, Vasile Cotoros îl compara pe soţul Domni- căi, cu Mitriţă Dărăban cel care, după opinia satului, fusese ucis din pricina ei. De statură mijlocie, uscat, vînos, Ghiţă Văleanu nu făcea parte dintre, bărbaţii frumoşi. Deşi, luate în parte, trăsăturile sale nu erau urîte. Nasul drept, faţa ovală, împodobită cu o mustaţă tăiată scurt şi-o ragilă de barbă ruginie. Neplăcută la vedere era însă gura mare, jîmbată, cum se spunea prin partea locului, cu dinţii rari, cariaţi, mulţi dintre ei îmbrăcaţi în metal alb. Disgra- ţioasă era şi sita de vinişoare roşii care-i înţesea obrajii. Iar de sub sprîncenele dese, mai închise la culoare decît mustaţa, pîndeau nişte ochi mici, verzi, plini de şiretenie.
Incredinţîndu-se că nu se afla nici o ureche indiscretă prin preajmă, Vasile Cotoros reluă discuţia :
— Ceilalţi „învinuiţi“ au făcut mărturii complete, făcu el sec.
Stăpîn pe sine, Ghiţă Văleanu se mulţumi să răspundă cu o simplă exclamaţie :
— Aşa !
Sfredelindu-1 cu privirea, Vasile Cotoros continuă :
— E nevoie să repet ce mi-au zis ?
Fărîmînd paiul de grîu între degete, Ghiţă. Văleanu rosti la fel de sigur pe sine :
— Nu... Nu-i nevoie.

— Un singur lucru vreau să mai ştiu, adăugă maiorul.
— Vă ascult.

– Aminteşte-ţi cu exactitate cum a fost în seara aceea.
– Păi...
– De fapt, o singură precizare vreau să-mi faci : După ce Mihai Cărăbuş l-a culcat pe Mitriţă cu pumnul la podea, şi acesta, în cădere, s-a izbit cu capul de colţul mesei... l-aţi luat pe cel căzut de' mîini şi de picioare ca să-l puneţi pe ţol ?
– Aşa a fost ! confirmă brigadierul fără nici o ezitare.
– După aceea l-aţi scos tustrei din casă.
– Tuspatru, precizâ brigadierul. Pentru că ne-a ajutat şi nevastă-mea.
–• Perfect! rosti maiorul mulţumit. Acum te rog să-ţi
aduci amintebine : Cum l-aţi scos ? Cu picioarele sau cu capul înainte ?
– Cu picioarele.
– Ca pe un mort ?
– Nu ne-am g'îndit.
– Cine îl ducea de picioare ?
– Cumnatu' Petrache şi nevastă-mea.
– Sigur ?
– Din partea aceea era mai uşor de ţinut.
– Firesc,socoti maiorul cu glas tare. Şi aşa l-aţi
dus pînă în uliţă ?
– Nu ne-am schimbat locurile.
– Iar acolo ?
– L-am pus cu ţol, cu tot, jos şi l-am rostogolit pe pămînt.
Pe neaşteptate, Vasile Cotoros îi întinse carnetul şi pixul :
– Desenează ! Brigadierul îl privi năuc. Fă-mi un desen al uliţei şi-al locului în care vă aflaţi fiecare în clipa cînd l-aţi rostogolit pe Mitriţă la pămînt, îi explică maiorul.
77
v
Dumirit, brigadierul începu să schiţeze cu mişcări sigure, îndemînatice. Mai mult, indică prin săgeţi şi direcţiile de intrare şi ieşire din sat,
– După ce l-aţi rostogolit, cum a rămas Mitriţă ? stărui Vasile Cotoros. Cu faţa-n jos ? Brigadierul ezită. Spune drept! îl sfătui maiorul.
– Cu faţa-n jos ! recunoscu brigadierul.
– Aţi vrut să se creadă că l-a<lovit cineva în uliţă şi omul s-a prăvălit cu faţa la pămînt ?
Icnind scurt, Ghiţă Văleanu mărturisi :
– Aşa ne-a dus capul în clipa aceea.
Maiorul închise carnetul şi-l vîrî tacticos în buzunar. Apoi îi strecură brigadierului din colţul gurii:

—[1] Aici ai încurcat-o, amice.
Tresărind, Ghiţă Văleanu îl privi cu spaimă ;
— De ce am „încurcat-o“ ?
■— Pentru că n-a fost aşa !
■— Da’ cum ?
•— Un martor ocular susţine că dumneata şi Mihai Cărăbuş mergeaţi în faţă, iar Petrache Ifrim şi nevasta dumi- tale ţineau de capătul din urmă.
— Minte ! izbucni brigadierul. E un porc şi-un netrebnic ! Ştiu eu cine-i acela... Un neisprăvit care...
Cu un gest scurt,, autoritar, Vasile Cotoros îl întrerupse. :
— Aminteşte-ţi bine că Mitriţă Dărăban a fost găsit zăcînd cu capul îndreptat spre sat, nu spre cîmp, cum mi-ai desenat dumneata. Pe cine vrei să induci în eroare ?
Brigadierul gemu neputincios :
— Nu vă induc în eroare, tovarăşe maior. Zău aşa a fost ! Ce dumnezeu ! ?
Vasile Cotoros îl acuză fixîndu-1 cu degetul arătător ;
— Nu uita că erai tehui de băutură.
— Nu-i adevărat, tovarăşe maior, se apără brigadierul cu disperare. Vă rog să mă credeţi că mi-a trecut

toată ameţeala., Habar n-aveţi dumneavoastră cum te trezeşte spaima.,. Pentru că eram îngroziţi... Toţi eram îngroziţi. .
— Susţii deci că l-aţi lăsat pe Mitriţă cu capul aşezat către cîmp ?
— Pot jura oricînd şi-n faţa oricui, tovarăşe maior.
— Cumnatul dumitale, Mihai Cărăbuş, zicea că Mi~ ţriţă începuse a-şi reveni,Cică „molfăia“.
Brigadierul căzu pe gînduri :
— V-a declarat el una ca asta ?
— Azi-noapte, la bufet.
— Treaba lui ! făcu resemnat Ghiţă Văleanu. Dar în ce mă priveşte, nu pot susţine acest lucru. Eram bucuros să mă îndepărtez cît mai repede de locul acela... N-am mai stat să bag de seamă la molfăiala nimănui.
— Şi cum îţi explici- totuşi faptul că victima a fost găsită cu capul aşezat în direcţia satului ?
Ghiţă Văleanu părea dezolat :
— Dracu’ mai înţelege ceva 1
— Eu cred că, după ce l-aţi lăsat în mijlocul uliţei, Mitriţă Dărăban şi-a revenit, s-a ridicat şi-a dat să por- nească la vale... Iar cineva, eare-i voia moartea şi a urmărit ce-aţi făcut, î-a izbit cu tarînga pentru a-i pune definitiv capăt zilelor... Nu-i exclus ca ucigaşul să fi ţintit capul dar victima, fie din instinct, fie din pricina clătinării — doar era şi beat şi ameţit de pumnul lui Mihai Cărăbuş — să fi primit lovitura în claviculă.

Căutînd privirea miorului; Ghiţă Văleanu îi destăinui:
— Aşa mi-am zis şi eu !
— Bănuieşti pe cineva ?
— Asta e ! gemu brigadierul. De patru luni de zile numai la asta mă gîndesc : cine a fost nemernicul ?
— Nu poate fi decît cineva din sat, continuă Vasile Cotoros.
Brigadierul îşi frecă nasul a necaz :
— Nu !... Nu-i din sat! susţinu el cu convingere. Vă rog să mă credeţi că am luat pe fiecare om în parte... De

la pruncul din leagăn pînă la bătrînul neputincios... Şi nu m-am putut opri asupra nimănui.
Maiorul ii aminti :
— Tarînga e totuşi de la carul lui Mihai Cărăbuş.
— Am auzit, rosti Chiţă Văleanu of tind.
— N-a putut-o lua decît cineva care ştia bine ce are omul în ogradă.
— Asta nu mi-a trecut prin cap, recunoscu brigadierul.
— Poate ar fi cazul să te gîndeşti, îi sugeră maiorul.
Pe şleaul dinspre sat se auzi în momentul acela tropăitul unui cal şi uruitul unei şarete. Instinctiv, întoarseră amîndoi privirile. Domnica Văleanu, mînînd calul cu pricepere, se apropia de ei.
— Iţi vine nevasta, îl anunţă maiorul pe brigadier.
Şareta se opri curînd lîngă remorcă. Grijuliu, Ghiţă Văleanu prinse calul de dîrlogi. Femeia sări sprintenă în mirişte.
— S-a întîmplat ceva ? se interesă soţul cu un aer în-grijorat.
Nevastă-sa îl informă pe un ton calm :
— Mi-a trimis vorbă preşedintele să te duci numai- decît la primărie... E cineva de la judeţ.
—■ Ce vrea de la mine ?
— Nu mi-a spus.
Nemulţumit, brigadierul făcu spre Vasile Cotoros :
— Mă iertaţi ! Se adresă apoi, poruncitor, nevesti-si : Tu ce faci ? Nu mergi ?
— Mai rămîn oleacă.
— Cum vrei ! rosti omul.
Sări în şaretă şi smuci de hăţuri. Calul pomi fără alt îndemn.
Mai puţin stingherită ca în zilele precedente de prezenţa lui Vasile Cotoros, femeia se adresă pe un ton familiar :
— Tot n-aţi mîntuit ancheta ?

■— Mai am niţel.
■— Aşa ! *
Domnica Văleanu i se păru maiorului mai îndrăzneaţă, mai

sigură de sine ca oricînd. Dădea impresia că se eliberase de obsesiile ce-i tulburaseră zilele şi nopţile.

Curtenitor, Vasile Cotoros o invită la umbră, pe snopii de paie de lingă remorcă.

— Mă bucur că ai rămas, redeschise el vorba.

Ridicînd cochet din sprîncenele ei atît de frumos arcuite, femeia se interesă :

— De ce ?

— Voiam să mai discutăm ceva.

— Păi, n-aţi aflat tot ?

Maiorul pufni pe nări :

— Ce bine ar fi !

Ea se corectă :

— Voiam să spun că, In ce ne priveşte, nu văd ce v-ar mai interesa.

Căutîndu-i ochii mari, verzi, Vasile Cotoros îi strecură :

— Doar într-o anumită măsură.

Intrigată, femeia ridică glasul :

— Dar ce-aţi vrea să mai ştiţi ?

— De pildă, cum l-aţi purtat peMitriţă din casă pînă-n uliţă.

Clipind din genele lungi, Domnica Văleanu întrebă agasată :

— E atît de important ?

— Este ! rosti grav Vasile Cotoros. Şi adăugă : De asta ar putea depinde vinovăţia sau nevinovăţia voastră.

Tonul lui sentenţios strecură spaimă în inima femeii.' Ea începu cu glasul uşor tremurat :

— L-am pus pe ţol şi l-am...

— Asta ştiu, o întrerupse Vasile Cotoros. Mie să-mi spui însă un lucru : dumneata de unde l-ai apucat ?

— De la picioare, rosti ea fără nici o ezitare.

— Nu de la cap ?

=- Nu,

— Soţul dumitaîe mi-a declarat chiar adineaori,,;

■— Nu putea să vă spună altceva, îl întrerupse ea ho-tărîtă. Ceea ce faci în asemenea clipe nu uiţi cît trăieşti.

Cu un gest scurt, repezit, Vasile Cotoros scoase carnetul şi pixul. Femeia începu să se alarmeze,

— Să zicem că aţi ajuns în uliţă, în dreptul grădinii Iui Acatrinei, îi explică maiorul, .şi l-aţi aşezat pe Mitriţă în mijlocul drumului. Arată-mi te rog pe hîrtie unde stătea fiecare dintre voi în momentul acela ?

■— Trebuie ? făcu ea rugător»

— Neapărat !

Intre degetele ei fine, subţiri, pixul tremura* Vasile Cotoros o preveni :

— Şi soţul dumitale mi-a făcut adineaori o, schiţă... Sînt convins că ce mi-a desenat el e adevărul curat.

Privind năucă la fila albă a carnetului, Domnica Vă- leanu îngăimă :

— Nu înţeleg cum trebuie să...

, Luîndu-i pixul din mînă, maiorul începu s-o ajute i

— Âsta-i uliţa... Asta-i direcţia spre sat,.. Şi asta spre cîmp... Iar aici ţolul pe care zăcea Mitriţă Dărăban.

Cu ochii ieşiţi din orbite, Domnica Văleanu fixa dreptunghiul desenat de Vasile Cotoros»

— Tot nu înţeleg ! gemu ea,

'Răbdător, Vasile Cotoros îi explică ;

— In care capăt al ţolului te aflai în clipa aceea .?

■— în cel de la vale, izbuti ea în cele din urmă Sa. ros™ tească.

— Spre sat ?

— Da.

*— Păi acolo era capul lui Mitriţâ.

— Da L„ Nu ! se corectă ea imediat. Eram la picioare»

■— Şi-atunci cum de l-au găsit ou capul la vale ?

— Nu ştiu ! izbucni ea în plîns» Eu acolo eram,,, La picioare ⁝1

—■ înseamnă că l-aţi întors voi după aceea ?

— Nu l-am întors, îngăimă ea printre sughiţuri. Aşa l-am lăsat,.. Cum l-am adus»

Maiorului i se făcu milă de ea.

32

~ Ei, gata, gata ! Nu mai plînge.

Femeia se văietă :

— Cit o să ne mai chinuiţi ?

Strîngînd carnetul şi pixul, Vasile Cotoros o linişti :

— Cu asta am terminat.

’—• Aţi putea avea mai multă milă, îi ceru ea smiorcăind, Clătinînd capul a doj ană, Vasile Cotoros îi replică ᴶ, De Mitriţă Dărăban cine a avut milă ?

—■ Ce vină am eu ? continuă Domnica Văleânu să se jeluiască. Sînt o amărîtă de femeie ! Slabă şi neajutorată,., Satul mă oropseşte... Dumneata mă'învinuieşti... Nu mai pot ! hohoti ea. Nu mai pot ! Dacă aş ştii măcar ce vină am ! Cu ce-am greşit ?

*— Hai, linişteşte-te ! o sfătui maiorul cu blîndeţe.

*

* *

Trecuse de chindie. Vasile Cotoros apăsă clanţa portiţei gazdei sale care robotea în jurul cuptioraşului.

— Mare minune ! îl întîmpină lelea Catrina. Lihnit de foame şi storghit de umblet ca un cîine de pripas. Ai mîntuit ?

Maiorul păşi agale către cuptioraş.

— Mi-i teamă că abia o iau de la capăt, i se destăinui el.

— Prin urmare n-ai aflat mare lucru ?

— Ba am aflat.

– Da’ tarînga unde-ai lăsat-o ?
Amuzat, maiorul pufni pe nări :
– Ai cumva cunoştinţă şi de cîte ori am strănutat pe ziua de azi ?
—- Dacă m-aş strădui oleacă, aş afla.
—- Ce-mi dai să mănînc ?
– Răbdări prăjite ! îl apostrofă lelea Catrina. Pentru că ’mneatale iţi vine greu să trimiţi vorbă cînd te înapoieri,,. Acu aşteaptă să. pun de mămăligă.,. Am pui şi smîntînă,
– Buuun 1 exclamă maiorul bucuros. Cînd îi gata să mă chemi,

A
Dădu să păşească spre odaia sa, dar lelea Catrina îl opri :
– Poţi să stai oleacă şi cu mine de vorbă... că nu--ţi cade gradul de pe umeri.
Supus, Vasile Cotoros luă un scăunel şi se aşează lîngă măsuţa cu trei picioare. Fără a înceta roboteala, lelea Catrina reîncepu :
■– Pe unde treci, laşi în urmă numai răzmeriţă.
Maiorul ciuli urechile :
– Da’ ce s-a mai întîmplat ?
– Ai băgat dihanie în casa lui Mihai Cărăbuş.
Mirat. Vasile Cotoros încercă să ghicească :
– Nu cumva şi-a luat nevasta Ia rost ?
– Cărăbăneşte la ea de cînd ai plecat de acolo... O bănuieşte că ar avea un ibovnic.
– Şi'are ?
– Apăi cine poate şti ! Şi dacă are, tot degeaba... Nu recunoaşte ea nici dacă o frige cu ceară.
– Deci o bănuieşte !
– El zice că numai un ibovnic al nevesti-si a putut să intre seara în ograda lui ca să-i ia tarînga de la car. Iar asta cam aşa-i... Numai unul pe care-l cunoşteau cîinii şi avea habar de rostul gospodăriei putea să facă asemenea trebuşoară.
Vasile Cotoros căzu pe gânduri. Lelea Catrina însă tot nu se opri din trăncăneală :
– Biata femeie şi-a luat lumea-n cap ! A fugit de-acasă la neamurile ei.
– Unde s-a dus ?
– La Chiţă Hapău... La frate-su !
Zîmbind în sinea lui, Vasile Cotoros îşi spuse :
„Biata Domnica ! Tot pe capul ei a căzut şi asta !“
în ceaun mămăliga începuse a forfoti.
*
* *
Lungit din nou. pe crivatul din camera cea mare a lelei Catrina, Vasile Cotoros îşi puse mîinile sub cap. „Are drep-

tate băbuţa !... Puiul cu smîntînă e bun numai cu mă-măliguţă“.
84
Maiorul era un gourmet. Cinci avea răgaz — mai ales în vacanţe — îi plăcea să-şi gătească singur. Era expert mai cu seamă îh alivenci, colţunaş şi ghiveci călugăresc. Iar ■ cînd aveau musafiri, nevastă-sa lăsa sandviciurile numai în seama lui. „Niciodată n-am să le pot face cu atîta migală ca el“, îşi lăuda ea bărbatul. Iar el se umfla în pene ca un curcan mănăstiresc.

Firea meticuloasă constituia o calitate preţioasă şi pentru specialitatea pe care şi-o alesese. Conştient de acest lucru, maiorul îşi avertiza subalternii :

„Un criminalist trebuie să aibă trei calităţi de bază : fantezie, spirit de observaţie şi migală“.

Mai tînărul său coleg, căpitanul Dragomir Onofrei, îi replicase :

„Fantezia nu face casă bună cu migala“.

„Te înşeli, susţinea Vasile Cotoros. Numai minţile dezordonate au fantezie haotică“.

Amintindu-şi de acest dialog, maiorul constată :

„Din păcate, Onofrei nu are prea multă fantezie“.

Se întrebă însă în ce măsură o poseda şi el ? Iar dacă exista, la ce-i folosea ? Pentru că ajunsese cu ancheta în acelaşi punct mort în care se poticnise şi mai tînărul său coleg.

„Cel mult, continuă Vasile Cotoros, am obţinut nişte date în plus“.

Dacă Onofrei avea îndoieli în privinţa vinovăţiei Hapăilor, el era convins. Nu aceştia îl uciseseră pe Mitriţă Dărăban.

Nici chiar faptul că dăduse peste tarîngă în ograda lui Acatrinei şi-l identificase apoi pe stăpînul acesteia, nu constituia, după opinia lui, o dovadă a vinovăţiei Hapăilor. Apoi mai trebuia şi dovedit că magazionerul fusese lovit cu tarînga de la carul lui Mihai Cărăbuş. Cu toate acestea descoperirea tarîngii i se părea deosebit de importantă, îi anunţa o nouă pistă. Dar care era aceasta ? De unde începea şi unde sfîrşea ?

„Mihai Cărăbuş îi „cărăbăneşte“ la pumni de pomană nevestisi, îşi spunea maiorul. N-are să afle nimic de la ea...
85
Poate nici n-are ce, afla. Şi-n^Orice caz, nimic care ar putea să mă ajute“,

Nevasta lui Cărăbuş i se păruse o femeie încă în floarea, vîrştei, sprinţară, bună de gură,

„Dar asta nu înseamnă că trebuie neapărat să aibă şi ibovnic, cugetă Vasiîe Gotoros. Său o fi simţit bărbatul ceva de-a tăbărît cu atîta furie asupra ei ?“.

Totuşi ideea dfe ibovnic nu înceta a-i da tîrcoale. O întorcea pe o parte şi pe-alta, o alunga şi-o, rechema pînă ce-i răsări în minte; chipul nevestei lui Mitriţă Dărăban. Din cercetările întreprinse de Dragomir Onofrei nu reieşea că aceasta ar fi avut, la rîndul ei vreun ivobnic în sat.

„E femeie potolită, la locul ei“, îi confirmase lelea Catrina.

Dar nu o dată avusese maiorul prilejul să descopere Ia „femei,potolite, la locul lor“, fapte incredibile.

„Trebuie să-i mai fac şi ei,o vizită“, hotărî el.'

Deşi umbletul din ziua aceea îl trăgea la lenevire, se ridică to tuşi în coate apoi coborî din crivat.

„O vizită în plus nu strică“, se încurajă el.

Zărindu-1 pe prispă, lelea Catrina îl şi apostrofă :

— Iar ai pornit-o ?

— Numai oleacă, pînă-n sat, făcu neastîmpăratul să« chiriaş.

“ Ctinosc eu ce înseamnă la dumneata „oleacă“, îl dojeni gazda. Ai grijă să închizi bine portiţa cînd te îna- poiezi... Să nu-mi scape vreo orătanie din ogradă că te pun să mi-o plăteşti cît nu. face.

— Plătesc ! se arătă Vasile Cotoros supus.

Curioasă foc, gazda continuă să-I iscodească

— Acum pe .cine mai: „calci“ ?

— Mă duc să văd ce mai face văduva,

_— Nu-i rău, admise lelea Catrina. Dacă le duci orfanilor şi nişte bomboane ori ciucalată, ai face chiar o faptă bună,

— Am să le duc,

•— Iar dacă nu te-or omeni cu nimic acolo, ceea ce mi cred. g'ăseşti mîncarea în cuhnie, sub prosop,

.. Mulţumesc;-

>Y

Peste sat se lăsa înserarea. Era ceasul care-i plăcea poate cel mai mult lui Vasile Cotoros. Fuioare subţiri de fum se ridicau de la cuptioarele din ogrăzile ţărăneşti. Cireada de vite venea de la păscut răscolind colbul uliţelor iar viţeii răgeau de foame prin ocoale. Cîte un cîrd de gîşte întirziat pe baltă era minat din urmă cu vărguţa. Pe la porţi, sătenii veniţi de la cîmp mai fumau cîte o ţigară şi-şi împărtăşeau pătăraniile de peste zi. Vasile Cotoros trecea agale, pe lîngă ei. Clătinînd capul şi adre- sîndu-le nelipsitul „bună-seara“, gospodarii îi răspundeau binevoitori urmărindu-1 cu priviri curioase.

Maiorul se opri la prăvălia sătească unde, după sfatul lelei Catrina, îşi umplu buzunarele cu bomboane şi batoane de ciocolată. Ştia că Mitriţă, moldovean care se respectase, lăsase în urmă-i „o tîrlă“ de prichindei.

Numărîndu-i în gînd, maiorul îşi amintea din pătăra-" niile

cu care maică-sa îi legănase copilăria.

„Cică un om, îi suna şi-n clipa aceea în urechi glasul mamei avea la copii că nici el nu le mai ştia socoteala.- Şi-ntr-o zi, un vecin al lui i-a grăit aşa i „Da' mulţi copii ai, cumetre!“ „Nu-s mulţi, cumetre!“ i-a zis omul, Şi-a început să-i numere :

„Doi la oi,
Doi la boi,
Şapte-nmţă la cimpoi,
Jar Măndica Şi Săflica Şi Matei Şi Doroftei Stau la foc Că-s mititei“,

' r» . (

Purtat astfel de gînduri, maiorul se pomeni pe neştiute în faţa casei lui Mitriţă Dărăban. Aflată în mijlocul satului, la şosea, gospodăria fostului magazioner al CAP-ului reţinea atenţia trecătorului. Un gard de fier cu temelie de
8?
beton despărţea gospodăria de stradă. Porţile, tot din fier, erau vopsite în verde. De la portiţă pornea o alee cu pietriş, în faţa casei, straturi de flori îngrijite răspîndeau un parfum ameţitor.

Clădirea, arătoasă, cu cerdac larg, avea trei odăi în faţă şi alta în prelungire. în spatele casei — grajdul, coteţele iar după un gard de sîrmă, grădina.

„Bun gospodar a fost“, constată Vasile Cotoros.

Lătratul furios al cîinelui legat de cuşcă anunţă intrarea musafirului în ogradă. Stăpîna casei, cu o doniţă în mînă, tocmai se îndrepta spre grajdul vacii. Dar cînd îl zări pe Vasile Cotoros, lăsă doniţa jos, îşi aranjă în grabă broboada de pe cap şi-şi netezi şorţul.

— Dumneavoastră ? se arătă ea surprinsă.

Maiorul o salută de la distanţă :

-— Bună seara !

— 'seara ! făcu femeia stingherită.

Istovită de atîtea naşteri — şapte la număr — Măruţa Dărăban i se părea lui Vasile Cotoros îmbătrînită prematur.

„Nici nu cred c-a fost vreodată frumoasă“, îşi zicea.

Ciolănoasă, cu faţa îngustă, nas drept, ascuţit, buze subţiri, nu putea concura nici pe departe cu Domnica Văleanu.

„De ce-o fi luat-o Mitriţă Dărăban ? se întreba în continuare maiorul.

Femeia îi zîmbi. Şi zîmbetul o înfrumuseţă.

„Ia te uită cum o schimbă“, constată ofiţerul.

Dînd apoi cu ochii de doniţa lăsată jos, o îndemnă :

— Duceţi-vă la vacă !... Eu pot să mai aştept. Vita nu trebuie să aştepte.

— Are viţel mic, se scuză femeia.

— Duceţi-vă !

— Da' poftiţi întîi în casă.

– Nu ! Nu ! se împotrivi Vasile Cotoros. Am să stau puţin cu copiii... Unde sînt ?

– Cu mama... Le dă de mîncare.

– îi găsesc eu.

In bucătăria de vară, şapte perechi de ochişori iscoditori, plus cea neprietenoasă, a bunicii, îl întîmpinară pe nepoftitul musafir.

– Pot să intru ?

– Amu, dacă tot aţi venit, poftiţi, încuviinţă bătrîna morocănos. Se repezi apoi la cei şapte nepoţei : Şi voi ce căscaţi gura ? N-aveţi în străchini ?

De fapt erau farfurii, dar bătrîna tot străchini le zicea. Arţăgoasă, îl smulse apoi pe prîslea de pe oslon şi-l aşeză, cu mişcări nu tocmai domoale, în poalele ei. Dar băieţelul, nu mai mare de doi ani, părea obişnuit cu asemenea tratament. Încît îl fixă mai departe pe noul venit cu ochişorii lui negri ca mura, molfăind laptele cu orez pe care i-1 îndesa bunică-sa cu o linguriţă în gură.

Maiorul îşi căută un scăunel şi se apucă să contemple încăperea. Mitriţă Dărăban întocmise, pentru numeroasa-i familie, o bucătărie de vară încăpătoare. în dreapta, lîngă uşă, pusese o sobă de gătit cu cinci ochiuri şi cuptor. De cealaltă parte, o masă lungă, rudimentară, cu două osloane. Iar de peretele din fund se rezema un dulap de bucătărie întocmit probabil de acelaşi tîmplar nu prea îndemânatic. Dar, aşa cum arăta, bucătăria corespundea cerinţelor de vară ale familiei.

La masă, presupunea maiorul, fiecare avea locul lui bine stabilit. Ultimii trei copii şi bunica ocupau oslonul de lîngă perete ; ceilalţi patru – oslonul din mijlocul odăii. Fata cea mare, de 14 ani, stătea în capătul dinspre uşă al mesei pentru a fi mai aproape de plita cu mîncare şi căldarea cu apă. Lîngă ea, pe taburet, în capul mesei, era fără îndoială locul mamei. Iar de cealaltă parte a mesei, pe taburetul de lîngă dulap, nu putea fi decît locul capului familiei, şi care de patru luni de zile nu mai era ocupat. Cînd şi cînd, copiii îşi strecurau privirea spre locul rămas gol nădăjduind că, printr-o minune, îl vor vedea din nou pe tatăl lor acolo.

înduioşat de această scenă de familie, Vasile Cotoros îşi simţi inima grea. Instinctiv, îşi pipăi buzunarele. îşi

aiUimi de bomboanele şi baloanele de ciocolată cumpărate de Ia prăvălia sătească dar îşi zise că nu era încă moirientul să le împărţească. Copiii – patru fete şi trei băieţi – continuau să mănînce în tăcere. Era, o linişte neobişnuită, impusă atît de dispariţia de neînţeles pentru ei a tatălui cît şi de prezenţa străinului care nu-i scăpa din ochi.

Călcîndu-şi pe inimă, bătrîna simţi totuşi nevoia să-l

îndemne pe musafir :
— Poftiţi cu noi la masă.
Vasile Cotoros îi surîse prieteneşte, şi făcu un gest de împotrivire :
— Ospătaţi sănătoşi !
Surprinsă a-1 auzi folosind expresia moldovenească, bătrîna se interesă :
— Eşti de pe la noi ?
— De pe aici.
— Departe ?
■— Dinspre Roman
— Da, da ! făcu ea gînditor.
Şi cu asta, încheie vorba.
Pe la sfîrşitul cinei apăru şi Măruţa.
— Nu prea mai au vitele ce paşte, remarcă ea arătînd doniţa cam goală.
Bătrîna măsură dintr-o privire cantitatea de lapte muls şi conchise :
— Aşa~i la vremea asta.
Măruţa Dărăban strecură laptele şi-l puse în oale de lut, la prins. Apoi ocupă, aşa cum prevăzuse Vasile Cotoros, taburetul de lîngă uşă. Maică-sa începu să-i umple farfuria cu borş de legume.
— Nu-mi pune aşa de mult, o opri Măruţa.
La fel de arţăgoasă, bătrîna o dojeni :
— Da’ mănîncă şi tu, fată, mai de doamne-ajută ! Că doar n-ai să te călugăreşti amu... Ai şapte guri de hrănit.
■— Ştiu eu mai bine ca mata cît îmi trebuie şi ce am de făcut, îi reteză fiică-sa vorba. Şi-n timp ce ducea lingura la gură, i se adresă Iui Vasile Cotoros : Nu vă place mîn- carea noastră ?

— Mulţumesc ! refuză acesta din nou. Am ajuns tirziu acasă şi lelea Catrina m~a îndopat ca pe-un curcan.
— De asta-i bună ! făcu bătrîna răutăcios,
Sătui, copiii începură să se ridice de la masă. Vasile Cotoros îi chemă :
— Ia veniţi voi încoace !
Precauţi, aceştia cerură din priviri. îngăduinţa mamei.
— Duceţi-vă ! se învoi ea.
Bătrîna, nemulţumită, îşi- strînse gura pungă, dar nu se amestecă. Obişnuit a se purta, eu cei miei, Vasile Cotoros izbuti repede să şi-t apropie. Le dărui, făeînd parte dreaptă, bomboanele şi ciocolata adusă anume pentru ei,
Oţărîtă, bătrîna îi avertiză :
— Nu care cumva să vă ghiftuiţi în seara asta cu toate... Mai lăsaţi şi pe mîine !
Bucuroşi, copiii o zbughiră spre casă şi se adunară eiotcă în jurul televizorului. Bătrîna. îşi arătă iarăşi' ne-

mulţumirea : »

— In loc să se culce, mănîncă afurisitul ăsta de televizor... pe pîine.

Ştergmdu-şi colţurile gurii înguste, Măruţa Dărăban îi ceru mamei sale :

— Stfînge mata pe-aici ! Eu mă duc cu tovarăşul maior în casă.

Pe un ton repezit, bătrîna se adresă amîndurora :

— Da’ ce mă rog aveţi a mai grăi ? De-atîta; amar de vreme numai asta faceţi : Grăiţi şi iarăşi grăiţi !... Dar lâ un capăt tot n-ajungeţi.

Simţindu-se vizat, Vasile Cotoros îi răspunse :

— O să ajungem.

— Cînd ? îl apostrofă bătrîna. După ce ne-om duce şi noi, în groapă, după Mitriţă ?... Cit mă vezi de bătrînă şi de neputincioasă, pînăfla urmă îmi fac singură! dreptate. Asta s-o ţii minte.

Maiorul ridică mina :

— Nu va fi nevoie.

— Aşa a zis şi cel care a fost înaintea dumitale. Şi-au trecut patru luni de-atunci.

— Acum e vorba numai de zile, o încredinţă Vasile Cotoros. .I

' Neîncrezătoare, bătrîna mormăi ca pentru ea :

— De-aş trăi s-o văd şi pe-asta.

Amintindu-şi că era totuşi musafir, Măruţa Dărăban se simţi obligată faţă de maior :

— Mama a ţinut tare mult la Mitriţă !... Rar ginere şi soacră care să se împace aşa ca ei.

— Dumnezeu e nedrept, conchise bătrîna. Pe cei răi şi netrebnici îi ţine în viaţă pînă uită de ei iar pe cei buni şi drepţi îi ia devreme. '

— Să mergem, îşi îndemnă Măruţa Dărăban musafirul.

îl conduse în odaia din faţă. Maiorul remarcă mobila orăşenească, tip cameră de zi, ferestrele astupate cu hîrtie albastră şi cu perdele de marchizet crem, pereţii cu tablouri şi fotografii de familie. Un loc aparte îl ocupa tabloul mare, colorat cu stîngăcie, înfăţişînd pe Măruţa şi Mitriţă Dărăban la nunta lor.

„Nici ca mireasă n-a fost frumoasă“, îşi zise el evitînd privirile insistente ale stăpînei casei. în schimb mirele, în ciuda aerului său rigid, mirat, oarecum speriat de obiectivul aparatului de fotografiat, rămînea un bărbat falnic.

„De ce-o fi luat-o ?“ se întrebă din nou Vasile Cotoros.

Ghicindu-i parcă gîndurile, Măruţa Dărăban îl iscodi :

— Nu ne prea potriveam... Aşa-i ?

— De ce ? protestă maiorul formal. Eraţi o pereche frumoasă.

Femeia scoase un suspin :
— La luminare şi toanta pare floare.
Vasile Cotoros o întrebă atunci direct :
— Nu v~aţi luat din dragoste ?
— Doar eu l-am îndrăgit, mărturisi femeia cu durere. El n-a vrut decît copii de la mine... Tare i-au mai fost dragi... Apoi am avut şi zestre... Tata, dumnezeu să-l ierte, numai pe mine m-a avut,
— Gospodăria a fost deci a bătrînului ?
— A lui.

— Pare-se că n-aţi avut totuşi un trai rău ?
— De ochii lumii... Pentru că numai eu ştiu ce-a fost în inima mea... Cîte nopţi am petrecut cu oî:hii treji, muncită de întrebări... Deşi stătea în pat, lîngă mine, tot timpul l-am simţit străin... Al alteia era, nu al meu. Şi glasul femeii sună brusc duşmănos : N-ar mai încăpea în piele şi-n cămaşă, curva dracului !... Numai ea mi l-a vîrît în groapă. Şi adăugă sentenţios : Dar n-am s-o iert, tovarăşe maior !... De ştiu că vînd tot... Chiar de rămîn săracă, lipită pămîntu- lui, nu mă las pînă ce n-o văd în puşcărie.
Vasile Cotoros o sfătui :
— Mută-ţi gîndul, femeie.
Strîngîndu-şi buzele, şi aşa subţiri ca două linii, Măruţa Dărăban îl fulgeră :
— Mă aşteptam eu !
Surprins, Vasile Cotoros o întrebă :
■— La ce te aşteptai ?
— Ştiam c-o să te laşi şi dumneata îmbrobodit.
Eu ? făcu maiorul mirat. De cine ?
— De năpîrcă ! îi strigă femeia în faţă.
Aşezîndusşi pumnii mari, pistruiaţi, pe masă, cel învinuit rosti potolit :
—r O fi avînd ea alte păcate, însă de data asta o bă-nuieşti pe nedrept. Nu ţi-a ucis ea bărbatul.
— Şi-atunci cine ? Cine i-a scurtat zilele ?
— Am să aflu.
— Cînd ?
— Mai jepede decît nădăjduieşti. Şi maiorul adăugă pe acelaşi ton sfătos : Am însă o rugăminte.
— La mine ?
— Dumneata poţi să mă ajuţi cel mai mult.
Descumpănită, Măriuţa Dărăban îi cerceta chipul aspru, roşcovan, stropit cu pistrui care, la lumina lustrei din plafon, păreau aurii.
— Cum aş putea să te ajut ? întrebă femeia în cele din urmă ?
— Cel care ţi-a omorît bărbatul nu-i din sat.

– Nu mai spune ! făcu ea în zeflemea. Şî de uhde-i; mă rog ?

– încă nu ştiu... Dar trebuie găsit... Şi-am să dau de el... în gaură de şarpe să se fi ascuns şi tot îl dibuiesc.

■– Bărbatul meu n-avea alţi duşmani, îl avertiză ea. Nici în sat, nici aiurea.

Căutîndu-i chipul, Vasile Cotoros o fixă. Ochii mici, încărcaţi de ură, ai Măriuţei Dărăban nu se feriră.

– Poate-i imul plecat din sat ? îi sugeră maiorul. O lucire scurtă, de-o clipă, lumină privirea femeii. Nu ţi-a trecut prin minte aşa ceva ? stărui el.

Măruţa Dărăban îngăimă :

– Nu... Nu mi-a trecut.

– E singura explicaţie, continuă maiorul. Femeia îşi plecă privirea. Ia gîndeşte-te bine, insistă el. Ce prieten a avut printre cei plecaţi din sat ?

– Mulţi! rosti ea ca pentru sine. I-a plăcut să petreacă şi-a avut mulţi prieteni... Da' nu ştiu să-l fi duşmănit vreunul într-atît încît să-i dorească moartea.

O fotografie nu prea mare, de grup, tot de la nunta soţilor Dărăban, atrăgea mereu atenţia anchetatorului. La un moment dat acesta nu mai rezistă tentaţiei şi se ridică de la masă pentru a o cerceta mai de-aproape. în prim plan – naşii, cu lumînările în mîini, şi cei doi miri. In plan secund –■ druştele şi vorniceii. Toţi aveau ochii fixaţi spre obiectiv, cu excepţia unui vornicel pe care declanşarea aparatului de fotografiat îl surprinsese cu privirea întoarsă spre mire.

– îmi dai voie să mă uit puţin ?

Cu o uşoară ezitare în glas, Măruţa Dărăban încuviinţă. Maiorul desprinse fotografia de nuntă de pe perete şi reveni la masă.

Femeia părea intrigată. Anchetatorul se interesă I

– Cine-i flăcăul ăsta ?

Un început de emoţie coloră uşor obrajii Măruţei Dărăban.

– Un băiat de pe la noi,, rosti ea în cele din urmă.

Cu un gest reflex, Vasile Cotoros căută în buzunarul

de la piept al bluzei sale de vară şi scoase o lupă. Tacticos, începu să studieze grupul de nuntaşi.

– Frumos flăcău ! constată maiorul. Femeia nu re-, acţionă. Cum îl cheamă ?

Suspicioasă, Măruţa Dărăban îl iscodi ;

– De ce vreţi să ştiţi ?

– Ai observat cum se uită la voi ?

– Cum să se uite ? făcu ea. Ca toţi oamenii.

– A fost cumva pretendent la mîna dumitale ?

– O fi fost ! rosti ea nepăsător.

– Şi ?

– Tata n-a vrut să mă dea.

— De ce ?
— Era cam fluşturatic.
— Cum îl cheamă ?
— Damian...
•— Şi mai cum ?
— Porcescu... Da' acum îşi spune Porescu... Cum. ar veni... de la Por împărat.
— Damian Porescu, repetă maiorul.
— Ii mai zice şi „D.P.“, adăugă femeia cu un zîmbet.. E un fel de artist...
— Interesant ! Şi unde joacă ?
— La Cluj.., La teatru... Sau cam aşa ceva.. îi scrie numele pe afiş.
— Cînd v-aţi căsătorit mai. era în sat ?
— A plecat după aceea.
Cîntărind fotografia de nuntă în mîini, Vasile Cotoros deduse :
— De ce ? Pentru că n-a putut pune mîna pe zestrea dumitale ?
Cu un uşor suspin, Măruţa Dărăban confirmă :
— Şi tata, dumnezeu să-l ierte, gîndea aşa,
— Era de vîrsta lui Mitriţă ?
— Acelaşi leat... Au făcut şcoala şi armata împreună —■ De cînd n-a mai fost prin sat ?
— De mult..,
;— De cînd... Un an, doi ?

;—* A, nu ! Mint ! A fost la Crăciun.
.— S-a întîlnit şi cu Mitriţă ?
— Cu toată lumea s-a văzut... E o fire tare poznaşă.
■— A fost şi aici, în casă ?
— A fost !
— Mitriţă cum l-a primit ?
Bine !... L-o cinstit, l-o condus pînă la poartă...
— Soţul dumitale nu avea însă o părere prea bună despre el?
— Bărbatu-meu zicea că omul care nu se însoară şi nu are copii face degeaba umbră pămîntului.
— Da' vreun conflict-, vreo duşmănie, n-a avut cu D.P.?
— Ăsta-i ca zvîrluga, tovarăşe maior. îl prinzi şi-ţi scapă printre degete... Iute-iute !... N-are cînd purta duşmănie cuiva... Dacă-i dai, zice bogdaproste. Dacă nu — nu-i cu supărare.
Dezamăgit, Vasile Cotoros dădu fotografia de nuntă mai îa o parte.
„Nu poate fi ăsta !“ îşi zise.
Căută dezorientat în jur. Măruţa Dărăban îl urmărea atentă.
— Aş fi vrut să mă uit şi eu niţel prin sertarele unde-şi ţinea bărbatul dumitale lucrurile, ceru el apoi.
— Nu mai ai ce găsi, îl încredinţă femeia. Căpitanul cel

tînăr, care a fost as' primăvară, a răscolit peste tot... Nu i-a scăpat nici un ungher... Şi-apoi lui Mitriţă nu-i plăcea nici să scrie, nici să primească scrisori... Dacă avea ceva de aranjat cu cineva, se ducea singur ori îi trimitea vorbă să vină la el.

Resemnat, Vasile Cotoros se ridică. Femeia îl opri :

— Prin urmare, cum rămîne ?

Maiorul îi întinse mîna a împăcare :

— Va fi bine !

— Aşa bine, rosti ea cu obidă, numai la duşmanii pe care-i ştiu eu. ■ .... .(

îşi conduse totuşi musafirul pînă la portiţă.

La înapoiere, Vasile Cotoros găsi uliţele satului pustii. Flăcăii nu mai hălăduiau ca altădată prin sat, pînă după

miezul nopţii. Şi ei, şi fetele de seama lor, erau mai mult musafiri pe la casele părinteşti. Oraşele absorbiseră aproape întregul tineret : în şcoli, universităţi, în fabrici, şantiere...

Pe uliţa principală mai lucea ici-colo cîte un bec electric. De îndată însă ce coti spre casa lelei Catrina, întunericul îl învălui deplin pe maior. De teamă să nu calce în vreo groapă ori să se împiedice de bolovani, călca mai cu atenţie.

„N-am făcut nici o ispravă la Măruţa", îşi zicea ne-mulţumit.

Plănuia ca a doua zi să se ducă la primărie şi să-şi facă lista celor plecaţi din sat. îl interesau mai ales cei de-o vîrstă cu Mitriţă Dărăban. „Poate n-or fi aşa mulţi", nă-dăjduia în sinea lui.

îi veni între altele în minte şi fotografia de nuntă.

„Ciudată totuşi privirea aceea a lui D.P.", îşi spuse.

îl amuzau iniţialele, apoi eliminarea lui „c" de la Porcescu.

„Por împărat... Porescu ! îşi repetă el. Trage a om de seamă !"

Nu era întîia oară cînd întîlnea asemenea năzbîtii pe care însă le trata cu îngăduinţă. Şi-n orice caz experienţa lui de criminalist îi spunea că ucigaşii nu se aleg dintre asemenea năzbîtioşi. Dar poţi să ştii ?

O dată ajuns la casa lelei Catrina, avu grijă să închidă portiţa bine şi să se strecoare pe vîrfuri în odaia sa. Ca să nu-1 năpădească ţînţarii, se dezbrăcă pe bîjbîite şi se strecură în crivat lăsînd aerul curat, răcoros, parfumat, al nopţii să-i intre prin fereastră. îşi propuse să adoarmă cît mai repede cu putinţă pentru ca a doua zi să se scoale în zori. Ţinea neapărat să-l prindă pe primar înainte ca acesta să plece la cîmp.

Cînd se trezi însă soarele îi bătea în fereastră. A

„Fir-ar să fie !“ îşi zise el necăjit.

Se spălă şi se echipă ca la armată, apoi o zbughi pe portiţă înainte ca lelea Catrina să apuce a-1 zări. Cu paşi mari, ostăşeşti, o apucă pe cel mai scurt drum către primărie. La bineţe răspundea mormăind, cu gesturi scurte, repezite. în urma lui, sătenii încrucişau priviri nedumerite.

97

„S-o fi-ntîmplat ceva“, înregistră el din mers un glas de femeie.

Nu-i dădu însă nici o atenţie. Gîndul îi era numai la primar.

„Dacă-1 pierd, îşi calcula el probabilităţile, s-a dus ziua de azi“.

Cînd ajunse la primărie, era aprins la faţă, năduşit. Spre norocul lui, îl zări pe primar coborînd scările de la intrare înconjurat de săteni. La poartă îl aştepta o şaretă.

Răsuflînd uşurat, Vasile Cotor os îi făcu semn de la distanţă.

— Degeaba te zoreşti, îl întîmpină primarul. Trebuie să plec chiar în clipa asta la cîmp.

— Dacă n-aveţi nimic împotrivă, vă însoţesc, stărui Vasile Cotoros.

—- Mă rog ! se învoi primarul fără prea multă convingere. Dacă n-ai altceva mai bun de făcut...

Se înghesuiră cum putură în şaretă. Dînd bice calului, primarul simţi nevoia să se scuze :

— Stai cam ghemuit...

— Oamenii cumsecade încap oriunde, îi replică maiorul. Numai cei ai dracului nu-şi găsesc locul nicăieri.

Cercetîndu-1 cu coada ochiului, primarul se interesă :

— Merge treaba ?

Cu un uşor suspin, Vasile Cotoros recunoscu 1

— Nu prea.

/ — Unde te~ai împotmolit ?

— în ograda lui Mihai Cărăbuş... Dacă aflu cine i-a luat tarînga am rezolvat problema... Aici e toată cheia,

— Zăbăucul şi-a alungat femela de acasă, îl informă primarul.

— Am auzit.

— Se vorbeşte că dumneata l-ai îndemnat.

— Ei, nici chiar aşa ! izbucni Vasile Cotoros în rîs.

Primarul stărui :

5— Ceva totuşi i-ai zis ?

— I-am cerut să-şi pună la contribuţie mintea, nu pumnii... Adică să se gîndească cine a putut să-i intre în curte şi să-i ia tarînga. Presupun că trebuie să fi fost un

98

cunoscut al casei... Insă de aici şi pînă a învinui femeia de necredinţă...

– Va trebui să-l potolim intr-un fel, conchise primarul.

Calul, un şarg bine hrănit, îi ducea în trap întins. Din obişnuinţă, primarul îl îndemna ţuguindu-şi buzele mari', cărnoase. Sub greutatea celor doi călători, şareta gemea din arcuri la fiecare hop. După cîteva clipe de tăcere, Vasile Cotoros redeschise vorba :

– Aseară, la Măruţa lui Mitriţă Dărăban, mi-a căzut între altele sub ochi o fotografie de la nunta lor.

– Aşa ! se arătă primarul curios.

– Iar printre vornicei se afla şi unul care-şi zice Porescu.

– Aa ! „Artistul“ ! făcu primarul amuzat. E Poreescu toată ziua da’ aşa se fandoseşte el : Porescu.

– ÎI cunoaşteţi ?

– Ba bine că nu ! Da’ ce te interesează ?

– Vă spun după aceea.

– O hahaleră de la oraş care a uitat de satul în care s-a născut şi-a crescut, continuă primarul să-l recomande.

– Prieten cu Mitriţă Dărăban ?

– Nu prea... Mai bine spus Mitriţă nu l-a vrut prieten.

– Atunci ce căuta printre vornicei ?

– Era din partea miresei... Dacă-mi aduc bine aminte, e şi oleacă de neam cu ea... Mai de la Adam, dar... neam.,

– De ce nu-1 suferea Mitriţă ?

– Stai că ştiu ! îşi aminti primarul. Mai în toamna trecută, cred că era prin noiembrie, m-am pomenit cu cinevş de la Cluj... Un doctor. Omul venise să ia referinţe despre numitul, Damian Porcescu, care-şi zice pe-acolo Porescu. Doctorul avea şi o scrisoare de la un prieten de-al meu care lucrează la municipiu... La Primărie... Am făcut împreună o şcoală.

Brusc interesat, Vasile Cotoros întrebă ?

– Doctorul în ce calitate venise ?

– De tată. E o poveste grozavă... Cum spun, ca să-l ajut pe om, am început să mă interesez în dreapta şi-n

stînga fiindcă dumnealui, D.P., n-a prea făcut mulţi purici prin comună... E dintre acei cu liceul neterminat şi facultatea neîncepută... Nici tu meserie, nimic... L-a dat tatsu la şcoală, la un liceu comercial, însă prin anul doi, mi se pare, s-a lăsat de învăţătură... Cu ce se ocupa la oraş, din ce trăia, numai el ştia... Cum îţi spun, prin sat venea rar şi cam pe furiş... Era un fel de „capră rîioasă“ a familiei... Cam atît aflasem despre el pînă ce mi-a amintit careva : „Mitriţă Dărăban îl cunoaşte bine... Au fost vecini... Au copilărit şi-au făcut armata împreună...“ Zis şi făcut ! L-am şi poftit de faţă cu doctorul. „Dumnealui, i-am zis lui Mitriţă, e din Cluj, doctor, cunoscut acolo, care vrea să-l ia pe prietenul tău, D.P., de ginere“. Dărăban al meu s-a

încruntat atunci la mine şi mi-a pus în vedere : „Nici în şagă să nu-mi pomeneşti de asemenea prietenie“... „De ce, bre ?“... „De-aia“. Mai înţelege-te cu el !... Şi-a intervenit atunci doctorul : „Domnilor ! zice. Aveţi în faţă unul din cei mai nefericiţi părinţi“... Cînd l-am auzit, ne-am întors amîndoi cu faţa la el. Am presimţit vreo blăstămăţie a lui D.P. Şi aşa chiar era. Omul avea o fată, o copchilă de optsprezece-nouăsprezece ani, căreia D.P. al nostru i-a pus gînd rău. I-a furat-o, ce mai calea-valea, şi alt copil doctorul nu mai avea... Ne-a povestit în amănunt cum blăstămatul îşi bătea joc şi de ei, părinţi oropsiţi, şi de proasta lor de copchilă, că altfel nici nu poţi să-i zici.

— Ce fel de artist e acest D.P. ? se interesă maiorul.

— Aaa !... Nu-i cine ştie ce de capul lui... E un de ăla... Cum îi spune ? Tehnic !

— Regizor tehnic ?

— Da, da !

— Şi presupun că nu se dă în vînt atît după fată, cît după... familia din care se trage aceasta ?

— Nici nu se discută... Omul ne-a arătat şi poza cop-chilei... Urîţică, biata fata !

— în schimb zestrea~i frumuşică ?

,— Bineînţeles.

r— Iar Mitriţă cum ti reacţionat ?

100

— I-a pus omului în vedere din capul locului : „D.P. e un om necinstit, a zis. Asta s-o ştiţi de la mine“. îţi dai seama că o învinuire atît de grea trebuia lămurită. I-am cerut lui Mitriţă Dărăban să spună sincer, deschis, tot ce ştia... Nu mai ţin minte chiar vorbele pe care le-a folosit, da’ cam asta-i ce ne-a povestit despre Damian Porcescu care-şi zice Porescu... De mic, asta ţin şi eu minte, individul a umblat cu înşelătoria... Cînd îl trimitea tat-su duminica ori în alte zile de sărbătoare, cum era pe-atunci, cu caii ia păscut, D.P.-ul nostru făgăduia un leu cîte unui băietan ca mine să aibă grijă de caii lui... Pe vremea aceea, leul la noi, la ţară, pentru un băietan, părea mare cît roata carului... Şi ce crezi că făcea blestematul în vremea asta ? Se ducea în tîrg, unde se apuca de furtişaguri... Vîra în sîn tot ce-i cădea sub ochi prin prăvălii şi pe la tarabe, iar seara se întorcea la cai burduşit cu fel de fel de lucruri care ne luau ochii : bricege, piepteni, oglinjoare ori turtă dulce şi bomboane, pe care ni le vindea. I

— Dar la şcoală ? I

— Nu învăţa nimic... Copia de la unul, de la altul, dar, mai ales de la Mitriţă Dărăban care era premiantul clasei..."' Apoi, ce-a făcut, ce-a dres, tat-su l-a băgat pe blăstămat la liceul comercial... însă acolo nu i-a mers mult... Pentru că în anul doi, mi se pare, prins cu felurite matrapazlîcuri,- a

fost eliminat definitiv... Tat-su l-a adus atunci în sat şi-a încercat să-l bage ba pe la sfat, ba pe la cooperativă..: Pe băietan însă nu-1 răbda locul şi pace... Cînd pleca pe-un şantier, cînd nu ştiu unde, pînă i-a venit sorocul şi l-a luat în armată... Bineînţeles că şi aici s-a învîrtit... Nu-i prost deloc blăstămatul... Ce-a făcut, ce-a dres, a mîncat şi-n armată pîine uşoară, de furier... Pînă într-o seară...

Clătinind capul, Vasile Cotoros filozofa :

-— Trebuie să vină şi-o „seară“. I

— Aşa e ! încuviinţă primarul. Mai devreme sau mai tîrziu... tot vine. Neapărat vine.

— Ce s-a întîmplat în seara aceea ?

— Mitriţă Dărăban ajunsese sergent... Pe cînd furierul nostru — numai fruntaş. J

■— La ce armă erau ?

—• Grăniceri.

— Bun !

— Acolo armata-i mai aspră, remarcă primarul. O cunosc bine pentru că şi eu am fost grănicer... Zi, noapte, — cu arma pe umăr. însă D.P. al nostru tot nu era mulţumit cu viaţa mult mai dulce ca a celorlalţi pe care o ducea. Deşi se învîrtea mai des de permisii iar ta't-su îi trimitea mereu gologani, se vede că nu-i ajungea... Se pare că-1 sugea de bani „Moţata“.

— I-aţi reţinut porecla ! remarcă maiorul.

:— Păi era vestită prin partea locului,

— Unde’ anume ?

— La Dunăre.

— Am notat.

— Încît D.P., dornic de petreceri, reveni primarul lâ subiect, se dădea de ceasul morţii să facă rost. de golo-gani... Şi unde a început feciorul nostru să cotrobăie prin sundticele ostaşilor... Aceştia şi-au dat repede seama... Că cine-o fi, că cine-o păţi... Pas de-1 prinde pe hoţ. Pentru că, vezi matale, dumnealui, ca furier, avea treabă cînd colo, eînd colo şi nu dădea de bănuit... Mitriţă Dărăban însă, care cunoştea marfa, s-a pus de pîndă... îl supărase mai cu seamă faptul că D.P. îşi băgase ritul şi-n grupa lui... Or ei, ca sergent, nu putea îngădui aşa ceva...

— Şi l-a prins, presupuse maiorul.

.— La prins, repeîă primarul. L-a luat de guler ca să-l ducă la comandant... Speriat de.moarte, D.P. i-a' căzut în genunchi şi l-a rugat de toţi sfinţii şi părinţii din călindarul ortodox şi catolic la un loc să nu-1 nenorocească... Că n-o să mai facă aşa ceva... Că i-a luat Dumnezeu minţile... Că tîrfa de „Moţată“ l-a împins în păcat... Şi cîte şi mai cîte ! A fost într-atît de laş, ne povestea Mitriţă, încît îi curgeau şiroaie de lacrimi.

— Şi l-a iertat ! presupuse Vasile Cotoros.

– Precum bine zici ! confirmă primarul. Da’ cu ce condiţie !... Vezi dumneata ? Mitriţă ăsta, avea un suflet bun... Nu voia moartea păcătosului ci îndreptarea lui Încît i-a cerut lui D.P. să se ducă la comandant şi să ceară trecerea la pichet... Dar nu oriunde ci în pichetul în care

tocmai mergea şi Mitriţă cu grapa lui... Vezi, doamne, ca de acum încolo să-l aibă el sub ochi... D.P. a înghiţit-o şi pe-asta... Şi-a mers în pichet... Cuminte, spăşit, cu frica în sîn, părea cel mai destoinic paznic al frontierei... Iar Mitriţă Dărăban părea şi el bucuros că a adus la turmă oaia rătăcită... Dar la vreo lună, două – iaca asta nu mai ţin minte şi nici n-are mare importanţă – în pichet s-a făcut o aplicaţie. Se trimiteau în seara aceea pe graniţă, pentru a încerca vigilenţa ostaşilor, făptuitori de aceia, cum le spune...

– „Marcaţi“, îl ajută maiorul.

– Da, Da ! De ăştia ! făcu primarul, bucuros a-şi aminti termenul. Şi ca să nu se întîmple vreo parascovenie... Vreunul care se mai scapă pe el de frică şi trage fără socoteală... Grănicerilor aflaţi în post la ora aceea li s-a ordonat să nu ţină arma încărcată... încărcătorul să fie la şold, la îndemînă.

–- Cunosc ! îl întrerupse Vasile Cotoros nerăbdător.

– în zona aceea, continuă primarul, hălăduia un contra-bandist încolţit de miliţia locală şi de grăniceri... închi-puieşte-ţi dumneata că chiar în seara aceea, la ora aceea şi taman în porţiunea de graniţă încredinţată pentru pază lui D.P., s-a ivit contrabandistul. Mitriţă Dărăban, care era pe aproape, zicea că l-a auzit pe D.P. strigînd : „Cine e ? Stai ! Mîinile sus !“ I se părea că ţăcănise şi închizătorul de la armă... însă de pomană... Pentru că arma, cum ţi-am zis, nu era încărcată şi D.P. n-a avut cu ce trage... Încît infractorul s-a aruncat în Dunăre pentru a trece de partea cealaltă... Ajuns la locul cu pricina, Mitriţă şi-a încărcat arma din mers, a pus-o la ochi şi-a început să tragă focuri de avertisment... Adică în faţa celui care înota... Infractorul şi-a dat seama că avea de-a face cu un ochitor bun şi-a hotărât să se înapoieze la mal ca să se predea... Dar, să vezi drăcia dracului, pe D.P. al nostru l-a apucat tocmai în clipa aceea furia şi a descărcat toate gloanţele în infractor. Mitriţă zicea că l-a făcut ciur... Ce părere ai ?

Vasile Cotoros căzu pe gînduri. Furat de cele ce povestea, uită şi primarul să-şi mai îndemne calul care dăduse la pas şi rupea din mers cîte un smoc de iarbă.

– Mitriţă ce părere avea ? redeschise maiorul vorba.

– Povestea i s-a părut cam necurată.

– în ce sens ?

– Bănuia că D.P. era înţeles cu infractorul.
– Se ştiau ?
– El aşa credea... De la „Moţată“... Gîndeşte-te şi dumneata : Contrabandistul a sărit din maşină taman în dreptul postului lui D.P. la vremea eînd acesta n-avea arma încărcată.
– Să fi avut şi el cunoştinţă de aplicaţie ?
– De bună seamă.
– Dar infractorii „marcaţi“ se trimit în mare secret ?
– Naiba ştie ce-o fi fost acolo ?
Tăcură amîndoi. Primarul îşi aminti de cal şi-l îndemnă la trap, după care mai simţi nevoia să adauge :
– Mitriţă Dărăban îl avea totuşi cu ceva la mînă pe D.P.... Ştiu că, la despărţire, i-a spus doctorului cam aşa : „Spuneţi-i nemernicului că am zis eu să vă lase fata în pace... Dacă nu, am ac de cojocul lui. Atît să-i ziceţi ! Nimic mai mult.“ Iar doctorul a plecat tare mulţumit de Ia noi.
Ajunseră în dreptul unei tarlale unde se secera de zor grîul întîrziat. Primarul opri :
– Aici am treabă.
Coborîră amîndoi. Maiorul căuta dezorientat în jur. Primarul îl iscodi :
– Ce-ţi lipseşte ?
–- Aş vrea să mă înapoiez în sat.
– Urgent ?
– Ar cam fi.
Privindu-1 cam dintr-o parte, primarul îl întrebă :
– în legătură eu ce ţi-am povestit despre D.P. ?
– Oarecum.
Legănîndu-se cînd pe-un picior cînd pe altul, primarul ti destăinui :
– Află că şi eu m-am gîndit la un moment dat...
După aceea însă m-am răzgîndit... D.P. n-a mai fost .văzut prin sat de la Crăciun.
– Atunci pentru ce a venit ?

– Să ne ceară socoteală,
■– Chiar aşa ? făcu maiorul surprins.
– Cum îţi spun... Şi nu atît mie, cît lui Mitriţă... Intîi a încercat să-l înduplece pe acesta cu binişorul ca să-şi retragă cele spuse viitorului său socru din Cluj. Apoi l-a ameninţat că-1 dă în judecată pentru calomnie. Dar Mitriţă i-a retezat-o chiar de faţă cu mine : „Ia să laşi fata omului în pace ! Fă ce vrei, du-te unde vrei, trăieşte cu cine vrei, dar nu te ţine de capul oamenilor a*«ia.., Atît am avut de spus !“ Şi i-a întors spatele.
– D.P. o mai fi şi-acum cu fata doctorului ?
– Asta nu mai ştiu... Dar, oricum, se pare că i-au cam fost date planurile peste cap.

– Ziceţi că pot să mă înapoiez cu şareta ?
– Rog îndată pe cineva să te ducă !•
Dădu să pornească dar Vasile Cotoros îl opri ;
– Se află cumva şi la dumneavoastră în sat vreo „Moţată“ ?
Primarul rîse :
– Care sat n-are „Moţata“ lui ? Numai că a noastră e cam de leatul meu... Da’ ce-ţi trece prin gînd ?
– O verificare de rutină n-are ce să strice, spuse maiorul. Unde are casa ?
– Păi... e gard în gard cu a lui Vasile Cărăbuş,
– E de reţinut,
– Da’ o cauţi degeaba, îl preveni primarul. Pentru că nu prea mai stă prin sat... S-a oploşit la Piatra, pe lîngă un vădăoi bătrîn, fără copii... încît rai' dă pe la casa ei... Din an în paşti.
– D.P. obişnuia cumva să se ducă pe la ea ?
■– Şi el, şi alţii... Rar tînăr care n-a trecut măcar o dată pe acolo.
– Piatra Neamţ, spuneaţi ?
– Dacă treci pe la primărie, îi găseşti şi adresa,
– S-a făcut! sfîrşi maiorul întinzînd mîna primarului.
Acesta i-o scutură zdravăn.
105
Capitolul 6
Plecarea precipitată a lui Va sile Cotoros din sat stîrni nedumerire. Şi Hapăii şi Dărăbanii făceau felurite presupuneri. Asaltat şi de unii şi de alţii, şeful de post dădea acelaşi invariabil răspuns :
– A fost chemat de urgenţă la inspectorat.
– De ce ?
– Da’ dumneata ce-ţi închipui ? Că mi-a dat mie raportul ? Cei mari au treburile lor... Importante !
Şi cu asta încheia orice comentariu.
în fapt însă Vasile Cotoros nu fusese .„chemat de urgenţă“ la inspectoratul judeţean. Se chemase singur pentru a porni pe urmele lui Damian Porcescu, cel care-şi zicea Porescu. înainte de a părăsi satul, aruncase în treacăt
o privire şi asupra ogrăzii cam în paragină a „Moţatei“. Şopronul unde-şi ţinea'Mihai Cărăbuş carul cer vechi şi de unde fusese luată tărînga cu pricina, era lipit chiar de gardul „Moţatei“. Încît cineva, poate chiar D.P., se putuse strecura în şopron pe sub acoperiş, printr-un loc de la care lipseau nişte scînduri.
„Nu-i exclus să fi stat ascuns, pe timpul zilei, în casa „Moţatei“, îşi zicea maiorul.
Gîndul că D.P. ar putea fi ucigaşul îi încolţise în momentul în care primarul îi dezvăluise reacţia lui Mitriţă Dărăban la plîngerile doctorului clujean : „Puneţi-i neche-matului în vedere că am zis să vă lase fata în pace... Dacă

nu, am eu ac de cojocul lui“.

Din spusele primarului nu putuse desluşi cam ce putea însemna acel „ac de cojoc“. Întîmplările din armată erau vechi şi uitate.

„înseamnă că Mitriţă îl mai avea cu ceva la mină, cugetă Vasile Cotoros. Ceva de care D.P. voia neapărat să scape. Altfel n-ar fi bătut el atîta drum de la Cluj. N-ar fi amenințat şi n-ar fi încercai să ajungă la o înţelegere cu Mitriţă Dărăban“.

106

Nu erau însă decît nişte simple ipoteze. Totuşi maiorul ■hotărî să joace această singură carte.

îndată ce ajunse la inspectorat, el luă legătura cu colegii săi de la serviciile judiciare din Cluj-Napoca şi Piatra Neamţ, rugîndu-i să ia în „colimator“ atît pe D.P., cît şi pe „Moţată“, ambii bănuiţi de crimă cu premeditare. Ceru apoi procurorului mandate de percheziţie şi arestare pentru cei doi suspecţi. Omul legii se învoi dar îl avertiză :

— Eu îţi dau pentru că am încredere în flerul dumi- taie. Dar te previn că probele sînt ca şi inexistente.

— Face şi asta parte din specificul meseriei noastre, îi replică glumeţ Vasile Cotoros. Unde-s probe nu-i vino-
| văţie şi invers.

— Succes-! îi ură omul legii.

înainte însă de a se duce la procuratură, şeful serviciului avusese o discuţie mai aprinsă cu comandantul miliţiei judeţene. Mai în vîrstă cu cinci-şase ani şi tot atîţia ani : în plus de experienţă în meserie, de îzbînzi şi de neizbînzi, ; colonelul Bozianu îl prevenise :

— Treaba ta, Vasile ! Dar mi-i teamă că te azvîrli cu : capul în jos într-o bulboană pe care n-o cunoşti... Nu ştii nici cît e de adîncă şi nici ce răgălii zac pe fund. încrezător în steaua sa, maiorul îi răspunse :

— Ies eu pînă la urmă la mal.

— Bine atunci ! Du-te ! Şi să te înapoiezi ori sub scut | ori pe scut... Nu te înfăţişezi înaintea mea decît după ce-ai i cotoros it toată povestea.

— Am înţeles ! Să trăiţi !

[La volanul unei „Dacia 1300“, Vasile Cotoros se | îndreptă mai întîi spre Piatra Neamţ. în oraş ajunse pe la r prînz. Şeful serviciului judiciar îl primi amical. Fuseseră I colegi de şcoală militară.

— Ce vînt te aduce Vasile pe la noi ?

— Ţigani spus la telefon.

— Aaa ! Da ! se prefăcu prietenul a-şi aminti. Am I dat ordin unui băiet de-ai meu să se ocupe... Ai delegaţie, mandat ? ,

107

— De toate !

– Ia să vedem atunci ce-a făcut băietul acela.
Se îndreptă spre o uşă laterală şi. din prag se adresă cuiva :
– Tovarăşe locotenent !
– Ordonaţi ! se auzi glasul unui tînăr ofiţer.
– A sosit tovarăşul maior Cotoros.
– Numaidecît !
Locotenentul se prezentă regulamentar, cu o mapă sub braţ :
– Vă raportez că am adunat tot ce aveţi nevoie.
Prevăzător, Vasile Cotoros îl întrebă :
– Femeia e în oraş ?
– D-apoi cum ? se arătă locotenentul mirat. Aţi ordonat s-o luăm în „colimator“ şi-am luat-o.
– A simţit ceva ?
– Vai de mine ! exclamă consternat tînărul ofiţer.
Mînat de alte treburi, şeful serviciului judiciar din Piatra Neamţ se scuză faţă de colegul său :
– Mă ierţi, Vasile, dar trebuie să fug ! Ai însă în tovarăşul locotenent cel mai de nădejde ajutor.
– Du-te ! îl învălui Vasile Cotoros într-un zîmbet recunoscător.
Conştient de misiunea pe care o avea, locotenentul îl cerceta cu interes pe noul venit. Acesta îi surise protector apoi îi ceru mapa- pe care începu a o frunzări cu ochi de expert.
– Ce părere aveţi ? se interesă tînărul ofiţer după ce Vasile Cotoros străbătu ultimele rînduri scrise cu grijă la maşină.
– Voi tinerii, de azi, învăţaţi repede meseria. îl complimentă încercatul criminalist.
– Cînd ordonaţi s-o aducem ?
Pe chipul lui Vasile Cotoros se ivi o umbră de nemulţumire :
– Aici greşiţi voi, tinerii de azi, îl dojeni. Vă pripiţi. Tînărul ofiţer lăsă nasul în jos. Maiorul se grăbi să-l

împace : Eu procedez altfel... îmi place să mă vîr în „bîrlogul lupului“ ca să-l adulmec de aproape.
Incomodat, locotenentul se răsuci pe scaun :
– Cînd ordonaţi, vă conduc la ea.
– Nu-i nevoie, îi refuză maiorul din nou ajutorul. Mă descurc singur... Şi-n orice caz, îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut... Mi-ai adunat nişte date foarte preţioase... Cu ele merg la sigur !
– Mă bucură ! îngăimă tînărul ofiţer.
„Moţata“, pe numele ei adevărat Aurica Şiştăreanu, se oploşise într-adevăr lingă un văduv bătrîn, pensionar, fără

copii, care avea o căsuţă frumoasă, cu patru odăi, sub Pietricica. Ducea o viaţă la care nici nu visase. Moşneagul, septuagenar, încă în putere, se lăsa bucuros corcolit de femeia care năzuia să-l moştenească. Bănuitor, ca orice bătrîn, o ţinea totuşi fără cununie. Dar „Moţata“ avea răbdare. Ştia că pînă la urmă va legaliza această legătură. Doar nu trecuseră decît trei luni şi jumătate de cînd trăia cu moşneagul. Trebuia să-i lase şi lui vreme să se deprindă cu gîndul de-a avea o nevastă cu vreo douăzeci şi cinci de ani mai tînără.

în mapa pregătită de locotenent, Vasile Cotorcs găsi o primă culpă a „Moţatei“. Ea stătea la bătrîn fără gă fi primit de la miliţie viză de flotant.

„E cel mai bun pretext“, îşi zise maiorul.

Pe străduţa care şerpuia pe sub Pietricică păuta ₍casa care-l interesa. Era vremea amiezii şi soarele dogorea. Mai puţin ca la cîmp, dar tot ardea. Şi oamenii, aflaţi la ora aceea pe acasă, se retrăseseră în răcoarea odăilor cu ferestrele astupate. Vasile Cotoros zări în cele din urmă numărul 13 desenat cu alb pe-o plăcuţă de tablă bătută în stîlpul portiţei.

„Aici e !“ îşi spuse cu un început de îngrijorare.

Cel care veghease casa pînă atunci îl informase că bătrînul plecase de dimineaţă cu nişte unelte de pescuit, iar femeia nu ieşise în ziua aceea în oraş. Curtea părea

pustie. Maiorul deschise portiţa cu fereală şi după ce străbătu cărăruia asfaltată, străjuită de straturi cu flori, urcă cele cîteva trepte ale cerdacului. Înăuntru — nic^o mişcare. Maiorul apăsă pe butonul soneriei. Nici un răspuns. Mai încercă o dată ţinînd degetul îndelung pe buton. Auzi în sfînşit oarecare mişcare în casă. în prag 'se ivi apoi o femeie bondoacă, trupeşă, cu părul negru, răvăşit, cu ochii cîrpiţi de somn. îşi strîngea halatul, îmbrăcat în grabă, la pieptul mare, lăbărţat.

— Bună ziua, o salută Vasile Cotoros.

Femeia mormăi supărată :

— ’Ziua !

— Sînteţi Aurica Şiştăreanu ?

Femeia se trezi de-a binelea. Tonul, cam oficial, îi dădu de bănuit.

— Ce doriţi ?

— Pot să intru ?

Surprinsă, Aurica Şiştăreanu ripostă pe loc :

— Cum o să intraţi ? Nu vedeţi că sînt dezbrăcată ? Şi cine sînteţi ?

— Vin de la Cluj ! îi strecură maiorul confidenţial.

— Să fii sănătos ! se-arătă ea insensibilă. Ce treabă am eu cu Clujul ?

– M-a trimis D.P.

– D.P. ? repetă ea uimită. Nu cunosc nici un D.P., domnule ! Lasă-mă în pace ! Dădu să trîntească uşa în nasul lui Vasile Cotoros dar acesta o blocă cu piciorul. „Moţata“ se înfurie : Ei, asta-i acum ! Pleacă, omule, de-aici ! Ce, vrei ? Să-l chem pe bărbatu-meu ?

Vasile Cotoros îi rîse în faţă :

– Nu te mai osteni... E de dimineaţă la pescuit.

„Moţata“ deveni bănuitoare :

– Vasăzică de ăsta-mi eşti ?

– Te sfătuiesc să mă laşi înăuntru, o preveni maiorul. Aici ne văd vecinii.

Icnind, femeia se învoi. îl conduse în odaia din dreapta, un fel de salon încărcat de mobilă veche, bine întreţinută, şi de covoare, tablouri, cristaluri.

–■ Aţi,agonisit ceva în viaţă ! remarcă Vasile Cotoros privind cu admiraţie în jur.

La pîndă, „Moţata“ i-o reteză :

– Ia n-o mai fă dumneata pe prostul ! Ştiu că eşti de la miliţie.

Spontan, maiorul izbucni în rîs :

– Serios ? Cum ţi-ai dat seama ?

– Oricît v-aţi preface, tot vă daţi de gol, îl lămuri „Moţata“. Prea sînteţi siguri pe vorbă, pe mişcări... Pe toate.

– Bănuieşti cumva şi de ce-am venit ?

– In orice caz nu pentru viza de pe buletin... Nu eşti din Piatra.

„Moţata“ părea isteaţă. De aceea lui Vasile Cotoros îi surîse ideea de a se juca niţel cu ea de-a şoarecele cu pisica.

– Deci, nu sînt din Piatra ?

– Nici pomeneală ! Pe ăştia îi am însemnaţi aici, se bătu cu degetul în frunte. Şi adăugă : După cum nu eşti nici din Cluj.

Amuzat, maiorul continuă jocul :

– Şi pe ăia îi ai însemnaţi „aici“ ?

– Pe-un ardelean îl cunosc de la o poştă... Ca şi pe cei din Moldova.

– Şi moldovenii n-au voie să aibă serviciu la Cluj ?

"– Stăi ! Minam amintit! izbucni „Moţata“. Eşti de la mine, de la judeţ... Te ştiu bine ! Purtai uniforma de maior... Tocmai mă gîndeam cînd şi unde te-am mai întâlnit : „Ia uite la pocitania asta roşcată îmi ziceam. Trebuie să fie şiret ca o vulpe... După căutătură se vede... Fereas- că-1 Dumnezeu pe cel ce i-o cădea în labă !“

Molipsită de hohotele de rîs ale lui Vasile Cotoros, „Moţata“ chiţăi scurt, subţire, ca un guzgan prins în capcană,

– M-ai dibuit deci ! rosti maiorul ostoindu-şi veselia,
– Ei. că era şi greu ! se făli „Moţata“.

Dădu să se ridice de la masă, cu gînd să-şi servească musafirul cu ceva dar acesta o opri :
– Nu te deranja. Sînt grăbit.
Se măsurară din priviri. Pe neaşteptate, „Moţata“ trecu la un ton rugător :
– Ai venit să-mi faci vreun rău ?
Luat prin surprindere, Vasile Cotoros îi replică :
– Depinde !
– Ai amintit de D.P., continuă ea să-l suspecteze. A dat de vreun bocluc ?
– Ar putea să dea, strecură maiorul.
– Unde ? La Cluj ?
– Nu !... în sat.
– Ce are el cu satul ?
Vasile Cotoros acuză direct :
– S-a aflat, femeie !
– Ce s-a aflat ? făcu ea ochii mari.
– In noaptea în care a fost ucis Mitriţă Dărăban era şi D.P. în sat... Se ştie şi la cine.
Femeia păli.
– De ce te uiţi aşa la mine ? începu ea să-şi piardă răbdarea. Doar nu pretinzi c-a fost la mine ?
– Dar la cine ?
– Nu ştiu ! De unde să ştiu ? Amu’ aud întîia oară că D.P. a fost în noaptea aceea în sat... Eu nu l-am mai văzut de la Crăciun... Şi atunci a trecut aşa, un minut-două, ca să-mi zică „La mulţi ani !“ Şi-apoi ce dacă a fost în noaptea aceea în sat ?... N-avea voie ?
– Ba da, îi întoarse maiorul vorba. întrebarea e însă de ce-a venit pe furiş ? Dacă avea gînduri curate nu se ascundea de oameni.
Cu mintea răvăşită „Moţata“ căuta sprijin în jur :
– Da’ ce treabă am eu cu povestea asta ? De ce mă amestecaţi ? Ia lăsaţi-mă cu necazurile şi nevoile mele... Măi, ce oameni ! De răul lor am plecat din sat şi văd că-i degeaba. Tot se ţin de capul meu !... Şi aici se ţin ! Unde

să mă mai duc, oameni buni ?... La capătul pămîntului ? Oi găsi oare acolo oleacă de linişte ?
– Te văicăreşti de pomană, îi scurtă vorba Vasile Cotoros. D.P. a fost văzut în noaptea aceea la dumneata în casă. Am martori, femeie ! Şi ca să te convingi, uite aici.
„Moţata“ bulbucă ochii cît pumnii. Silabisi cu glasul tremurat scrisul mare de pe hîrtia înfăţişată de maior :
– Man-dat... de...
încremeni. Maiorul o preveni :

– După cum vezi, nu-i de joacă.
Ea începu să se bîlbîie :
– Cu... cum ? Mă... mă... arestaţi ? Maiorul îi confirmă. Şi de ce ? ţipă ea îngrozită.
– Ca părtaşă la uciderea lui Mitriţă Dărăban.
– E... eu ?
– D.P. a venit în sat noaptea, pe furiş, şi-a stat ascuns la dumneata toată ziua... în noaptea următoare l-a ucis pe Mitriţă Darăban cu o tarîngă luată din şopronul vecinului dumitale, Mihai Cărăbuş.
Femeia îşi plesni palmele rostind cu glasul stins :
– Nu se poate !
Apoi amuţi şi căută cu privirea înspăimîntată la chipul lui Vasile Cotoros. Acesta continuă necruţător :
– N-am bătut atîta cale pînă aici pentru a-ţi vinde braşoave.
– Şi... şi... Şi chiar mă arestaţi ?
– N-am încotro.
Din ochii „Moţatei“ începură să se prelingă lacrimi.
■– M-aţi nenorocit ! se tîngui ea. De tot m-aţi distrus.
– îmi pare rău dar n-am ce-ţi face, rosti maiorul netulburat. De ce l-ai ajutat pe D.P. ?
– Cum l-am ajutat ?
– Ţinîndu-1 ascuns.
– Dar nu l-am...

'Femeie (îl scurtă Vasile Cotoros vorba, Vrei sau ¡ou vrei să scapi ?
– Vreau, tovarăşe maior ?
– Atunci nu încerca să mă duci cu ulcicuţa,
– Nu vă duc dar... M-aţi nenorocit! reluă ea tânguirea. De tot m-aţi distrus.
– Îmi dau seama, o eăînă Vasile Cotoros. Ţi-ai găsit un loc bun aici.
„Moţata“ oftă din rărunchi :
– Ce să mai vorbim !
. ■– Te împaci bine cu bătrînul ?
– E pîinea lui Dumnezeu, recunoscuea.însă de-o afla în ce belea m-a băgat nenorocitul acela de la Cluj, s-a zis cu mine. Nici prin faţa casei n-am să-i mai pot trece,
– Facem o înţelegere ?
• ,t°e chipul „Motatei“ se ivi o lucire de speranţă 1
– Ce fel ?
– îmi spui tot cum a fost, fără să ascunzi nimic, şi-ţi promit ca omul tău nu va afla nimic.
Bănuitoare, „Moţata“ îl cîntări din ochi :
– Puteţi face dumneavoastră aşa ceva ?
– Pot !... Dacă vreau.
– Nu puteţi, clătină ea capul a durere. Trebuie să mă

duceţi la judeţ, la anchetă... La procuror apoi la judecător... Şi eu ce-i înşir moşului meu ? Unde mă .duc şi ce fac
eu acolo ?

începi cu vizita mea de acum şi-i spui că a fost în legătură cu viza de pe buletin.., La miliţie s-a aflat că n-o ai... Ia dă niţel buletinul !

Cu mişcări grăbite, „Moţata“ îşi căută poşeta înmînînd apoi lui Vasile Cotoros actul de identitate. Acesta îl răsfoi şi izbucni în rîs :

— Ce-i şi viaţa asta ! Cîteodată te scapă din încurcătură o neglijenţă... Dumneata ştii că buletinul a expirat ?

— Nu ! făcu „Moţata“ cu glasul pierdut.

— Trebuie preschimbat, femeie ! înţelegi ? Iar pentru asta trebuie să vii în comună.

Chipul „Moţatei“ strălucea, Intuia posibilitatea de â se salva :

— Mă ajutaţi cu adevărat ? Moşul meu n-o să afle ?

— N-o să afle. Voi aranja ca citaţiile să vină aici, la miliţie, la un tovarăş locotenent... Iar acesta te va căuta întîi pentru preschimbarea buletinului apoi pentru viză de flotant şi de intrare în spaţiu...

Căutînd dezorientată în ju£} „Moţate“ îl iscodi :

— Şi dacă nu vă cred ?

Cu vîrful degetelor, Vasile Cotoros ridică de un colţ mandatul de aducere :

—• Atunci mergi cu mine.

Disperată, femeia îşi prinse capul în mîini. Suspină, oftă, se răsuci pe scaun, apoi hotărî să vorbească :

— Am să vă spun cum a fost.

Capitolul 7

Damian Porcescu, care-şi spunea Po- rescu, aştepta nerăbdător să intre la serviciul paşapoarte din Cluj-Napoca. Primise înştiinţare ca i se aprobase plecarea într-o excursie, prin O.N.T., în Turcia, şi era bucuros nevoie mare. Evenimentul fusese sărbătorit, cu cei mai buni amici, pînă în zori. Livia Boariu, logodnica sa, participase mai puţin la veselia colectivă. Cînd şi cînd îndrepta spre D.P. o privire tristă. Cererea ei fusese amînată.

— îmi pare rău, iubito ! încercase logodnicul s-o conso- leze. Pentru asta ar trebui să-i mulţumeşti lui taică-tu 1 El ţi-a pus beţe-n roate.

— De unde ştii ? îi replicase fata mîhnită.

— Am informaţiile mele.

t Dar iată că şi el fusese invitat la serviciul paşapoarte pentru „informaţii suplimentare“.

„Ce mai vor de la mine ?“ se întreba pîndind uşa de la

biroul cu pricina.

La patruzeci de ani „bătuţi pe muchie“, D.P. arăta încă june. Părul lung. negru, cu rare fire argintii, îi acoperea întreaga ceafă. Iar mustaţa mare, haiducească, dădea un aer bărbătesc chipului său cu trăsături cam feminine. Suplu, de statură mijlocie, îmbrăcat ca un gigolo, plăcea fetelor şi nevestelor deopotrivă.

Dar aci, în sala de aşteptare, numai de ocheadele lor nu-i ardea. Stătea ca pe jăratic.

— Porcescu Damian ! se auzi într-un tîrziu chemat.

La auzul numelui adevărat făcu o strîmbătură. Nu-1 încînta cum sună. Dar îşi grăbi intrarea luîndu-şi un aer grav. distant,

— Poftiţi •! îl invită şeful serviciului.

D.P. se aşează pe scaunul oferit punîndu-şi picior peste picior şi scuturînd de pe pantalonul proaspăt călcat o scamă invizibilă. De pe-o uşă laterală se ivi în aceeaşi clipă un bărbat înalt, spătos, cu o claie de păr roşu ca focul în creştet. Fără să ştie de ce, D.P. tresări. Nu-i plăcea această apariţie. îşi înăbuşi însă presimţirea şi surise cuceritor :

— Aştept să-mi spuneţi de ce m-aţi chemat.

Şeful serviciului strecură o privire spre roşcat apoi îl fixă pe D.P.

— Tovarăşul maior Vasile Cotoros ţine să vă cunoască.

D.P. păli uşor, surise strâmb, dar încercă o glumă :

— Cum aţi spus ? Cotor...os ?

Chipul maiorului se destinse într-un zîmbet larg :

— Numele nu vine de la „cotor“, ci de la „a cotorosi“.

— A. da ! ? se prefăcu D.P. mirat

— Cotorosesc sau, ca să înţelegi mai bine, descotorosesc lumea de... lepre, îi strecură maiorul.

D.P. ridică din sprâncenele sale subţiri, arcuite frumos. Ultimul cuvînt din replica roşcatului îi zgîriase auzul. Nu renunţă însă la tonul glumeţ :

— De ce vă uitaţi la mine cînd vorbiţi» de... lepre ?

— Dacă ai să fi amabil şi-ai să mă urmezi, îi indică Vasile Coloros uşa prin care intrase, am să-ţi ofer toate lămuririle.

De data aceasta, D.P. păli de-a binelea. Se adresă şefului serviciului paşapoarte :

— Cum trebuie înţeleasă această amabilă invitaţie ?

— Exact aşa ! îi răspunse acesta sec. Va trebui să mergeţi cu tovarăşul maior.

— Unde ?

— In camera de alături.

■— Şi-n ce scop ?

— Aţi citit doar invitaţia primită de la noi : „Pentru informaţii suplimentare“.

— Dar nu Ie pot da aici ?

•— Nu ! Aţi văzut cîţi aşteaptă afară. Şi pentru a nu mai pierde vremea, şeful serviciului se ridică indicmd cu un gest hotărît uşa capitonată': Vă rog să fiţi înţelegător.

D.P. se ridică alene căutînd pe furiş spre ieşire. în spatele Iui însă intui statura de grenadier a lui Vasile Cotoros,

— Zău nu vă înţeleg ! mai încercă el un protest.

— Vă lămureşte tovarăşul maior, încheie agasat şeful serviciului paşapoarte.

Gata să scoată limba ca un copil alintat, D.P. se în- . dreptă spre uşa capitonată pe care, politicos, Vasile Cotoros i-o deschise. în camera de alături însă. întîlni privirile reci ale celor de Ia birouri. O dactilografă ţăcănea ca o mitralieră la maşina de scris. Cu acelaşi aer prevenitor, Vasile Cotoros se scuză faţă de invitatul său :

— Nu prea văd unde am putea sta de vorbă aici.

■— Procedaţi cum credeţi că-i mai bine, se arătă D.P. înţelegător.

Ieşiră într-un culoar lung şi se opriră la ultima încăpere.

— Aici, cu siguranţă, nu deranjăm pe nimeni, făcu maiorul.

De cum păşi pragul, D.P. intui că ceva nu era „în regulă“. La fereastră •— gratii. Mobilierul — sobru, limitat

la strictul neeeSar. în afară de uşa pe care pătrunseseră — nici o altă ieşire. D.P. simţi o uşoară strângere de inimă.

Cu acelaşi aer degajat, Vasile Cotoros il pofti să se aşeze apăsând totodată pe un buton. în cadrul uşii se ivi imediat un zdrahon care-şi îndreptă din obişnuinţă spinarea :

— Ordonaţi !

— Tovarăşe plutonier, am ceva important de discutat cu dumnealui, îl informă Vasile Cotoros.

— Am. înţeles ! se grăbi plutonierul să-i răspundă. Nu va intra nimeni.

Cu un surîs strâmb, D.P. urmări ieşirea zdrahonului. Apoi, cu o căutătură impertinentă, îl cercetă pe Vasile Cotoros :

— Credeţi că e neapărată nevoie ?

— La ce vă referiţi ?

— La individul pus de pază

Maiorul izbucni în rîs :

— Perspicace mai eşti !

Studiindu-şi degetele lungi, subţiri, bine îngrijite, D.P, rosti ca pentru sine :

— M-aţi „lucrat“ frumos : Invitaţie la serviciul paşapoarte !,,, Pretext excelent... Cică „date suplimentare“.,. Poftiţi S Ce fel de „date“ doriţi ?

— întâi, politicos din partea mea ar fi să mă recomand.

Clătinând capul a lehamite, D.P. observă :

— - Politeţea ne omoară 1

Nu sânt de aici, din Cluj, îi precizâ Vasile Cotoros.

— - Asta am bănuit, făcu D.P. resemnat.

– Dacă vreţi să ştiţi, sîntem conjudeţeni, adăugă maiorul.
– Nu vorbiţi f se prefăcu D.P. mirai. Şi cu ce ocazie prin Cluj-Napoca ?
– Am ţinut să vă cunosc.
. - Pe mine... personal ?
■Neluîndu-i în -seamă, zeflemeaua, Vasile Cotoros îi strecură pe un ton grav :
118
– Am venit aici în anchetă,
– Presupun că n-aţi apucat lungul drum al Clujului numai pentru ochii mei frumoşi, Dacă nu-i cu supărare, ce anchetaţi ?
– Moartea prietenului dumitale din copilărie Mitriţă Dărăban.
Cîtuşi de puţin afectat, D,P, exclamă :
– Aaa ! Asta era !
– Ai aflat, sper, în ce condiţii a fost omorît ?
– Veştile proaste se răspîndesc iute, tovarăşe maior. Ca fulgerul ! Dar întîmplarea e, după cîte ştiu, mai veche,,, De astă-primăvară, mi se pare. Tot n-aţi lămurit-o ?
– Sîntem pe cale, îl încredinţă Vasile Cotoros,
– L-aţi descoperit, în sfîrşit pe cel care a comis acci-dentul ?
– Asta e, îi replică maiorul, Povestea cu accidentul nu... „ţine“.
D.P. se arătă mirat :
– Nu ?
– E vorba de o crimă, îi preciză .maiorul. Omor eu premeditare.
D.P. tresări manifestîndu-şi afectarea ;
– Cum se poate una ca asta ? Omor cu„, premeditare ? Doar Mitriţă era un băiat bun, iubit de toată lumea.,. Nu ! Nu cred ! Vă înşelaţi, tovarăşe maior, Sigur vă înşelaţi, Cine şi de ce să-l fi omorît ?
– Cineva care avea interes ca Mitriţă Dărăban să nu-1 dea în vileag cu ceva, îi strecură Vasile Cotoros.
– Vreţi să spuneţi că el îl avea pe acel cineva „la mînă“ ?
– Cu siguranţă.
D.P. izbucni în rîs :
– Mitriţă ? făcu el apoi. Imposibil, tovarăşe maior, Nu era în stare de aşa ceva... îl cunosc bine.
– Ştiu, îi preciză Vasile Cotoros, şi de aceea am venit
. la dumneata.
Ridicînd sprîncenele a nedumerire, D.P. îi ripostă :
119
– De ce tocmai la mine ?
– Aţi făcut armata împreună, îi aminti maiorul.

Incomodat de scaunul tare, pe care şedea, D.P. îşi schimbă poziţia. Apoi îl fixă pe Vasile Cotoros cu o privire iscoditoare :

— Şi ce importanţă are asta ?

-— Mare ! rosti maiorul grav.

Simţind pericolul, D.P. atacă :

— Nu cumva mă bănuiţi ?

Vasile Cotoros îi căută privirea :

— Nu-s doar nişte bănuieli, amice. Sînt certitudini.

— Măi, măi, măi ! Nici mai mult, nici mai puţin !... Şi-n ce constau aceste „certitudini“ ?

— în noaptea crimei te aflai în sat. Indignat, D.P. sări de pe scaun. Vasile Cotoros îi porunci : Stai jos, te rog !

— To-va-ră-şe maior ! protestă învinuitul cu glasul sugrumat de emoţie. Vă daţi seama ce spuneţi ?

Cu mişcări lente, maiorul deschise sertarul mesei de lucru din care scoase o mapă.

— Am aici, precizează el, declaraţia scrisă a Aureliei Şiştăreanu.

D.P. păli dar îşi reveni imediat.

— Nu mă duceţi pe mine cu chestii din astea, respinse el acuzaţia. Vă ofer şi eu, dacă-i nevoie, cinci sute de declaraţii scrise.

—■ Cinci sute ! făcu maiorul amuzat.

— Da, da !... Pentru că în seara aceea am avut spectacol şi eram, dacă vreţi să ştiţi, pe scenă.

— Ca actor ?

— Figurant dar actor... Cînd e nevoie, intrăm'şi noi, regizorii tehnici, în spectacol.

Prinzînd ideea din zbor, Vasile Cotoros îl întrebă pe un ton insinuant:

— Fiindcă veni vorba, cum de ţii minte atît de exact seara în care a fost ucis Mitriţă Dărăban ?

D.P. surîse strîmb :

■— Mi-or fi scris şi mie, de acasă.

— Cine ?

— Soră-mea !

— Dar Aurelia Şiştăreanu ? *

— Aurelia ? se prefăcu D.P. mirat. Nu port cu ea corespondenţă.

Vasile Cotoros îi flutură declaraţia „Moţatei“ :

— Ea aşa susţine.

— N-are decît ! făcu D.P. cu un început de iritare. Mai trebuie să şi dovedească.

— E drept, recunoscu Vasile Cotoros. Şi cu atît mai mult cu cît ai avut grijă să arzi întreaga corespondenţă.

— I-auzi ! rosti D.P. în zeflemea. Şi pe asta din ce ; „declaraţie“ aţi mai aflat-o ?

— Cît ai aşteptat aici, la paşapoarte, ţi s-a făcut per- I cheziţie la domiciliu, îl informă maiorul.
— Bine lucrat ! constată D.P. ironic. Şi-aţi avut i mandat ?
— închipuie-ţi.
— Da' n-aţi găsit nimic ?
— Doar pe „logodnică" dumitale.
D.P. păli din nou.
— Cu ea ce aveţi ? gemu el. Lăsaţi-o în pace ! E şi ! aşa lovită de soartă.
— Chiar ţi-i milă de ea ?
— Da' ce vă închipuiţi?... Că n-am şi eu suflet, ca I tot omul ?
—• Nu prea.
D.P. pufni pe nări :
•— Nu-i elegant cum procedaţi.
—. Susţii deci că în seara aceea te aflai în scenă ? reluă Vasile Cotoros interogatoriul.
— E un lucru care poate fi verificat,
— Află că am verificat.
— Şi?
— Spectacolul din seara aceea, întîmplător, a fost amînat.
— Amînat ?

—■ Nu ! M-am exprimat greşit, recunoscu Vasile Co- toros. Sala a fost cedată... Asta era într-o marţi... Iar luni, cînd teatrele sînt închise, ai avut zi liberă... Întîmplător, adăugă el calm, nici miercuri n-ai prea avut treabă pentru că nu era spectacolul de care te ocupai dumneata. Încît ai putut pleca din Cluj duminică seara ori luni dimineaţă, ca să te înapoiezi miercuri seara.
D.P. îşi plesni palmele a mirare :
— Doamne, cum le mai cunoaşteţi pe toate ?
— Ca un om mare, nu-i aşa ? îi preluă Vasile Cotoros zeflemeaua.
— Şi toate acestea le aveţi puse bine la dosar ?.., Cu declaraţii, cu cercetarea scriptelor teatrului ?
—■ Vezi că ştii ?
— Asta înseamnă că am nevoie de un alibi pentru zilele acelea ?
—■ Neapărat.
— Logodnica mea ce v-a spus ?
—- Că ai fost la Turda... într-o „,şuşanea".
— Iar dumneavoastră aţi verificat şi aţi constatat că n-am călcat pe-acolo ?
— încă n-am verificat, recunoscu Vasile Cotoros, dar dacă va fi nevoie o vom face şi pe asta... Deşi sînt încredinţat că n-ai avut nici o „şuşanea" la Turda.
Ascunzîndu-şi după pleoape o privire vinovată, D.P. suspină

:
— Aşa este ! M-aţi prins ! N-am avut nici o „şuşanea“ ţa Turda.
— Ci ai pornit în altă direcţie, îl completă maiorul.
Dojenindu-1 cu arătătorul, D.P. îi zise :
— Nu vă pripiţi, Herr Maior. Tot la Turda am fost.
Familiarul „Herr Maior“ îl cam deranj ă pe Vasile Cotoros. îşi propuse totuşi a nu-1 lua în seamă. Se interesă pe acelaşi ton politicos :
— Sînt indiscret dacă întreb cu ce treburi ai fost la Turda ?
— „O aventură“, Herr Maior !... O gingaşă, delicioasă, aventură amoroasă... Vă daţi seama că nu puteam să-i destăinui logodnicei mele „pasul greşit“ pe care-l făceam.
122
— într-adevăr, nu puteai, admise Vasile Cotoros. însă ir nouă va trebui să ne oferi nişte date.
R__ Verificabile ?
| — Neapărat !
Indignat, D.P. îl privi pe maior drept în ochi :
— Cum îmi puteţi pretinde asemenea necuviinţă ?... Aş fi un bărbat lipsit de onoare... de cavalerism... Revolta îi . îneca glasul. Vasile Cotoros însă nu-i credea nici o iotă. D.P. schimbă imediat tonul : Tovarăşe maior ! E vorba de |; o femeie măritată.
Cîătinînd capul dojenitor, anchetatorul îl completă pe un ton ironic :
— O femeie cinstită, mamă de copii, cu soţul plecat ; în deplasare, care şi-a-ngăduit cîteva clipe de fericire.
— Exact ! exclamă D.P. plin de importanţă.
— E veche placa, amice ! Nu înduioşezi pe nimeni cu [. asemenea ticluiri... Numele şi adresa femeii1
înăbuşindu-se de indignare, D.P. îi strigă :
— Refuz categoric !
— Nu-ţi serveşte la nimic, îl preveni maiorul .
Cu gesturi largi, teatrale, D.P. se apucă de cap :
— Fereşte-mă, doamne, de puritanism '•!
Replica îl amuză pe maior :
— Din ce piesă e ?
I — Poftim ?
gp
| — La replica de mai înainte mă refeream.
Resemnat, D.P. lăsă să-i cadă umerii :
— Nu mai am nimic de adăugat, Herr Maior. Proce- I daţi cum credeţi de cuviinţă... Deşi sînteţi inuman... Cu ‘ totul inuman. Brusc, chipul i se destinse. Căută privirea i anchetatorului : Ziceaţi că mi-aţi percheziţionat locuinţa ?
I■— Aşa ziceam.
Şi n-aţi găsit întâmplător nişte bilete de autobuz ?

—Ba am găsit, îi confirmă anchetatorul. Cluj-Turda,
| dus-întors, cu datele respective : plecarea — luni treispre-
l'zece aprilie ; înapoierea — miercuri cincisprezece
aprilie,
L -Iar Mitriţă Darâban cînd a fost găsit mort ?
In noaptea'de paisprezece spre cincisprezece aprilie
- Asta nu vă spune nimic ?
123
— Cum să nu ! îmi spune că ţi le-ai procurat anume şi că le-ai uitat anume undeva, intr-un sertar, tocmai pentru o eventuală percheziţie. în schimb ai ars biletele de pe ruta Cluj-Iaşi. Era mai interesant pentru noi dacă le uitai pe astea în vreun sertar.

D.P. izbucni în rîs :

—- Vorbe, tovarăşe maior ! Vorbe ce cuprind acuzaţii, neîntemeiate... Vreau fapte, tovarăşe maior, dovezi sigure, nu presupuneri. Dar şi-n ipoteza că... Apropo ! Ce-a declarat toanta aia de Aurica Şiştăreanu ?

— Că s-a pomenit cu dumneata în noaptea de luni treisprezece aprilie la uşă... Ai ciocănit discret... Femeia era încă trează... S-a mirat tare văzîndu-te... I-ai zis că ţi s-a făcut dor de ea... Femeia te-a primit cu dragă inimă... Erai unul dintre bărbaţii a căror prezenţă întotdeauna a fermecat-o... Încît a astupat îndată ferestrele şi ţi-a întins masa... Cum se vede treaba, „aventura amoroasă“ ai avut-o în fapt cu ea nu cu turdeanca... A doua zi dimineaţa Aurica Şiştăreanu se aştepta s-o părăseşti dar i-ai spus că n-ai. chef să ieşi nicăieri... Ei i s-a părut firesc pentru că drumul de la Cluj şi noaptea nedormită te istoviseră... A înţeles şi faptul că trebuie să păstreze deplină discreţie cu privire la prezenţa dumitale în sat. la ea... Femeia era de altfel obişnuită să-şi tăinuiască aventurile amoroase... O mira însă faptul că nu voiai să-ţi vezi măcar părinţii... Dumneata i-ai zis atunci că în seara următoare plecai mai departe, spre Roman, ca să ajungi din urmă teatrul aflat în turneu. În plus, voiai să scapi şi de întrebările indiscrete, sîcîitoare. ale părinţilor dumitale... Explicaţiile i s-au părut suficiente şi credibile... Mai ales că i-ai potolit curiozitatea şi cu nişte daruri deloc neglijabile : o rochie de jerse, cosmetice, o sumă de bani... Pare-mi-se două sau chiar trei sute de lei... Dacă vrei, arătă Vasile Cotoros spre mapa din faţa sa, îţi spun precis.

— Nu-i nevoie, se împotrivi D.P.

— în cursul zilei de marţi, continuă maiorul, ai tot mînat-o prin sat, fie după ouă şi lapte proaspăt, fie după o găină de tăiat, ori după băutură... Cînd se înapoia ea pălăvrăgea vrute şi nevrute, ţinîndu-te, astfel la curent cu
124
tot ce se petrecea în sat... între altele ţi-a vorbit si de

zaiafetul de la CA.P. unde Mitriţă Dărăban îşi sărbătorea cei patruzeci de ani... Seara însă, pe la nouă, femeia s-a simţit cuprinsă pe neaşteptate de un somn atît de greu încît era cit pe ce să cadă din picioare... S-a aşezat lîngă dumneata, la masă, sprijinindu-şi fruntea pe braţe... îar din clipa aceea n-a mai ştiut ce-i cu ea... S-a trezit abia miercuri, dimineaţă, pe la opt... Dormise îmbrăcată, lungită de dumneata în pat şi învelită cu grijă... Doar pantofii i-ai scos din picioare... A ieşit apoi din casă şi-a observat vînzoleala de pe uliţă. Crima din cursul nopţii zguduise toată suflarea. Ea nădăjduia că n-ai plecat şi te-a căutat prin sat... Dar nu ţi-a mai zărit nici urma.

Surîzînd ironic, D.P. remarcă :

— Un adevărat roman.

— Aşa ziceam şi eu ! făcu Vasile Cotoros. Şi-i strecură pe un ton vădit insinuant : Mai cu seamă povestea cu somnul brusc care a cuprins-o pe femeie. Ce narcotic ai folosit ? întrebă el fără înconjur.

D.P. nechează ca un mînz :

— „Narcotic“ ? E bună, Herr Maior...

— Aurica Siştăreanu aşa susţine... în scris ! îi preciza maiorul.

Sîcîit, D.P. exclamă :

— E o vacă !

Vasile Cotoros îl dojeni :

— Vorbeşte frumos !

— Chiar dacă ar fi fost aşa, cum susţine ea, nu era nevoie de nici un narcotic... Muierea nu ţine la băutură.., Cade ca o baligă... E istovită de nopţile pierdute, de băutură... Şi-apoi nu mai e nici tînără.

— Nu mi-a părut deloc istovită, îl contrazise maiorul.

— Asta n-are nici o importanţă !

■— Ba are !

— Continuaţi deci să mă acuzaţi ?

■— Nu eu, amice... Faptele te acuză.

— Ce fapte ? N-aveţi nici o dovadă palpabilă... Urme, documente scrise, amprente... Astea-s dovezi, nu declara

ţiile unuia ori ale altuia.:; Fără probe concrete vorbiţi la bec, tovarăşe maior... Dar hai să zicem că în noaptea aceea am fost în sat, la Aurica Şiştăreanu... Că am ţinut secret această v-izită. E o dovadă de vinovăţie ?

— Este ! întări maiorul.

— Doar faţă de logodnica mea.

— Nu numai... E o dovadă că ai avut ceva de tăinuit.

— Neapărat un omor ? De ce nu m-aş fi dus să ascund, să zicem, nişte bani, nişte bijuterii...

— Şi asta ar trebui probat.

■— Deci o simplă „aventură amoroasă“ nu ţine ?

– Nu.
– De ce ?
– Nu băteai dumneata atîta cale doar pentru o femeie de patruzeci şi cinci de ani cînd acasă ai o trufanda de douăzeci de ani. Prea e cusută cu aţă albă, amice.
– Vreau să vă mai spun ceva, Herr Maior... Dar nu-mi luaţi presupunerile drept mărturisiri ?
– Nu, bineînţeles.
■– Să mergem mai departe.
–■ Te rog.
– Ca să ucizi un om trebuie să ai nişte motive temeinice, nu-i aşa ?
– Trebuie.
– In acest caz, eu ce motiv aş fi avut ? Cu ce-mi stătea bietul Mitriţă Dărăban în cale ?
– Cu un „ac de cojoc“ !
D.P. se arătă uimit :
■– Poftim ?
– Ai auzit bine. Cînd tatăl logodnicei cu a venit în sat să se plingă că i-ai sucit capul fetei, că vrei s-o iei de nevastă cu orice preţ, că...
– Vă rog ! îl opri D.P. încetaţi cu asemenea insinuări. Nu-mi aparţin.
•– Oricum, insist să nu le mai repetaţi.
– Nici nu-i nevoie, îl linişti Vasile Cotoros. Şi astea se află aici, la dosar,
126
– Cînd naiba aţi avut vreme să le strmgeţi ?
– Ai de-a face cu nişte oameni de meserie, amice Te ' previn.
– M-am convins ! îl flată D.P,- Dar pomeneaţi parcă de un...
– „Ac de cojoc“, îi aminti Vasile Cotoros. Un fel de „Sesam deschide-te“. O formulă magică pe care Mitriţă Dărăban a încredinţat-o tatălui logodnicei dumitale... Şi se pare că a avut efect... Pentru că te-ai potolit imediat.. N-ai mai exercitat nici un fel de presiuni asupra doctorului... Te-ai făcut blînd ca un mieluşel,
– Aşa credea el ?
– Şi el, şi eu, îi precizâ maiorul.
– Dar ce fel de „ac“ o fi avut sărmanul Mitriţă ? Nu v-aţi întrebat ?
– Ba da,
– Şi?
– Ţine de perioada cînd aţi făcut armata împreună Ia ; grăniceri.
– Oho ! exclamă D.P. E niţică vreme de atunci, Herr | Maior. Şi orice aş fi făcut la vremea aceea, faptele, dacă nu mă înşel, s-au prescris. Ori mă înşel ?

— Te înşeli. Pentru că omul care te interesa nu era dispus să le prescrie. Respectiv tatăl logodnicei dumitale.

— Susţineţi, prin urmare, că Mitriţă Dărăban mă avea I cu ceva foarte grav la mînă ?

— întocmai ! Iar de Crăciun ai venit anume în sat I ca să cazi cu el la înţelegere. Dar Mitriţă a fost de neîn- duplecat. Te-ai înapoiat atunci la Cluj şi-ai încercat să-ţi [îndupleci logodnica... Aceasta însă cerea, pentru tatăl ei, I o infirmare a acuzaţiilor lui Mitriţă. Simţind că fata în- ■ cepea să-ţi scape printre degete, te-ai hotărît să recurgi , la un gest decisiv... Să smulgi din mîinile lui Mitriţă Dă~ I îăban, cu orice preţ, „acul de cojoc“... Şi-ai izbutit,,. Dar !' nu deplin. Pentru că şi din mormînt Mitriţă Dărăban con» I tinuă să te acuze.

. - Duios ! făcu D.P. în zeflemea;

Cîntărindu-1 din ochi, Vasile Cotoros i se adresă pe un ton amical :

— Nu eşti băiat prost !

— Mersi ! făcu D.P. ironic.

— Cit. pe ce să ne scapi ! continuă maiorul.

— Cum ?

— Ai simţit că eşti urmărit şi-ai găsit că cel mai inte- ligent lucru e să-ţi iei tălpăşiţa din ţară.

D.P. oftă prelung :

— Deci asta-i explicaţia „datelor suplimentare“ pentru care am fost invitat aici. Maiorul îi confirmă. învio- rîndu-se pe neaşteptate, învinuitul întrebă fără înconjur : Herr Maior, de ce-mi vreţi capul cu dinadinsul ? Ce v-am făcut ?

— Ţi-ai vîrît singur capul în laţ, îi răspunse maiorul calm. Iţi mărturisesc sincer că actul dumitale mi se pare absurd... Cum de ţi-ai pierdut minţile în halul ăsta ? La naiba ! Doar o fată mai găseai... Eşti un bărbat încă în putere, iubit de femei... Pentru zestrea ei ai făcut-o ?

— Dă-o dracului de zestre ! rosti D.P. a lehamite. Doar n-o duci în mormînt.

— Şi atunci ?

— Asta vreau să vă întreb şi eu : De ce l-aş fi omorît pe Mitriţă Dărăban ? Nu vedeţi că toată povestea asta,’ în care vreţi să mă băgaţi, e fără cap şi coadă ?

— Măi, omule ! Cel care l-a ucis pe Mitriţă trebuie să dea socoteală !

— De acord ! Să dea ! însă cel dovedit vinovat.

r— îmi pare rău pentru dumneata, dar toate dovezile..!

— Chiar toate ? îl întrerupse D.P. cu un aer neîncrezător.

Vasile Cotoros rosti grav :

— Absolut.

Enervat, D.P. sări de pe scaun :

r— Şi-atunci ce mai aşteptaţi ? De ce nu mă arestaţi ?

– Păi de-asta am şi venit... Pentru că toate firele se înnoadă aici, la Cluj.

– Măi să fie ! exclamă D.P. scărpinîndu-se la ceafă. Şi eu pe care fir mă aflu ?

•– La capătul lor.

– Mort-copt, vreţi „capul lui Moţoc“.

– „Copt“ dar nu „mort“, remarcă maiorul. Şi adăugă ca pentru sine : De altfel nici nu te cred în stare de un gest disperat... Ai să lupţi pînă la ultima suflare.

– Mă socotiţi deci un laş ?

– Poate sinuciderea e un act laş ?

– îmi place !... Am ajuns la filozofie.

•– Cam lugubră dar filozofie, remarcă Vasile Cotoros.

– Pomeneaţi de nişte „dovezi“, reveni D.P. la subiect. Nu mi le arătaţi ?

– Ba da.

Calm, stăpîn pe situaţie, Vasile Cotoros deschise sertarul biroului de unde scoase o carte groasă cu filele îngălbenite de vreme. D.P. făcu ochii mari :

– Asta ce mai e ?

– N-o recunoşti ?

– De ce-i nevoie s-o recunosc ?

– A fost găsită în garsoniera dumitale... Cu martori şi proces verbal.

– Şi ce vrea să însemne ?

– Că te-au preocupat accidentele toracice... Ai subliniat şi nişte pasaje... Acest vechi tratat de medicină a fost luat de logodnica dumitale din biblioteca tatălui ei... Iar pe copertă şi mai ales la paginile despre accidentele tqra- cice s-au găsit amprentele dumitale... întrebarea e cînd le-ai cercetat ? înainte sau după ce l-ai lovit mortal pe Mitriţă Dărăban ?

De uimit ce voia să pară, D.P. îşi plesni palmele :

– Asta consideraţi dumneavoastră o dovadă ?

– Un indiciu, preciză maiorul. Un indiciu însă deosebit de preţios.

– Şi altă dovadă ?

Vasile Cotoros vîrî tratatul de medicină la loc, în sertar' de unde scoase imediat o pereche de mănuşi subţiri pe care le trase tacticos pe degete. Pe neaşteptate, frica începu să se furişeze în inima lui D.P. El întrebă cu un glas ezitant : *.

-– Ce faceţi: ?

Mîngîindu-şi degetele înmănuşate, Vasile Cotoros rosti pe un ton în care anchetatul intui pericolul :

– Mă pregătesc pentru dovada decisivă,

Cuprins de-a binelea de panică, D.P, sări în picioare :

– Tovarăşe maior ! Să nu îndrăzniţi !

– Stai jos !

Anchetatul recăzu pe scaun urmărind cu sufletul la- gură fiecare mişcare a maiorului. Cu un aer grav, oficiind parcă un ritual, anchetatorul se îndreptă spre fisei, de unde scoase un obiect greu. Sau aşa cel puţin i se păru lui D.P. Iar cînd învinuitul se aştepta mai puţin, maiorul se răsuci pe eălcîie şi se repezi asupra iui cu tarxnga în mînă, D.P. se feri, se răsturnă pe spate, cu scaun cu tot, răcnind îngrozit :

— Nu !... Nu daţi !... Nu daţi ! Se tîrî apoi de~a buşilea pînă în colţul încăperii de unde continua să răcnească ferindu-şi capul cu braţele : Nu daţi ! Nu daţi !

Maiorul lăsă tarînga jos.

— Asta a fost tot! rosti el calm, ca pentru sine.

După zile şi nopţi de încordare, anchetatorul simţi în sfîrşit un început de destindere. Nu mai avea nici o îndoială că D.P. era făptaşul. îl privea cu milă.

Băgat în perete, încovrigat, cu spatele scuturat de spasmele unui plîns în hohote, vinovatul îşi bocea soarta. Şi pentru el era o destindere. însă de altă natură. Era mai curînd o rostogolire. O iute şi cumplită rostogolire în abis.

Epuizat, Vasile Cotoros deschise uşa v — Tovarăşe plutonier !

Zdrahonul se ivi în prag :

, r~ Ordonaţi!

— Du-1 la arest ! Şi observînd uşoara ezitare a pluton nierului, îi explică : Am să-i iau din nou interogatoriul mai pe seară... Să-i daţi tot ce are nevoie : ţigări, mîncare..,'

— E liniştit ? se interesă plutonierul,

— Vai de el !

Tacticos, Vasile Cotoros începu apoi să-şi pună în orf dine probele pe care urma să le prezinte procuraturii. J

Capitolul 8

Casa doctorului Valentin Boariu se afla în cartierul din stingă Someşului, pe o stradă liniştită, fericit izolată de arterele cu blocuri înalte, agitate. Era o vilă cu parter şi etaj. cu verandă largă şi terasă deasupra.

„Are gust, doctorul“, îşi zise admirativ Vasile Cotoros.

îşi anunţase sosirea la ora 5 după amiază şi exact la .ora stabilită se opri în faţa portiţei din fier forjat. Intenţiona să apese pe butonul soneriei dar se auzi chemat de pe verandă :

— Poftiţi ! Intraţi ! Portiţa e descuiată.

Stăpînul casei, care-l aştepta, se grăbi să-i iasă în întâmpinare. Se întâlniră pe la mijlocul cărării asfaltate, străjuite de trandafiri înfloriţi. înalt, blond, elegant, de vreo cincizeci de ani, doctorul Valentin Boariu strînse cu căldură, cu o privire plină de recunoştinţă, mîna oaspetelui.

— Familia e acasă ? se interesă maiorul.

— în păr ! făcu doctorul.

Pe verandă se afla o masă şi patru fotolii din răchită,

Pe Vasile Cotoros l-ar fi tentat să rămînă afară, în ambianţa tihnită a grădinii, însă discuţia ce urma s-o poarte cu cei trei membri ai familiei Boariu impunea o anumită discreţie. Era dealtfel şi opinia stăpînului casei, care-l conduse în salon,

„Mobilă veche, stil, tablouri de valoare, cristaluri, artă orientală, inventarie maiorul dintr-o privire. Ochise bine, prăpăditul acela..."

înainte de a urca pe verandă, observase şi intrarea laterală a unui garaj.

■— Luaţi loc ! îl invită stăpînul casei.

Oaspetele se aşează cu grijă în fotoliul scump, sculptat în nuc, tapiţat cu mătase. Mai aruncă apoi o privire în jur. Doctorul simţi nevoia să se explice :

— E zestrea nevesti-mi ! Tatăl ei a fost tot medic... Renumit prin partea locului.

Stăpînul casei era chirurg iar soţia sa ginecolog. Mar iorul nu se îndoia că şi veniturile lor erau frumuşele.

— Livia e unicul dumneavoastră copil ? deschise el vorba.

Doctorul suspină :

— Numai pe ea o avem. Şi-şi reproşă : Ştiam că nu-i bine să ai Un singur copil dar... Şi eu şi soţia mea sîntem foarte ocupaţi... Nici de Livia nu ne-am putut ocupa cum trebuie... Şi-aţi văzut consecinţele. Vasile Cotoros surîse. Stăpînul casei se interesă : De ce zîmbiţi ?

— Am şi eu doi copii, mărturisi maiorul. O fată şi-un băiat.

— Presupun că sînt mai mici ?

— Fetiţa are cincisprezece ani şi băiatul treisprezece. Să vă trăiască !

— La fel !

— Dacă ştiam ce mă aşteaptă, suspină doctorul din nou, nici pe Livia n-o aduceam pe lume.

Zîmbind înţelegător, Vasile Cotoros replică :

— Puiul de om, zicea tatăl meu, e cel mai greu de crescut.

— Nici dumneavoastră, presupun, nu prea staţi pe-acasă, se interesă doctorul.

Răspunsul sosi spontan :

— Chiar mai puţin decît dumneavoastră. Dar am în schimb noroc de-o nevastă care ştie să ţină frîiele.

— Mare noroc recunoscu medicul. Soţia ?

— E profesoară.

— De asta...

— Nu contează numai profesia, îl întrerupse Vasile Cotoros. Mai degrabă faptul că atît eu cît şi soţia mea provenim din familii de ţărani cu copii mulţi. Şi-am fost crescuţi după

nişte principii...

– Mai austere, îl completă medicul.

în pragul uşii salonului se ivi şi stăpîna casei. Pe Vasile Cotoros îl izbi asemănarea dintre soţi. Era tot blondă, înaltă, zveltă, elegantă. Doar faţa îi trăda vîrsta care, după presupunerea maiorului, bătea spre 45 de ani.

Doctoriţa Stela Maria Boariu îi întinse o mînă, subţire, albă, cu degete lungi.

Aşteptă ca stăpîna casei să se aşeze pentru a-şi relua şi el locul, cu aceeaşi grijă, în fotoliul de nuc.

– Cu ce să vă servim ? se interesă ospitalier stăpî- nul casei.

– Cu nimic. Mulţumesc !

Doctorul insistă :

– Un gin. un whisky ?

– Nici măcar o cafea, se împotrivi Vasile Cotoros. Am băut una înainte de-a porni spre dumneavoastră şi va trebui să mai beau una în seara asta... Voi avea probabil de lucru pînă tîrziu.

Gazdele intenţionau să mai insiste, dar fură întrerupte de apariţia fiicei lor. Aceasta se opri, cu un aer ofensat, în prag. Trei perechi de ochi o ţintuiră locului. Nu prea înaltă, slăbuţă, cu un chip inexpresiv, Livia Boariu atrăgea aten

ţia doar prin înfăţişarea extravagantă : părul lins, castaniu, tuns cu breton, îi acoperea fruntea şi aşa îngustă. Ochii mici, înfundaţi în orbite, erau rimelaţi cu ostentaţie. Blugii, mai lungi cu două palme, erau răsfrînţi pînă aproape de genunchi. O bluză în culori ţipătoare îi acoperea bustul. Pe braţele goale – brăţări mari, ieftine, care-i zăngăneau la fiecare mişcare. O centură lată, de piele, cu încrustaţii năstruşnice, îi încingea şoldurile ciolănoase. Pe un ton as- pru, tatăl o invită :

– Ce stai în prag ca o mireasă ?

Interveni şi mama pe acelaşi ton :

– Ai putea să spui măcar bună ziua,

Fata mormăi ceva şi se aşeză pe canapea turceşte az- vîrlindu-şi din picioare saboţii mari, butucănoşi. Vasile Cotoros o categorisi :

„Nu-i decît o timidă !“

îşi explică totodată şi de ce căzuse cu atîta uşurinţă în braţele frumosului D.P. îndreptîndu-şi apoi privirea spre nefericiţii părinţi, continuă să cugete :

„Ce progenitură a putut ieşi dintr-o pereche atît de izbutită !“

Şi fără să vrea, compară „progenitura“ cu roşcovana lui de- acasă, pistruiată, atletică, inteligentă, ambiţioasă.

„Asta-i viaţa !“ îşi încheie el reflecţiile.

Pentru a avertiza că avea timpul măsurat îşi cercetă

ceasul. Gazdele răsuflară trădîndu-şi începutul de emoţie,
— Nu ştiu dacă sînteţi la curent cu stadiul anchetei de care mă ocup, începu maiorul pe un ton grav.
Tuşind scurt, sec, în pumn, doctorul rosti cu glasul înăbuşit :
— Am aflat cîte ceva.
— Şi dumneata ? se adresă anchetatorul fetei.
Aceasta îşi strîmbă mutrişoara obraznică :
— Mi-a spus tata.
*— Ce ţi-a spus ?
r- Că l-aţi arestat pe D.P.

— Dar ştii de ce ?
— Pentru un omor sau cam aşa ceva.
Nepăsarea din glasul Liviei Boariu îi intrigă pe cei doi părinţi. Dar Vasile Cotoros le făcu semn să nu intervină. Se adresă din nou fetei :
— Nu-i „cam aşa ceva“ ci sigur. D.P. e un ucigaş.
Fata ridică din umeri. Mama nu se mai putu abţine :
— Livia, dragă !
— Lăsaţi-o ! îi ceru maiorul. Poate ar fi mai bine să stau de vorbă cu dînsa între patru ochi.
— Bună idee ! îl susţinu fata. Şi adăugă plină de importanţă : Sînt majoră şi răspund de faptele mele.
Părinţii se priviră mai întîi dezorientaţi după care eerură, tot din priviri, ajutorul lui Vasile Cotoros.
— Are dreptate ! conveni anchetatorul.
Tatăl voi totuşi să ştie :
— Cu noi cînd veţi sta de vorbă ?
— După aceea.
Ridicîndu-se fără convingere din fotoliu, doctorul oftă resemnat :
— Să mergem, draga mea.
înainte de a pleca, mama mai aruncă o privire acuzatoare spre fiică-sa.
Rămînînd singuri, maiorul şi fata se pîndeau cu insistenţă.
— Nu vrei să vii mai aproape ? o îmbie Vasile Cotoros.
— Stau bine şi aici, se împotrivi Lina, strîmbîndu-şi mutrişoara ascuţită.
— Atunci am să vin eu lîngă tine.
Ea ridică din umeri cu aceeaşi nepăsare.
Aşezîndu-se alături, pe canapea, maiorul îi întinse Linei pachetul său de ţigări. Ea îl respinse cu dispreţ :
— Snagov ! ?
Şi pentru a-1 „umili“ scoase din buzunar un Kent. Maiorul îşi aprinse ţigara, trase cîteva fumuri pe care le slobozi cu vădită plăcere, şi i se adresă direct :

— Eşti de acord să purtăm o discuţie sinceră, priete-

nească ?
' — Sinceră — da ! se învoi Lidia. Dar nu şi prietenească. Nu voi fi niciodată prietenă cu un „copoi“, continuă ea. Aveţi o meserie infectă.
Zîmbind cu înţelegere, Vasile Cotoros îi replică :
— îmi ajunge să fii sinceră... Şi eşti.
— Asta mi-i firea ! se făli Livia. Şi adăugă ca pentru sine. Din pricina firii mele am fost socotită un copil dificil, o elevă dificilă şi bineînţeles o fiică dificilă.
— Dar ca logodnică ?
Fata strecură prin genele rare o privire insinuantă :
— Vă interesează cum sînt ca „logodnică“ ?
Maiorul izbucni în rîs :
■— Oo ! Te rog ! Nu mă înţelege greşit !... Am o fată aproape de vîrsta ta.
— Şi ce importanţă are ! Am văzut atîţia bărbaţi cu fete mai tinere ca fiicele lor !
— în afară de asta, continuă Vasile Cotoros pe un ton glumeţ, nu eşti genul meu.
Livia Boariu îşi aplecă nasul lung, subţire, privindu-şi cu oarecare tristeţe genunchii ascuţiţi.
— Asta-i altceva ! îşi bombă apoi pieptul, mîndră de sinii plini. D.P., adăugă ea, mă plăcea... Şi trebuie să re-cunoaşteţi că e un bărbat mult mai bine ca dumneavoastră.
— Este ! admise maiorul.
— Se pricepe ! continuă ea cu ochii mici, înfundaţi, sclipind de satisfacţie. Orice femeie în mîinile lui e ca un aluat... Sau mai bine zis e ca un lut moale din care D.P. modelează ce vrea şi cum vrea.
— E primul bărbat din viaţa dumitale ?
— Nu !... Al doilea !.., Primul a fost un puştan... Coleg de clasă... M-am iubit cu el numai o dată... Din curiozitate şi pentru că a insistat foarte mult... Dar a fost un im-becil... în loc să-mi fie recunoscător, mi-a zis : „Nu eşti bucă de nimic !“ Idiotul !... El nu se pricepea...

— Şi te-ai simţit tare jignită ?
— Imens !... Şi de atunci am urît toţi băieţii.
•—Cum l-ai cunoscut pe D.P. ?
— La un ceai, la o fostă colegă... E în corpul de balet al Operei.
— D.P. ţi-a plăcut din prima clipă ?
— Am simţit că mă topesc din picioare.
— Dar el ?
— M-a invitat la dans...
— Eraţi multe fete ?
— Multe... Şi toate mai frumoase ca mine.
— însă D.P. te-a preferat pe dumneata, presupuse Va- sile Cotoros.

— Normal ! Eram o partidă pentru el... Cea mai bună !

Replica fetei îl ului pe maior :

-— Ştiai deci pentru ce te-a ales ?

— Cum să nu ! Mi-a spus de altfel şi el... Chiar în seara aceea... Or tocmai asta mi-a şi plăcut la el... Sinceritatea !... Mi-a zis : „Fetiţo ! Am treizeci şi nouă de ani... Şi-am fost iubit pînă acum numai de femei frumoase... De toate vîrstele şi din toate categoriile sociale... Acum însă simt nevoia să am lingă mine o femeie nu numai afectuoasă ci şi statornică... Frumuseţea e o marfă perisabilă... Pe cînd statornicia unei femei iubitoare, credincioase, aşa cum pre-simt că ai putea fi tu, îşi sporeşte preţul cu trecerea vremii... Vrei să vii cu mine ? m-a întrebat. Şi m-am dus.

■— In garsoniera lui ?

— Da.

— Ştii cine i-a lăsat-o ?

— O cîntăreaţă mai bătrînă ca el... Au fost căsătoriţi...' Doi sau trei ani... Şi asta mira mărturisit D.P. în seara aceea... Vă repet : Nu mi-a ascuns nimic ! Mi-a povestit în-treaga lui viaţă... Cît a îndurat pînă să ajungă regizor tehnic.

Surîzînd ironic Vasile Cotoros remarcă.;

— Noroc de bătrîna cîntăreaţă ! Altfel nu mai pupa el acest post.

Livia Boariu suspină :

— N-are importanţă ! Vă spun eu că merita... El mi-a redat încrederea în viaţă şi mai ales în mine, ca femeie... M-a făcut să uit şi momentul sinistru cînd dobitocul acela de coleg mi-a zis : „Nu eşti bună de nimic !“... Dimpotrivă ! M-a convins că sînt în stare să fac şi eu un bărbat fericit... Şi încă un bărbat matur, trecut prin ciur şi prin dîrmon, rîvnit de toate femeile care-i ies în cale... Nici nu vă daţi seama cît de fericită am putut să fiu lîngă el şi cît de mîndră mă simţeam mergînd cu el la braţ.

— Nu ţi-a trecut însă niciodată prin minte că D.P. ţintea şi altceva ? Că voia în fapt să pătrundă în casa doctorului Boariu şi să se instaleze acolo ca stăpîn ?

— Nu mi-a ascuns nici acest lucru,* îi replică fata, cu aceeaşi sinceritate. Mi-a zis : „Fetiţo ! Bunica mea avea o vorbă : Cînd sărăcia intră pe uşă dragostea zboară pe fe-reastră... Or eu, cu situaţia mea, nu-mi pot permite să ţin o casă... Crede-mă că m-am săturat să trag mîţa de coadă !... Vreau şi eu, măcar de la jumătatea vieţii, să trăiesc ca oa-menii... Tu vrei acelaşi lucru, nu ?“ „Bine-înţeles“, i-am răspuns. Şi-n seara aceea ne-am hotărît să ne căsătorim. Iar de atunci a început balamucul!.. Ai mei, presupun că aţi aflat, au făcut tot ce le-a trecut prin minte să ne des-partă... L-au reclamat pe D.P. la serviciu... I-au făcut de-

nunţuri la miliţie... M-au închis în casă, ca să nu mă pot întîlni cu el... Şi atunci m-am văzut nevoită să fug de-a-casă... M-am mutat la el... Dar nici aşa nu ne-au lăsat în pace... Controale de la miliţie... N-aveam viză de flotant... Sîcîieli de tot felul pînă ce i-am zis lui D.P. : „Hai să ne căsătorim, fără voia părinţilor mei“. El m-a privit atunci năuc : „Şi din ce-o să trăim ?“... Avea dreptate.

Livia Boariu tăcu mîngîindu-şi genunchii ascuţiţi. Va- sile Cotoros o privea cu milă. Ridicînd brusc ochii, fata îl întrebă :

— Mă compătimiţi, pu-i aşa ?

r— Nu dar.*

— Să nu mă compătimiţi, îi ceru ea. A fost cea mai frumoasă perioadă din viaţa mea... Am simţit şi eu că trăiesc.

— Şi acum ce ai de gînd ?

— Nu ştiu.

— Anul trecut ai dat la medicină ?

— A fost ideea stupidă a alor mei... Nu-mi place meseria asta... O detest !

— Dar ce ţi-ar place să faci ?

— Să călătoresc... Să mă distrez...

— Şi banii ?

Cu nepăsarea tinereţii, Livia Boariu făcu un gest sem-nificativ spre interiorul casei : ^

— Au ei destui.

— Mai trebuie să fie şi ei de acord.

învăluind salonul cu o privire expertă, fata declară :

— Nu le pretind decît ce-a rămas de la bunici... îmi ajunge.

— Mă îndoiesc, rosti maiorul sec. în cîţiva ani ai topi tot... Şi după aceea ?

— Nu mă interesează ! exclamă ea. Mă conduc în viaţă după un singur principiu: „Cârpe diem“... Ce-o fi mîine, om mai vedea.

Cu un zîmbet strîmb, Vasile Cotoros observă:

— Cam puţin ţi-a rămas din latina învăţată în şcoală !...' Şi nu ce-i mai bun.

— E punctul dumneavoastră de vedere, îi replică ea ostentativ.

— Romanii nu ajungeau la imperiu şi la o asemenea civilizaţie dacă se conduceau toţi după acest precept.

— Nu mă interesează decît clipa de faţă,, repetă ea cu aceeaşi ostentaţie.

— Acum eşti profund îndureratâ, i se adresă maiorul indulgent.

— Sînt ! recunoscu fata,

— îl regreţi mult pe D.P. ?

__ Enorm !

r- Ştii că n-ai să-l mai poţi vedea ?
139
—- Ba am să-l văd... Am să mă duc după el oriunde.
— Merită oare un ucigaş atîta sacrificiu ?
Chipul Liviei Boariu se îmbujoră.
— Nu-i un ucigaş ! rosti ea grav. Nu-i decît un om care şi-a făcut singur dreptate. ...Nenorocitul acela de la el din sat l-a terorizat toată viaţa... Orice încercare D. P. să facă, se împiedica de acelaşi individ.
— Ce cunoşti tu despre omul acela ?
— Nu vreau să cunosc nimic, rosti ea.
— Avea şapte copii de crescut, o informă Vasile Cotoros.
— Atunci de ce nu şi-a văzut de treburile Iui ? De ce s-a ţinut de capul lui D. P. ? •
— Pentru că omul avea, ca şi tine, nişte principii... însă mult mai sănătoase.
— Din ce punct de vedere ?
— Al societăţii în care trăim.
— Ei, asta-i acum !... Ce-1 privea pe el viaţa lui D. P. ?
— După cîte ştiu nu el a venit aici, la Cluj, peste D. P., ci invers.
Chipul Liviei se luminä brusc :
— Ia staţi puţin !... De unde ştiţi că D. P. l-a ucis ?
— Dumneata ai spus-o ! Mai înainte !
— N-am afirmat aşa ceva! protestă fata. Au fost doar nişte presupuneri.
— Bazate însă pe ceva.
— Pe dracu' ! N-au fost decît nişte... nişte...
— Schimbări în comportamentul lui, o ajută Vasile Cotoros. Cînd ai început să le observi ?
— în primăvară.
— După ce s-a înapoiat din aşa-zisa „şuşanea“ la Turda ?
— Cam de-atunci.
— Cînd ţi-a cerut să-i aduci din biblioteca tatălui tău tratatul acela vechi de medicină ?... Nu protesta, pentru că l-am găsit la el, în garsonieră... Cînd ţi l-a cerut ? înainte sau după „şuşaneaua“ de la Turda ?
— După !
— Cum şi-a motivat dorinţa ?
:— Simplă curiozitate.
140
— Tot atunci ai observat la el o oarecare schimbare ?
— Mare ! Nu mai era atît de vesel... de glumeţ... îl găseam mereu pe gînduri... Nu mai insista asupra planurilor noastre de viitor... Devenise mai năzuros... îi sărea ţandăra din te miri ce...
Obsedat de-o idee, maiorul insistă <
— Dar ceva mai deosebit ?
— în ce sens ?

– Sînt unii de pildă care au trecut printr-un grav accident de automobil şi tresar de atunci la orice frînare bruscă.

■– Ar fi ceva ! se căznLea să-şi amintească.

– Anume ?

– Mie, de exemplu, îmi place să rup între măsele oasele de pui.

Vasile Cotoros intui :

– Şi D. P. nu mai suporta pocnetul de os sfărîmat ?

– Dar ştiţi cum ? Era în stare să mă ia la bătaie.

– întotdeauna a fost aşa ? Ori numai după ce s-a înapoiat din „şuşaneaua“ aceea ?

– Cred că după aceea.

– Dacă am înţeles bine, în ultima vreme a fost mai bine dispus ?

•– Da ! Din momentul în care mi-a propus să plecăm în excursie la Istanbul. A devenit din nou el... Şi-am început să căutăm bani.

– I-ai cerut tatălui tău ?

■– Da !... însă m-a refuzat.

– Şi-atunci ai început să alergi după împrumuturi, să amanetezi lucruri din casă...

– Numai din cele rămase de la bunici, îi precizăLivia. Oricum vor fi ale mele.

– Şi-aţi. fost din nou fericiţi ?

■– Ca la început.

– Aprobare de plecare a primit insă numai el ?...

– Nu conta, rosti fata cu generozitatea vîrstei. Doream ca el să fie fericit... Şi-a fost pînă a primit invitaţia la „Paşapoarte“.

– A presimţit ceva ?

– Cred ! Pentru că s-a zvîrcolit toată noaptea în aşter-nut... Iar dimineaţă, cînd şi-a luat rămas bun de la same,

m-a sărutat de parcă-şi lua rămas bun pentru mult timp..: sau aşa cel puţin l-am simţit eu... Nu ştiu de ce dar mi-a venit atunci să plîng... Ca şi acum.

Ochii Liviei Boariu începură a juca în lacrimi. Vasile Cotoros aşteptă răbdător pînă ce fata îşi învinse plînsul.

– Rău aţi făcut ! rosti apoi ea cu glasul încă înecat în lacrimi. Nu trebuia să veniţi !

înţelegător, maiorul o întrebă :

– Cum: ar fi trebuit să procedez ?

– A trecut doar atîta vreme... Puteaţi închide dosarul.

– Era oare drept ?

– N-aveau decît să-si facă singuri dreptate.

– Cine ?

– Neamurile ăluia.

– Dacă lăsam totul în seama neamurilor ar fi avut de suferit alţii, nevinovaţi, îi explică maiorul cu răbdare.

Âsta-i rostul nostru, al celor puşi să menţinem ordinea şi să aplicăm legea... Să nu sufere oameni nevinovaţ; Să răspundă, pentru faptele lor, vinovaţii... Nimeni altcineva.

— Oricum, ripostă Livia Boariu, mi-aţi distrus fericirea...

— Clădită pe nefericirea altora ? o întrerupse maiorul. Ce fericire-i aceea clădită pe jaf, pe crimă ?

Derutată, fata rosti :

— încă nu-mi dau seama.

— Văd.

— Şi-n orice caz, nu regret.

— De asta o să-ţi dai seama mai tîrziu. o preveni Vasile Cotoros. Cînd o să poţi judeca la rece, matur.

— Nici nu vă daţi seama cît m-a maturizat toată povestea asta ! mărturisi ea.

— Măcar de-ar fi aşa !

Ridicînd brusc capul, fata îl fixă.

— Acum ce mă fac ? Unde să mă duc ?

Luat prin surprindere, maiorul răspunse :

— Pînă una-alta, eşti în casa părintească.

— Casă părintească ! repetă ea cu aversiune. Nu i-aţi văzut ? Nişte scorţoşi cu gîndirea îngustă... Nu ştiu decît un singur lucru : să strîng bani ! Să adune orice, numai să adune,.. Dacă aveau un pic de suflet, mă primeau cu

D. P. în casă... Le-ar fi fost un ginere bun... Am fi trăit tuspatru fericiţi... Doar aveau cu ce ne ţine şi pe noi Fără nici un efort... Insă dumnealui, domnul doctor, şi dumneaei, doamna doctor, n-au vrut nici în ruptul capului isă aibă ginere un amărît de regizor tehnic... Un neisprăvit, ziceau ei... Un coate goale... Un vînător de zestre... Un individ de joasă speţă pe care nu-1 puteau prezenta în simandicoasa dumnealor societate... La orice s-au gîndit, numai la mine nu... Ei mi-au distrus viaţa... Ei l-au împins pe D.P. la omor... Ei sînt adevăraţii ucigaşi !

Nemaiputîndu-se stăpîni, Livia Boariu izbucni într-un plîns nervos. îngrijoraţi, părinţii fetei apărură în cadrul uşii. Vasile Cotoros înţelese, după chipurile lor, că auziseră din încăperea alăturată totul. Maiorul se ridică, săltă din umeri şi porni spre ieşire. Doctorul îl ajunse din urmă :

— De ce plecaţi ?

■ •— Misiunea mea aici s-a încheiat, rosti anchetatorul sec. Urmează să v-o îndepliniţi şi dumneavoastră... E şi ea un suflet de om. Vă salut !

Hohotele deznădăjduite ale Liviei Boariu îl urmăriră pînă în stradă,

*

* *

Trecuse de şapte seara cînd Vasile Cotoros hotărî să reia interogarea. De data asta D. P. venea de la arest: fără

şireturi la pantofi, fără centură şi -cravată. De cum intră, aruncă o privire temătoare spre dulapul din care Vasile Cotoros scosese tărînga.

— E tot acolo, îl încredinţă maiorul.

Pe un tlffc de reproş, D. P. îi ceru :

— Să n-o mai folosiţi !

— Promit.

Cuminte, D.P. se aşează pe scaunul din faţa biroului, îşi puse palmele pe genunchi şi ridică spre anchetator ochii congestionaţi.

— Ai remarcat, sper, rosti maiorul răsucindu-se spre dulap, că umblu cu mănuşi.

Interesat, D. P. ridică din sprîncene ;

— Vă referiţi la maniera dumneavoastră de-a ancheta?

— Asta rămîne la aprecierea altora.

— Vă sînt într-un fel recunoscător.

— De ce ?

— M-aţi lăsat să-mi trag sufletul.

— Nădăjduiesc însă că nu mi-1 vei scoate dumneata mie ?

— Ştiu să-mi respect adversarii... Şi dumneavoastră vă număraţi printre cei de mîna întîi.

Deşi flatat, Vasile Cotoros reveni la tonul oficial : Ziceam de mănuşi.

— Aşa/

— Le-am pus anume ca -să nu şterg amprentele de pe tărîngă.

D. P. îl privi dojenitor :

— Herr Maior !

— Nu crezi ?

— Amprente... după atîtea luni ?

— Tărînga a fost găsită chiar a doua zi, susţinu Vasile Cotoros fără prea multă convingere.

— A doua zi după scripturi ! replică D.P. în zeflemea.

Maiorul se dădu bătut :

— Deci nu-i chip să te duc ?

— Neam.

— Dăm cărţile pe faţă ?

— Aşa ar fi corect.

— Vrei să ştii cu cine m-am întreţinut în după-amiaza asta ?

— Cu stimabilul doctor Valentin Boariu şi stimata sa nevastă. '

— Dînşii m-au interesat mai puţin.

D. P. se însufleţi : 4*

— Aţi văzut-o şi pe Livia ?

— Am purtat cu ea o discuţie sinceră, de la inimă la inimă.

— Ştie tot ?

— Absolut... gi chiar mai de mult decît bănuieşti.

— Cît de „de mult“ ?

– De cînd te-ai înapoiat din aşa-zisa „şuşanea“ de la Turda. Livia e o fată inteligentă.
144
– Mă condamnă ?
–- Nu.
– Asta o onorează.
– Susţine că adevăraţii ucigaşi ai lui Mitriţă Dărăban sînt părinţii ei.
D. P. zimbi strîmb :
– Rămîne totuşi o toantă !
– într-o anumită măsură...
– E stupid ! replică D. P. sec. Oamenii n-au făcut altceva decît să se apere de mine şi de prostia fiicei lor.
Nerăbdător, Vasile Cotoros i se adresă :
– începem.
– Ce vreţi să ştiţi ?
– Ce „ac de cojoc“ deţinea Mitriţă Dărăban ? E sin gurul element care-mi lipseşte.
– Şi fără el nu mă puteţi trimite în judecată ?
– Ba da. Probele pe care le deţinem sînt mai mult decît suficiente.
– Pot să vă pun şi eu o întrebare ?
– Te rog.
– Cum aţi ajuns la mine ?
– Te-ai trădat singur.
Cînd ?
– La nunta lui Mitriţă Dărăban.
Uluit, D. P. bîigui :
– La nunta lui ?
– Erai unul dintre vornicei, îi aminti Vasile Cotoros. Şi-aţi făcut o fotografie : mirii, naşii, druştele şi voiniceii. Mai ţii minte ?
– Nemaipomenit ! exclamă D. P. De la nenorocita aceea de fotografie aţi pornit ?
– Am zărit-o pe perete, în casă, la Mitriţă, îi destăinui mai departe Vasile Cotoros. La început nu i-am dat nici o importanţă. După aceea însă m-a intrigat felul în care te uitai la mire.
– Nemaipomenit ! exclamă din nou D. P. O fotografie de acum şaptesprezece ani !... Şi dacă nu dădeaţi peste ea ?
– Găseam pînă la urmă alt fir care ducea tot la dumneata, îl încredinţă Vasile Cotoros. însă mi-ar mai fi luat oarecare timp. alergătură, nopţi nedormite... Fii convins că pînă la urmă tot te dibuiam.
145
– Eşti mare, Herr Maior ! rosti D. P. ca pentru sine.

Maiorul reveni la subiect :
— Cu ce te avea deci Mitriţă la mînă ?
D, P, îl cercetă pe îndelete.
— Doar nu pretindeţi că „pînă la urmă“ aţi „dibuit-o“ şi pe asta !
— Pentru dosar, îl preveni maiorul, nu-i absolut necesar. Doar pentru cultura mea generală.
— Flerul dumneavoastră de poliţist care, trebuie să recunosc, pînă acum nu v-a înşelat ce spune ?
— Nu poate fi decît o mărturisire scrisă, presupuse Yasile Cotoros.
— Bănuiţi şi de cînd ? -
.— Din armată.
— Sînteţi grozav ! îl lăudă D.P. din nou. Aţi dat cumva şl de urma ei ?
— Dacă n-o distrugeai, o găseam... Dar ne-ai luat-o înainte... Mitriţă Dărăban o purta la el, în portofel, iar dumneata, după ce l-ai doborît cu tărînga, i-ai cotrobăit prin buzunare. Asta s-a constatat încă la prima cercetare... Pentru că celelalte hîrtii, pe care le-ai vîrît înapoi în portofelul lui, erau îndoite sau mototolite,
D. P. îl privi cu respect :
— E şi asta o meserie S
— Şi nu dintre cele mai uşoare, îi replică Vasile Cotoros.
Strîngîndu-şi pumnii, D. P, încercă să mai' reziste ten-taţiei de-a mărturisi. Maiorul însă nu-1 slăbi : '
— Ce conţinea hîrtia ?
— O prostie ! rosti inculpatul cu amărăciune. O rătăcire de tinereţe.
— Scrisoare ?
— Un fel...
— Impusă de Mitriţă Dărăban ?
D. P. pufni pe nări a necaz :
— M-am lăsat prins ca un fraier.
— Cînd ? în armată ?
— Chiar în ziua lăsării la vatră.
— Legat de povestea aceea cu contrabandistul ?
D. P, zîmbi acru :

— Mare ghinion am avut !
Vasile Cotoros insinuă :
— Să fi fost oare numai ghinion ?
— Fără discuţie ! ripostă D.P. Şi ridicînd spre maior o privire tristă, îi declară : Tare aş fi curios să văd ce-aţi face dumneavoastră în locul meu ? Să ai neşansa ca întreaga viaţă să te împiedici de cineva... De un apucat care nu te lasă să faci nici un pas mai departe... Care ţi se pune mereu de-a curmezişul. Să nu poţi ocupa o slujbă mai ca lumea, să nu

te poţi însura cu fata £are-ţi convine... Să-ţi atîrne mereu de gît ca o piatră de moară... Ăsta a fost Mitriţă Dărăban pentru mine, tovarăşe maior... O sabie a lui Damocles... Un om care se credea trimisul lui Dumnezeu pe pămînt... Care nu mi-a iertat nici o greşeală... Oricît de veche ar fi fost aceasta !... Toată viaţa mi-a stat în cale... La şcoală ridica întotdeauna primul mîna şi răspundea înaintea mea... Iar cînd nu ştiam ceva, mă făcea „bou“... Mă jignea şi mă umilea...

Vasile Cotoros îl întrerupse :

— Bănuiesc că nici nu te-ai prea omorît după carte :

— Învăţam atîta cît îmi trebuia... Nu-mi plăcea să fiu tocilar.

— Mitriţă în schimb era.

— N-aş putea spune... Dar trebuie, să recunosc că-1 ducea mintea mai bine la aritmetică, la gramatică... Dacă mergea mai departe, la şcoală, putea să ajungă ceva... Dar nu s-a dus pentru că ai lui erau nişte prăpădiţi... Copii mulţi... Vreo zece... Îşi treceau unul altuia acelaşi rînd de haine, aceeaşi pereche de încălţăminte... Vai de ei ! Asta însă nu-1 împiedica pe Mitriţă să fie teribil de fudul... Aşa era el... Mă dispreţuia pentru că aveam îmbrăcăminte mai bună, hrană din belşug, bani de buzunar... Taică-meu, ca gestionar la cooperativă, se descurca binişor... încît 9 putut să mă dea la liceul comercial...

— Pe care nu l-ai terminat.

— Nu era de mine ! ripostă D. P. Lumea mea e scena. Aici mă simt in elementul meu... Şi-n sat, cît am stat, jucam la căminul cultural cu Domnica' Văleanu, adică Iftode, cum îi spunea pe atunci... Ce fată frumoasă !... Eram îndrăgostit de ea lulea... însă Mitriţă Dărăban mi s-a

aşezat iarăşi în cale... „Domnica nu-i de nasul tău“, îmi zicea. Vezi, Doamne, numai de nasul lui era... Ţărănoi nespălat !

Expresia îl deranjă pe Vasile Cotoros.

„Uşor mai uităm de unde am plecat“, îşi spuse. Dar se abţinu şi ascultă mai departe cu neslăbită atenţie.

— Eram atît de revoltat, continuă D. P., încît am văzut negru înaintea ochilor... O clipă a lipsit să nu-1 apuc de gît şi să-l ţintuiesc la pămînt... Să-l pisez cu picioarele, nu alta. Dar n-am sărit.

— Ţi-a fost teamă ?

— Era al naibii de vînjos ! recunoscu D: P. Nici un flăcău de seama noastră nu cuteza să-i treacă prin faţă.

De data aceasta maiorul nu se mai putu abţine :

— Cum s-ar zice, „moartea voinicului din mîna păcă-tosului !“

D. P. însă nu-1 auzi. Ori se prefăcu-a nu-1 înţelege.

— Ne-am dus la armată, depănă el mai departe, şi-n vremea

asta Ghiţă Hapău i-a „suflat-o“ pe Domnica... N-am mai putut de bucurie cînd am auzit... „Aşa-i trebuie, mi-am zis. Să bea din ulcica de venin pe care mi-a întins-o mie...“ Şi-a băut-o pînă la ultima picătură... Pînă în ultima clipă a vieţii lui.

— Mult l-ai mai urît ! remarcă Vasile Cotoros.

— Oricare în locul meu ar fi simţit la fel, se justifică D. P. Pentru că era un apucat ! Un nebun cu care nu se putea discuta.

— Şi-n armată ? îl îmboldi Vasile Cotoros. '

— De acolo mi s-a tras toată nenorocirea, mărturisi D. P. Spre ghinionul meu, am nimerit în acelaşi pluton cu el. Căpăţînos şi ambiţios, el a ajuns repede gradat. Şi nu-mi ierta nimic... Mă obijduia mai abitir ca pe-uri duşman.

— Presupun că nici dumneata nu erai cel mai disciplinat cstaş ?

— N-am putut îndura niciodată hamul, Herr Maior. Nici acasă, la părinţi, nici la şcoală şi cu atît mai puţin în armată... Un bunic al meu, dinspre mamă, avea o vorbă : „Munca şi armata nu sînt bune... Dacă era ceva de capul lor, le luau boierii. Dar aşs, le-au lăsat tot amărîţilor“.

Maiorul zîmbi :

— E şi ăsta un punct de vedere.

— Vă spun eu că-i aşa ! susţinu D. P. cu înfocare. De aceea şi-n armată am manevrat pînă am fost făcut furier.

— Viaţă dulce !

— Aur, Herr Maior ! Mă pusesem bine cu toţi... Făceam rost de permisii cînd voiam... Dar treaba asta a stîrnit invidia lui Mitriţă Dărăban... Şi-ntr-o zi mi-a înscenat ceva foarte urît.

— Adică ?

— într-o dimineaţă, cînd ostaşii erau la instrucţie, m-am dus în dormitor să-mi iau nişte ţigări din cufăr. Şi cum eram cam tehui după un chef...

— Ai nimerit în alt cufăr, îl completă în zeflemea Vasile Cotoros.

— Dracu’ să le ia ! se arătă D. P. mîhnit. Semănau toate între eîe... Dar vă jur, Herr Maior, că nu luasem decît nişte ţigări.

— Cufărul nu era încuiat ?

— Ba era, fir-ar să fie ! Dar s-a potrivit şi cheia... Pentru că asta m-a derutat... Era acelaşi model de lacăt... Iar cînd am pus mîna pe ţigări m-am pomenit cu Mitriţă în spatele meu. „Hoţule ! Pungaşule ! De cînd te aştept !...“ Şi-aşa mai departe... M-a luat de gît şi m-a strins de era să-mi dau duhul... Am încercat să-i explic dar n-a fost chip... Tremuram ca varga pentru că mă şi vedeam la închisoare... Apucatul mă învinuia că furasem bani... Mulţi bani ! Vreo două mii de lei numai de la el din pluton... Vă daţi seama ?

Puşcăria mă mînca ! Încît i-am căzut in genunchi şi l-am rugat să nu mă nenorocească... Eu nu mă puteam apăra... Din greşeala mea, mă prinsese cu mîna în cufărul altuia...

— Faptă clară, dovedită !

D. P. gemu la amintirea umilinţei îndurate. Reluă apoi firul povestirii cu glasul sugrumat de mînie : -

— I-am sărutat mîinile jegoase, Herr Maior... I-am sărutat bocancii care puţeau a unsoare şi sudoare de că- tană, Herr Maior... M-a tîrît ca şarpele după el prin dormitor pînă ce l-am înduplecat să nu mă ducă la comandant. Şi nu m-a dus... în schimb mi-a ordonat să merg cu el în pichet... Să fac armată ca la carte... Instrucţie la cataramă... Pază de noapte pe graniţă... Pe vînt, pe ploaie, pe viscol...

Numai ai,.a, zicea el, mă va ierta... Iar ca să mă aibă la mînă, m-a pus să aştern pe hîrtie fapta mea... Să recunosc furtul banilor... Să scriu acasă, lui taică-meu, să-mi trimită banii ce lipseau ca să-i înapoieze păgubaşilor... Şi aşa am făcut, Herr Maior... Fără să fi avut decît o simplă vină : am încurcat cufărul meu cu al altuia... Şi Mitriţă Dărăban a păstrat hîrtia cu mărturisirea mea la el.

Oarecum mirat, Vasile Cotoros întrebă :

— Ăsta-i „acul de cojoc“ de care-ţi era teamă ?

— Nu numai ăsta, răspunse D. P. V-am spus că omul ăsta era un apucat... La pichet scotea untul din mine... El era sergent şi mă punea la toate corvezile... în cele mai grele schimburi... Doar ştiţi căre-i viaţa grăniceruluí... însă le-am îndurat pe toate fără să crîcnesc... Pînă într-o noapte cînd iar a căzut năpasta pe capul meu.

. — Povestea cu contrabandistul ?

,— Aceea, Herr Maior.

■— L-ai împuşcat sau nu ?

— Am tras amîndoi focuri de avertisment... Ştiu eu cine a greşit ?... Eram emoţionat... Banditul îmi sărise în gît cu gîndul să mă azvîrle în Dunăre şi să mă înece... Sînt sigur că şi dumneavoastră, în starea de furie în care mă aflam eu atunci, nu v-aţi fi putut controla perfect.., Mitriţă Dărăban însă iar a început cu ale lui... M-a învinuit că eram înţeles cu borfaşul acela. Că prea a nimerit taman la vremea cînd aveam aplicaţie pe graniţă... Prea a coborît din maşină taman în dreptul locului unde stăteam eu camuflat... Nu găsea altă explicaţie decît faptul că aş fi fost complice. „De aceea l-ai împuşcat! susţinea Mitriţă. Ca să-i închizi gura !“ Nu vă mai spun că iar ar fi vrut să mă divulge... însă de data asta m-am ţinut dîrz... Nu erau decît nişte bănuieli... Nu mă mai prinsese cu mîna In cufărul altuia... Numai că el nu s-a potolit... M-a pmdit şi m-a urmărit pînă în ziua plecării... Cînd m-am văzut cu ordinul de lăsare la vatră în mînă am răsuflat uşurat ; „Gata ! Am scăpat de nebun !“ îmi făceam

cufărul şi fluieram. Eram numai eu în dormitor. Deodată însă m-am simţit azvîrlit într-o parte... Nebunul de Mitriţă Dărăban mi-a înşfăcat cufărul şi mi-a zis : „Ia să văd ce ai tm înăuntru ?® N-am mai putut răbda... M-am repezit şi eu
150
la el... Dar, cum v-am spus, era ca fierul... M-am trezit pe podea cu capul vîjîind ca o morişcă... Mitriţă mă strivea sub talpa cizmei ca pe o rimă. Iar în mîini ţinea toată agoniseala mea din armată.

— Cam ce reprezenta ?

■— Un ceas de mină, nişte bani...

■— La cît se ridica totul ? stărui Vasile Cotoros.

— Ei, era ceva ! continuă D. P. să se eschiveze.

— De unde aveai „agoniseala“ aceea ?

— Vedeţi, făcu D. P. cu o anumită mîndrie, pe mine m-au cam iubit femeile. Şi una dintre ele...

—: Moţata ?

Qbservîndu-1 pe Vasile Cotoros zîmbind, D. P. îl întrebă pe un ton insinuant :

— Aţi cunoscut-o şi dumneavoastră ?

■— Nu ! se feri maiorul ca de un duh rău. La altceva mă gîndeam. Pe Aurelia Şiştăreanu eu tot „Moţata“ am poreclit-o.

— Aaa ! Asta era !

— Zi mai departe, îl zori Vasile Cotoros. Mitriţă te stîrcea cu cizma ?

— Era turbat, Herr Maior ! se înfioră D.P. la amintirea acelor clipe. Se lăsa atît de tare încît mă mir că nu mi-a rupt,vreo coastă.

— Totuşi, ce-i provocase „turbarea“ ?

— Nebun !... Pretindea că şi ceasul şi banii proveneau de la contrabandistul împuşcat.

•— Era un ceas scump ?

■— Mai deosebit.

•— înseamnă că-1 "văzuse şi el la cineva ?

— Aşa pretindea... Cică-1 zărise într-o seară la mîna contrabandistului înainte ca acesta să încerce trecerea frauduloasă a graniţei.

— Individul vă era deci cunoscut ?

— îl aveam în „colimator“... Şi noi şi miliţia... Făcea „bişniţă" în Turnu Severin. Dar nu asta-1 interesa pe Mitriţă... Nici nu cred că a văzut ceasul la contrabandist... Pur şi simplu voia să mă aibă iarăşi la mînă !
151

— De ce ?

— Dracu’ să-l pieptene !

— Ceva totuşi scîrţîie, observă Vasile Cotoros. Din punct de vedere logic vorbesc... Cu ce l-ai supărat de ţinea morţiş să te dea în gît ?

— Ştiu eu ?... Poate ca să se răzbune... Pentru că tot

atunci aflase de Domnica. Se măritase, cum ştiţi, cu Ghiţă Hapău.
— De la cine aflase ?
— Păi... eu i-am spus.
— Presupun că i-ai rîs în nas ?
— Niţel !
— Bun băiat ! îl dojeni maiorul.
— Trebuia să-i plătesc într-un fel... Prea mă oropsise pînă atunci.
Argumentul nu i se părea maiorului a fi suficient. Intuia că Mitriţă Dărăban avea şi alte motive.
— După împuşcarea contrabandistului n-aţi fost anchetaţi ? se interesă.
— Ba bine că nu ! exclamă D. P.
— Şi cum aţi ieşit ?
— Cam şifonaţi.
— Mai concret ?
— Am fost suspectaţi amîndoi o bună bucată de vreme,
— De unde ştiai ?
— Aveam mijloacele mele de informare,
— Aflase şi Mitriţă.
— Simţise.
Satisfăcut, Vasile Cotoros conchise :
— Asta era !
Şi-n timp ee-1 măsură pe D.P, cu o privii»e insistentă, îşi spuse :
„Pe Mitriţă l-au revoltat bănuielile grave, nedrepte, care planau asupra lui. Şi ţinea cu tot dinadinsul să plece din armată cu obrazul curat... Încît a făcut cercetări pe cont propriu. O fi interogat-o pe Moţata pînă ce femeia mărturisise cîte ceva,.. Altfel nu-1 lua pe D.P. ca din oală“,

Intrigat de. tăcerea maiorului, învinuitul întrebă :
— La ce vă gîndiţi ?
— După împuşcarea contrabandistului dumneata ce-ai declarat la anchetă ? Cine ai spus că-i de vină ?
— Exact ce v~am declarat şi dumneavoastră, Herr Maior. Am tras amîndoi focuri de avertisment.,. Aveam acelaşi tip de armă automată...
— Din cîte ştiu, îl întrerupse maiorul, Mitriţă Dărăban era un ochitor de elită.
•— Şi ce-i cu asta ?
— Nu cred că i-a tremurat mîna.
— Asta nu se poate dovedi.
— L-ai dus cumva şi pe ei la Moţată ?
— O dată ! Poate chiar de două ori... Nu mai ţin minte.
— Ai declarat şi acest lucru la anchetă ?
— Am fost întrebat... Nu puteam să mint.
— N-ai precizat însă că dumneata de fapt l-ai dus acolo ?

— N-avea nici o importanţă.
— Crezi ?
— Ce vreţi să insinuaţi ?
— Nimic !... Zi mai departe !... Cum s-a sfîrşit încăierarea voastră din dormitor ?
— Nebunul avea ideea lui fixă şi m-a pus din nou să aleg : Ori mă duce la comandant, ori îi dau în scris tot ce pretindea el că aş fi înfăptuit.
— .Şi i-ai dat.
— Din două rele...
— Clar ! încheie Vasile Cotoros. Pe' cine nu laşi să moară nu te lasă să trăieşti ! în naivitatea lui nădăjduia că avînd aceste hîrtii la mînă va putea să te aducă pe calea cea bună... în fapt, atunci şi-a semnat condamnarea la moarte.
D.P. rosti cu cinism :
— A căutat-o cu luminarea.
•— Iar dumneata ce-ai realizat ?

■—■ Nimic ! îşi recunoscu D. P. eşecul, Absolut nimic ! Ne-am apucat unul pe altul de gît, ca doi înecaţi, şi ne-am dus amândoi la fund.
— Dumneata încă pluteşti.
— Ce folos !
■— Va trebui să aduc o maşină de scris ?
;— Vă daţi seama că mi-i tot una !
Poate niciodată nu simţise Vasile Cotoros o stare atît de incertă ca în dimineaţa aceea de sfîrşit de vară, în timp ce străbătea drumul de acasă pînă la birou. Saluta şi răspundea la saluturi prin gesturi reflexe. Iar dacă-1 oprea cineva, îi vorbea rece, absent, de parcă privea prin cel din faţa sa. în ajun, pe înserat, îl transferase pe D. P. la penitenciar. Acesta îi căutase atunci privirea cu disperare. Vasile Cotoros îl bătuse încurajator pe umăr :
— N-ai încotro, băiete : Va trebui să-ţi duci crucea.
D. P. îl mai oprise o clipă :
— Am să vă mai văd ?
— Ştiu eu ?... Poate la proces.
Căutîndu-i mereu privirea, D. P. îi mărturisise :
— Deşi ar trebui, nu vă port nici o ranchiună.
— N-ai avea de ce, îi replicase maiorul.' Dacă nu eram eu, te prindea altcineva.
— Mă cam îndoiesc, îşi arătase D. P. neîncrederea.
Vasile Cotoros zîmbise ca pentru sine :
.— N-oi fi eu zmeul-zmeilor... Oricum nu scăpai.
— Aveţi talent, Herr Maior !
— Trudă de ocnaş, omule ! Atît şi nimic mai mult.
D. P. îi întinsese mîna :
— Rămîneţi cu bine, Herr Maior.
Era întîia oară cînd pe Vasile Cotoros nu-1 mai deranjase

acest „Herr“ cu „H“ mare şi dublu „r“.

Peste noapte avusese un somn agitat. Toată povestea ise păruse absurdă ţinînd mai mult de ficţiune.

D. P. îşi recunoscuse fapta cu dificultate :

— Mi se umpluse paharul, Herr Maior... Doctorul Boariu mă presa... M-a reclamat la teatru, la serviciul personal..,. A povestit acolo tot ce-a aflat de la Mitriţă Dărăbaa cfeşpre mine. Iar un amic de-al meu, prieten cu

unul de la personal, m~a sfătuit să mă duc în sat şi să rezolv într-un fel problema. Altfel riscam să mi se desfacă şi contractul de muncă... Pentru că acuzaţiile erau foarte grave... Plus încălcarea moralei, plus traiul în concubinaj cu Livia.„

— .De ce n-a-i luat-o de nevastă? se interesă Vasile Cotoros.

Mirat, D P. îi răspunsese :

— Şi cu ce să trăim ? Abia îmi ajungea mie ceea ce cîştîgam... în loc de „vai de urine* să.zic „vai de noi“ ?

— Nici eu eînd m-am însurat n-aveam mai mult» se destăinui maiorul.

— Se poate ! convenise D. P, Dar n-aveaţi patruzeci de ani I* E o vîrstă eînd nu-ţi mai dă mma să fii romantic... Şi-apoi era ultima mea şansă... Ultimul tren pe care trebuia să-l prind... Pricepeţi ? De aceea m-am dus în sat ca să ajung la o înţelegere cu Mitriţă Dărăban, Nu intenţionam să-l omor.,. Vă daţi seama.

— Dar nici n-ai exclus această soluţie ?

— Era în orice caz ultima... Dar şi îritîmpiarea m-a împins cumva la gestul... fatal! Pentru că, aşa cum aţi bănuit, în ziua aceea am stat ascuns Ia Aurelia Şiştăreanu şi-am aflat de la ea tot ce se petrecea în sat... Cu mintea mea înfierbîntată născoceam fel de fel de planuri,.. Pentru că eram hotărît să ri smulg lui Mitriţă .Dărăban declaraţiile mele scrise. Să i le iau cu forţa... între altele, am zărit, eînd mă. duceam în curte, la W.C., tărînga lui Mihai Cărăbuş. Copiii lui au desfăcut-o de Ia car şi-au lăsat-o chiar sub peretele şopronului dinspre partea Aureliei Şiştăreanu. Cum s-a înnoptat, am înşfăcat tărînga.., Era acolo o scândură desprinsă încît nu mi-a fost greu să 'bag muia pînă la ea... După aceea m-am dus să-l pândesc pe Mitriţă Dărăban.., Aflasem de Ia Aurelia că acesta-şi sărbătorea ziua. la magazia C.A.P-ului... M-am furişşt pînă Ia marginea satului, m-am ascuns în porumb.,. De acolo ara urmărit, tot.., Cum s-a dus Mitriţă- la Hăpăi, cum l-au scos ăştia după aceea pe ţol... M-am bucurat eînd l-am văzut şi pe Mihai Cărăbuş între ei... Tărînga era dş la carul lui... „La o adică, mă gîndeam, vina va cădea pe el“. Car eînd

Hapăii ¡s-au împrăştiat care încotro ca puii de potîrniche şi-n jur n-am mai simţit nici o suflare de om, m-am furişat pînă la Mitriţă Dărăban. Şi eu l-am crezut mort... „Am noroc“, mi-am zis. Am început să-l scotocesc îndată prin buzunare... Aveam la mine şi o lanternă mică, din cele în formă de stilou... O luasem anume... Ştiam că are să-mi trebuiască. In haină, în buzunarul de la piept, Mitriţă ţinea într-adevăr hîrtiile cu care m-a terorizat atîţia ani... Eram nespus de fericit... Dar în clipa următoare am auzit un suspin... Am îngheţat de spaimă. Am stins lanterna şi am ascultat în jur... Nici o mişcare... Am aprins din nou lanterna şi-am îndreptat-o spre faţa lui Mitriţă. Mortul înviase ! Molfăia şi răsuflă tot mai regulat. „Dumnezeul mamei lui ! mi-am zis. Trăieşte !“ îngrozit de g'îndul că iar va începe să se ţină de capul meu, chiar şi fără hîrtiile acelea, am hotărît să nu-i mai dau nici o şansă. Nu vă mai spun că în vremea asta el îşi venise în fire... Ba a încercat să se ridice şi-n coate... Atunci am apucat tărînga cu amîndouă mîinile şi l-am izbit cît am putut de tare... Oasele i-au pîrîit ! Ştiam că era gata ! Gă s-a sfîrşit cu el. Şi din clipa aceea am început să judec repede, la rece... L-am răsucit cu capul spre sat ca să se creadă că mergea într-acolo şi l-am răsturnat apoi cu faţa în jos.

— Nu i-ai vîrît şi mîna dreaptă în buzunar ?

— Ba da !... Voiam ca totul să pară cît mai firesc... Sau aşa cel puţin gîndeam în clipa aceea... Şi apoi cînd am auzit sîngele forfotind în rană, n-am mai aşteptat alt îndemn... Am ascuns tărînga în hindichiul acela cu cătină unde m-am şi zgîriat pe mîini şi pe faţă... Iar după aceea dus am fost ! Am apucat-o direct peste cîmp, spre şosea... Nu mă Văzuse şi nu mă auzise nimeni. De asta eram sigur, încît am fost liniştit pînă ai apărut dumneata.

Urcînd spre birou, Vasile Cotoros îl zări în capul scărilor pe Dragomir Onofrei.

— Ai şi venit! îşi manifestă el surpriza şi bucuria totodată.

— De ieri, îi precizăi, cu faţa toată numai zîmbet, tînă-rul căpitan. A fost un curs scurt.

— Cum ţi s-a părut ?

— Interesant! Am fost puşi la curent cu ultimele noutăţi.

Aşezîndu-se la birou, Vasile Cotoros îi servi pe un ton glumeţ obişnuita replică menită proaspeţilor veniţi de la reciclare :

— Cît timp îţi trebuie ca să uiţi ce-ai învăţat acolo şi să-ţi vezi iarăşi de treabă ?

— E bună ! exclamă Dragomir Onofrei. N-o ştiam.

Pregătindu-şi tacticos stiloul şi colile de hîrtie, Vasile Cotoros adăugă cu un aer absent :

— Pînă ieşi la pensie o să mai afli multe.

Cu oarecare jenă, Dragomir Onofrei i se adresă pe un ton oficial :

— Tovarăşe maior !

— Spune !

— Iertaţi-mă că mi-am permis să mă uit prin dosarul dumneavoastră.

Ridicînd o privire miratâ, Vasile Cotoros îi replică :

— Vrei să spui „dosarul nostru“.

Tînărul căpitan încercă un protest :

— Dumneavoastră...

— N-am făcut altceva, îl întrerupse maiorul, decît să sfîrşesc o treabă începută bine de tine.

— Eu vă mulţumesc dar...

Vasile Cotoros îl întrerupse din nou :

— Nu te mai învinovăţi de pomană. Fii sigur că şi tu rezolvai acest caz.

— Se poate, continuă Dragomir Onofrei să-şi arate * îndoiala, dar nu atît de repede... ca dumneavoastră.

— Asta vine cu vîrsta, flăcăule. Cu vîrsta şi cu ex-perienţa.

Căpitanul stărui :

— Nu păreţi totuşi prea bucuros ?

— Nici n-am de ce, mărturisi maiorul. Toată povestea asta m-a mîhnit. E sinistră. Absurdă şi sinistră.

157

Sc aplecă apoi asupra colii albe de hîrtie şi înccpu să înşire încet, cu migală, literă după literă :

„Către Direcţia Generală a Miliţiei Direcţia Miliţiei judiciare

Raportăm că la 29 august 197... a fost descoperit şi arestat autorul crimei de omor comisă în noaptea de 13/14 aprilie 197... a cărei victimă a fost Dărăban Mitriţă. Vinovatul recunoaşte că“...

S fîr ş ii —
Redactor: ioeot-eol, ION AEAMÂ Telinoresdactor; GH, CUCOŞ
Bun de tipat: 12.02.W81, Apărut 1981, Coli par: 30, s ZiS.
Comanda nr, 10 029 Combinatul poligrafic „Casa Scinteij«',.
Piaţa Scînteii nr, î, — Bucureşti HepubUca Socialistă Rom§nl*